

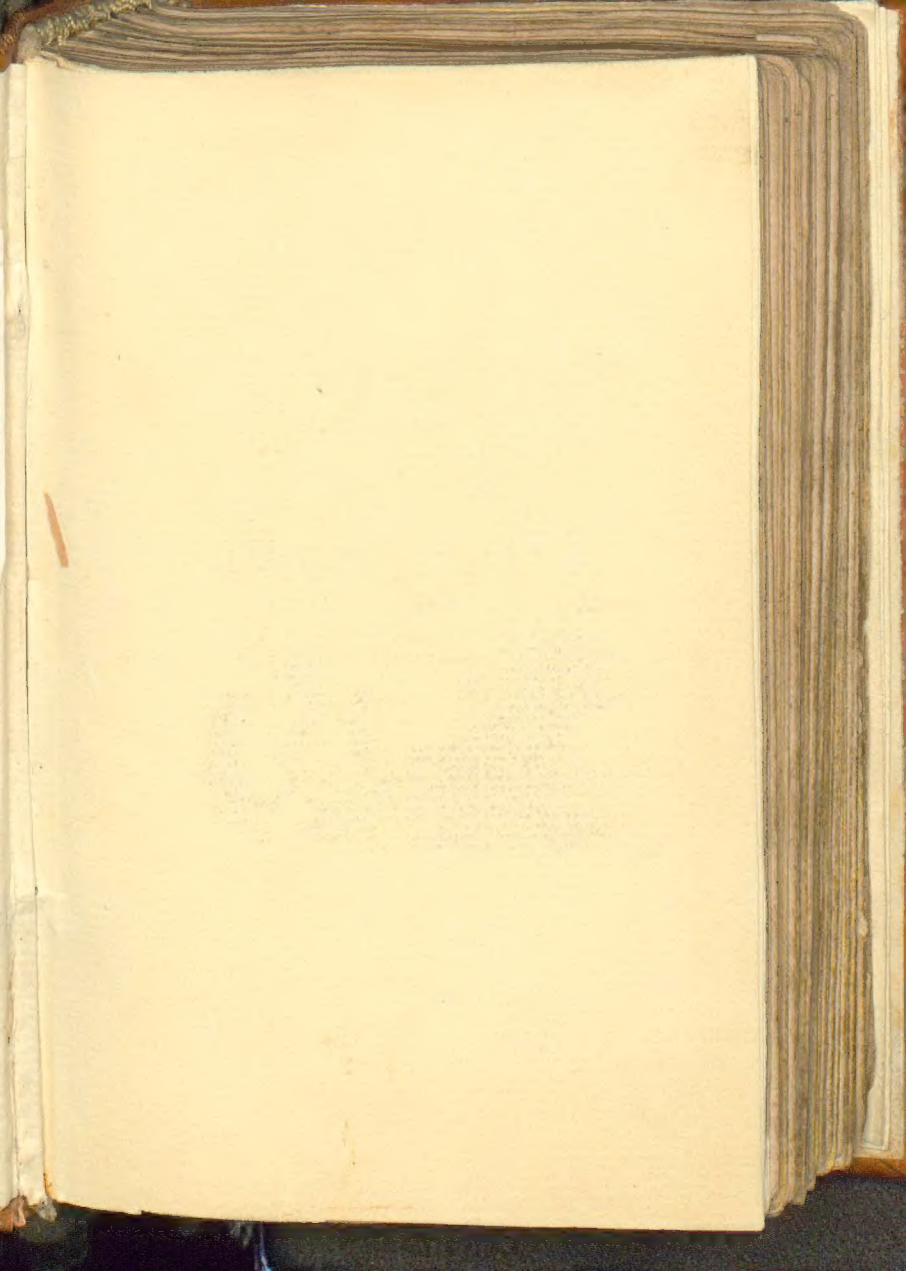
CIMELIA

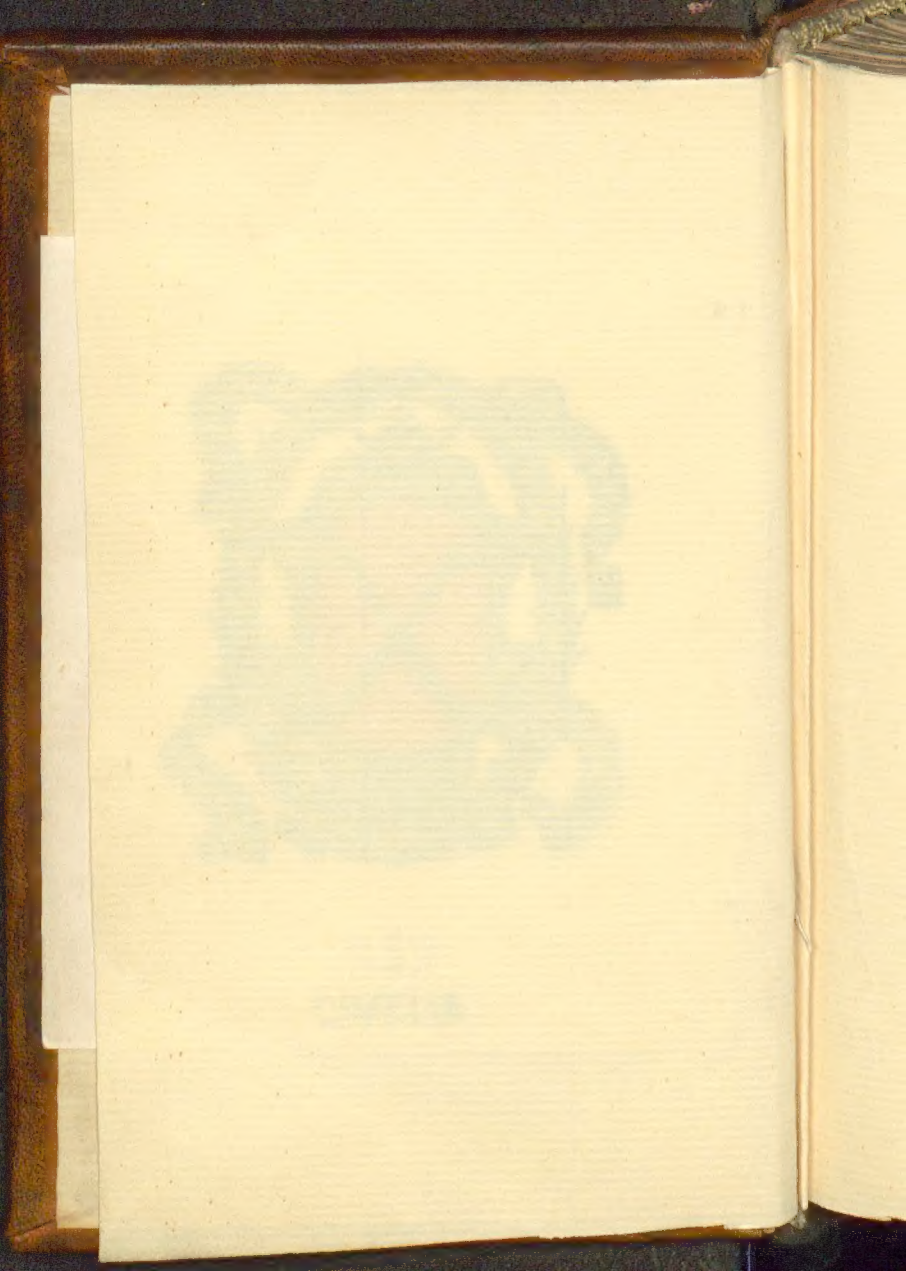
0

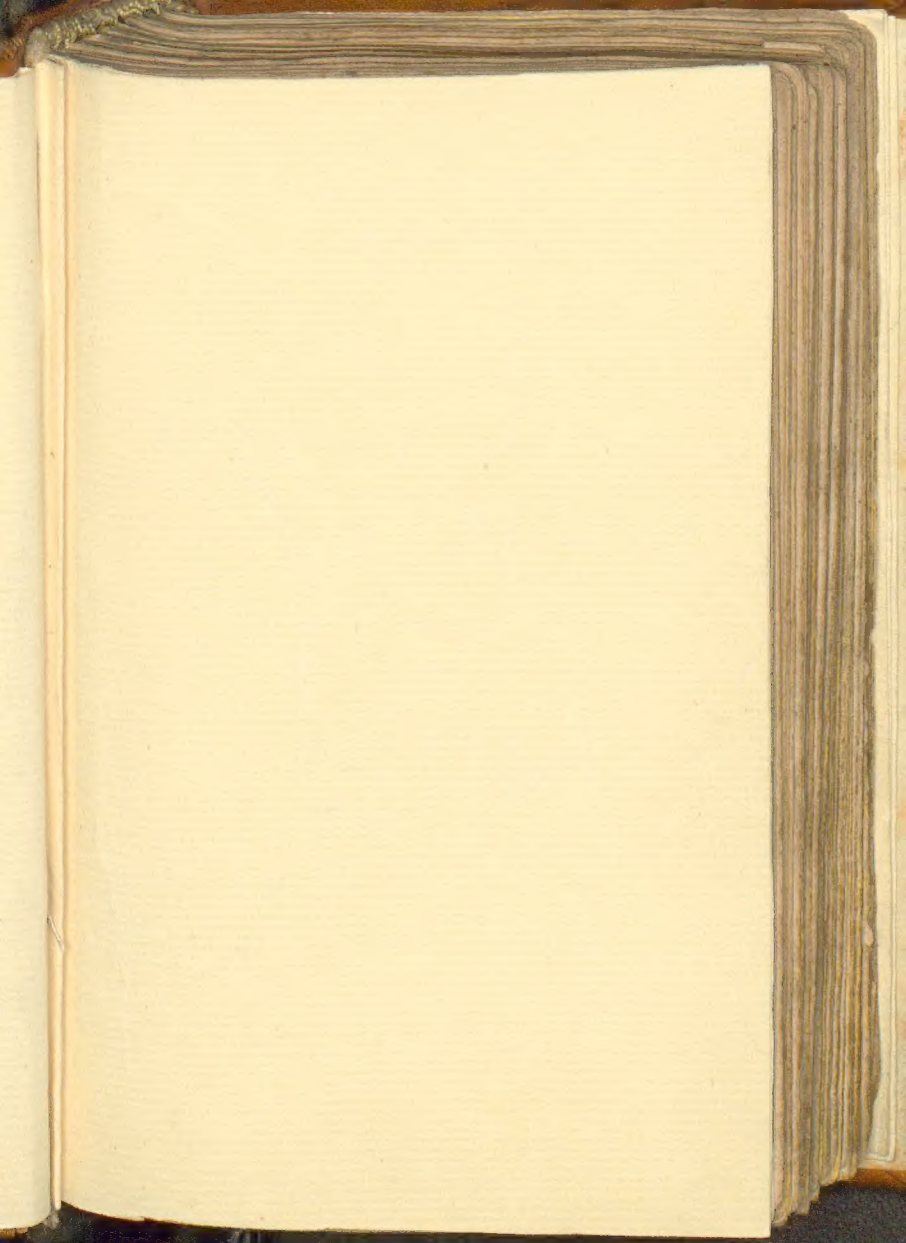
352

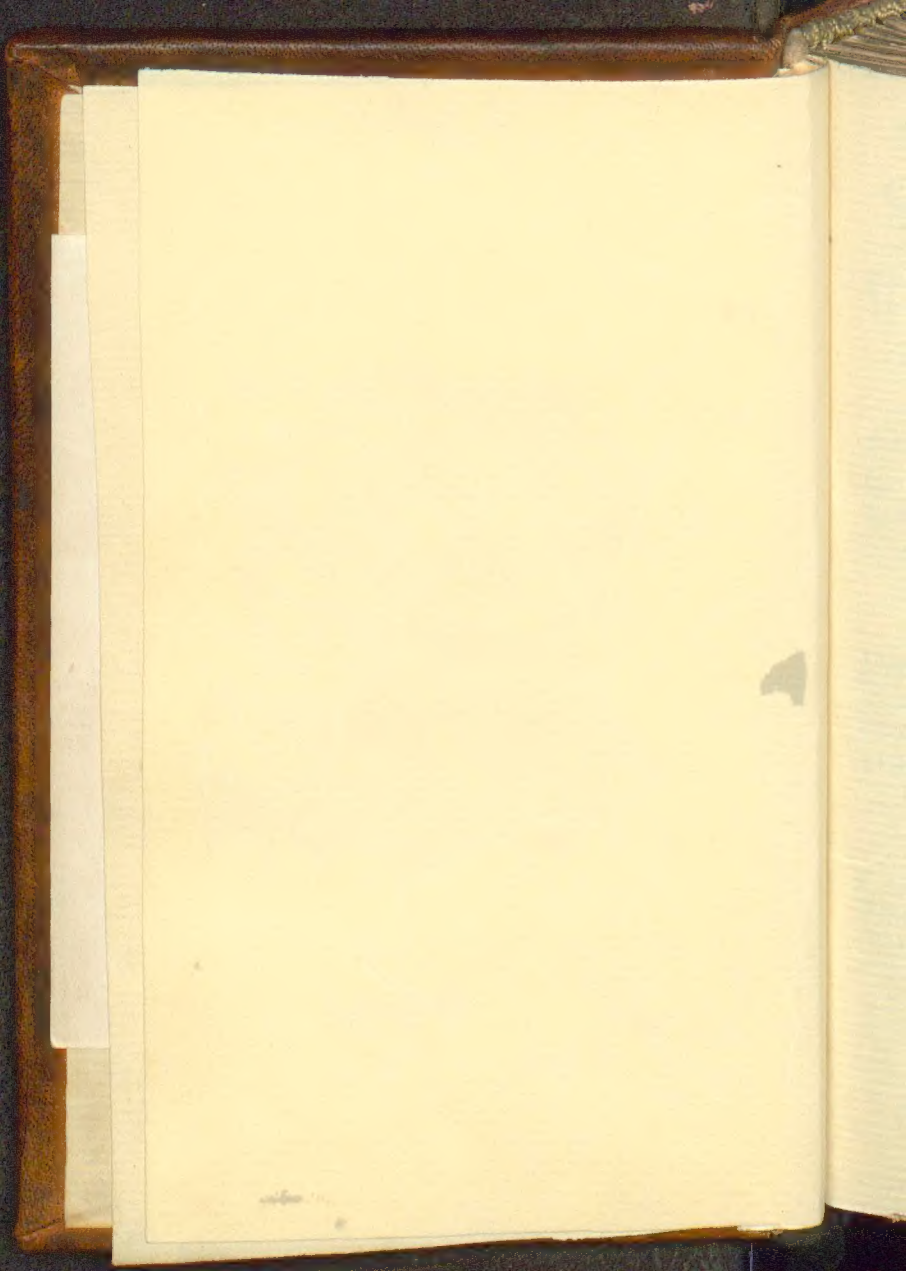

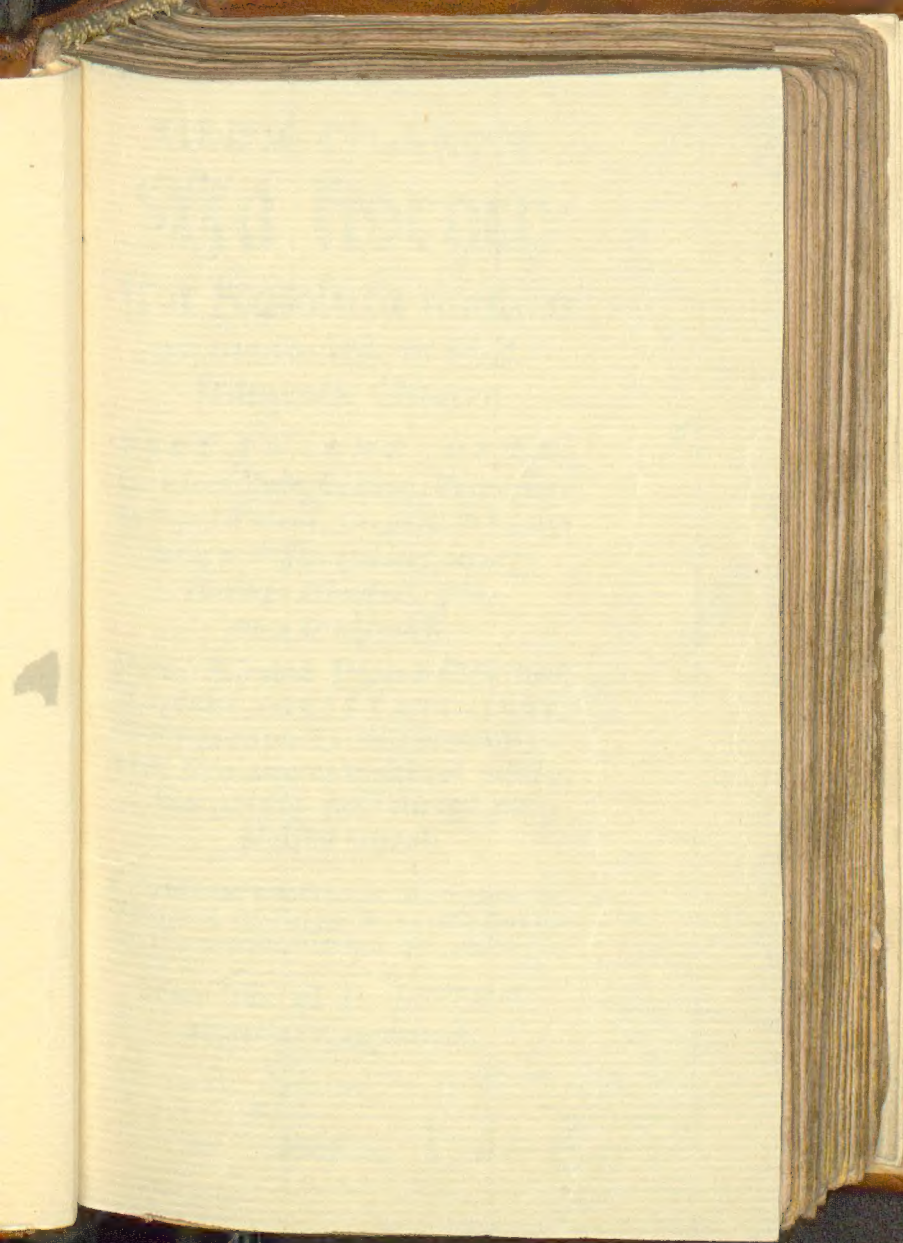
352
CIMELIA

8
st

PO
fin
led

pry
Ra
tro
mu

5 Dr
Kia
will

A

Ro
7

SIEDM FILAROW

Na ktorych

stoi Katoicka nauka o
przenaswietzym SA-
kramencie Ołcarza

POSTAWIONE PRZE-
ciw nauce Zwingliáńskiej, Calwinskij
Iedrzeia Wolana, y przeciw Pedagoiej
teraz po Polsku wydanej, iednego
ciemnego Ministra, z cie-
muy Drukarniej.

Przez Ksiedza Piotra Skarge/
Kapłana SOCIETATIS IESV.
ktory to co po Lacinie przeciw te-
muz Wolanowi dwakroć pisal/
dla poiecia pospolitego po
Polsku zebrał.

W Drukarni y nakładem Wawieronego
Ksiazęcia Mikołaja Krystofa Radzi-
wila / najwyższego Marszałka W. K. L.

Anno Dñi, M. D. LXXXII.

Martinus Kazymirien.

Joannes Sadowski confirma supplex
liber Sadowskiy

Wawieronego

DO CZYTELNIKA

STawidziac te mocne filary, fundament ich kładę słowo Boga wszechmogącego. TO IEST CIAŁO MOJE: TA IEST KREW MOJA. niektórych się budują te filary.

Pierwszy. Obecność prawdziwa i rzeczywista Ciała Bożego w tym Sakramencie.

I I. Poświęcenie, i odmianna chleba i winą.

I I I. Msza, i Ofiara tego Ciała Bożego i Krwie.

I I I I. Kląkanie i chwały danie.

V. Nie tylko duchowne, ale i cielesneżywienie Ciała Chrystusowego w Sakramencie.

V I. Jedna osoba dożywiania nieofiaruiącym.

V I I. Gęste i pojedynkoweżywienie.

Ná tych się wspiera nauka iako przewielmożny pałac tego przedziwnego

wnego Sakramentu. Co gdy wywodzić
bede za światłością y prowadzenim Du-
cha świętego, pierwey klatki zgute bu-
dowania Zwinglianckiego, w których
ślepe łowia obale, potym ty filary po-
jednemu stąnowić bede. Boże mi
pomagay, Amen.

*

A ij

Siedm

TO IEST CIAŁO MOJE. Mat.
thaei 26.

WSZYSTKO CO PAN CH-
CIAŁ V CZYNIL. Psal: 112.
NIE IEST V NIEGO RZECZ
ZADNA NIEPODOBNA. Luc 8.

PIERWSZY
FILAR.

Obecność prawa y rze-
czywista Ciała Pana nasze-
go Jezusa Chrysta w tym
Sacramencie.

cezo

Klatki Zwingliáńskie
o koto tej obecności.

SROD tej obecności
wiele jest klatek y nies-
tatkow Zwinglián.

Przód. Naprzód mówi ciemny Mi-
nister / y z nim Jędrzy Wolan:

Choć iś pan Jezus wstąpił ciałem do
niebá / y siedzi na prawicy y Bogá Wy-
cá: wszakże wedle y podobania ná nie-
bie y ná ziemi moc swoje włazuje / y ále-
dziec ná prawicy y Bogá Wy-
cá / przec-
niśa mocá swoją nábo y ziemi / y darc
nam swe ciałó y krew w światłościach
przyrodzone y prawdziwe. A Wolan

ści-
słó dal tytuł Książkém swoim
A iij Obrona

Pierwsza
klatka

Zwingli-
áńska oko-
ło obecno-

2 Pierwszy Silar.

Obroną prawdziwej obecności ciała
y twierdzenia naszego na wiecieczy. A
na wtorey kartce mówi: A za-
ta ten jest / abych miał obecność ciała
płanę naszego. Jezusa Chrystusa / z Sa-
kramentu / (to jest z świętostci ciała)
Po ciemny rzekł / wymiatać? i tã rã-
ci blad / prawi, wsiłkcie się syny ly mo-
te wzdrygają.

Mniemalby aby były Anioł: a
ono ciemny. mniemalby / iż to
jest prawa twarziasna słowa Bo-
żego / ktore mówi: To jest ciało
moje: a ono maskarą. mniemal-
by / żoni obecność ciała Chrystusa
w jego przyznawania: a oni wielko-
niebytność jego y dalekość starcia.
mniemalby iż oni w tym wszechmo-
cności Syna Bożego czczą: a oni li-
ta barzo lżą. A ktoby po nich le-
psey wiary pragnął / by to sercem wo-
ro prowadzić a nie wsty w obłudzie obec-
mowali / wstãtyby wsiłkcie z nim i te-
spory. Lecz przerwoc kartę / wnie-
nadyć twarz zmieniono / obro-
tany stãte / obojętny i zły: Wo-
lan zapomniałszy tytułu swych

ksiąg

Póizje / y na przodku onego wy
 znania / zabrnawsy w świegotę
 nie / tak mowi: prawdziwemu y rze
 ciwistemu ciálu Chrystusowemu wy
 waniu w Sakramencie / miły / cā ładne
 go niemās. A ciemny Minister tak
 swoje Pedagogia zamyla: Wystraw /
 prz/p. Chrystusowi ciāto tego prawdr
 we / przyrodzone / y ciāto cōstem umie.
 mian / przez niebo y stemie nie roś cia
 ga / niech wniebistej chwale swej mie
 sta / cām do nieo wzdychay. A wysłiey
 mowi: Wte bawmy się około tych wido
 mych / zwierzchnych znakow / to jest Sa
 krament y Swiatości chleba y winā:
 ale wiāre nasze kiera w sercu nalezy
 podnosić do niego wzgore / gdzie Chry
 stus jest / y stad go ciekamy Sędzi
 a / odkupicielem: a w tych ziemskich in
 ach promo tego ciekac. A coż się
 pierwey obiecowali y mówili / mia
 nieli / Ministrowie. Dacie / praw / na
 nich le / Chrystus przyrodzone y prawdzi
 e serce / ciāto swe. Item: Obrona o
 bludz / obecności ciāta Chrystusowego na
 e / z nim / nieczęzy. Item: Nie day Bo
 e / wone / bych się obecności ciāta tego za
 o / obro / zat. A gdzie to ciāto: jeden mō
 e: Wo / bi / w Sakramentach / a drugi nā
 w swych
 Póizje

wieczel

4. Pierwszy Silar.

wieczeszej. A pyta y ich : a Sa trá-
menta y tá wieczesza gdzie sie sprá-
rouie : ná ziemi czyli ná niebie : mus-
sa rzec / ná ziemi. bo po Sa trá-
menta do niebá nie ida : ale do swo-
go Zboru. Tedy ciało Chrystusó-
we bedzie ná ziemi y ná wieczeszej
Zborowey. Wo dać sie nie nie mo-
że / czego gdzie niemáš. Sam Pan
Bog / mowia / nie bierze gdzie nie
niemáš. Jesliż tedy w Sa trámen-
tach / Prore ná ziemi sa / ciało Chri-
stusowe biera : czemuż mowia : w
tych ziemskich znákách y Sa trá-
mentach próżno tego czekać. O-
bacz takó mienia : y jest / y nie jest
mowia. O wielki niestátek y oblu-
do. w Swiatościach / prawi / to
jest w chlebie y winie daie Chris-
tus ciałó swe przyrodzone y pra-
rodzine : y ty chcesz mziac ony ich
Swiatości / álic inaczey z soba si-
sami bñac / mowia : Tu nie nie-
máš iedno chleb / do niebá sobie po-
ciáło Chrystusowe biegay. O pro-
fna a omylna nadzieio ludzi lekko-
wiernych

wier
gla
nie
rodz
zyn
co o
mo
weg
ich y
trzy
tym
mon
cierz
lećie
ná z
chleb
Zbor
ná r
Sazy
pości
ná o
ste / y
Kre
te ies
sie : p
ba tu

Oboecnosci

wiernych. Wiele ich między Żwin-
 gliany / Ktorzy się wcielić i naczej
 nie mogą / iedno tym / iżby pra-
 wodziwe ciało Boga swego do po-
 żywania mieli / a iściło się im tho-
 co on rzekł: Bierźcie / to jest ciało
 moje. y wnet by się od ich demo-
 wego chleba odrazili / by te obłuda-
 ich y chytra maskare uznali. Prze-
 trzyćcie doży/niebożetá / prochem
 tym ich słowek zasypane: Oto raz
 mówią/iż ciało Boże maćie na wie-
 czerzey w Sakramencie: drugi raz
 lećcie sobie po nie w niebo / tu go
 na ziemi niemaś: okolo znákor
 chleba y winá / y wieczerzey tej
 Zborowey nie bawcie się. Prośba
 na wieczerza y mówią: Dropem y
 Gazyanem częstować cię bede / y ty
 poćciś y nie teś czędaiac/ przydzieś
 na one częśc / alii postawi Kápu- Cześć
Żwinglia
aństa.
 ste / y mówi: Dropy y Gazyany u
 Króla są na stole/ idźcie tam chcegli
 te ieść / ia niemam iedno Kápu-
 sie: po ciało Boże leć sobie do nie-
 ba tu niemaś iedno chleba y wino /
 B. co y do

6. Pierwszy Filar.

co y domá narydził. Boday miá
táż nie nie częstował. Wiem iż iż
w niebie iż iáto Ján. Kto y do nie
go w; dy. háć y domá wšedzie mo-
ge: á ty na coś mié prośił: coś mi
obietco wał: iáliś mié nie zmorzył
y nie zdrádził? Dáto iáto Boże w
Sátrámenie: ale táż iáto waż
ciemny/ dáwał Bóstwo w iáblku.
Bodziecie práwi gdy zicíte iáto Bo-
gowie: y oni wezmá/ alié / romo-
ta/ nedzi/ boleść/ y śmierć. Táż y
iá częstuiá. Na táka część nie drzy
botom/ rádzá.

11. Kłó-
tá z win-
głanoz/

Pacrz y w tym wielka obłudá /
Chrístus / práwi / przeniká moca
swoá niebo y ziemié y dáie nam iá-
to sive w świátościách. Mniemá
by aby oni wšech moczno reke Sy-
na Bożego stáwili w tym / iż ná-
iáto sive ná ziemi dáie / choć iż táż
wšedźto posádził: á ono táż rozumie-
iá / Bóstwem y moca przeniká nie-
bo y ziemié: á ciátem siedzi w nie-
bie / á nieć go ná ziemi nie może.
Izáli to ktory znał wšech moczno-
ści w

fłiw
siwe
wfe
choś
Lec
na z
ląc:
go /
one
odey
P
dzie
do r
dzie.
iáto
Bos
wzd
tylo
stus
da.
zawi
swyd
bron
zawi
dle n
niew
mow
cieni

O obecności

7.

W Chryście / iż wszędzie jest bo-
stwem : wrodzona to Bóstwu jest
wszędzie być / y potym wszechmo-
cności Chrystusowej nieznac.
Lecz ciato / Ktore jest w niebie / dać
na ziemi / a stamtąd go nie odda-
wać : to jest wszechmocność reki ie-
go / Ktorey się oni mocnie przysię-
gają / Chrystusowi Bogu naszemu
odeymuła.

Przypatrzcie się y trzeciej obli-
dzie ich / Ktora mamia przedk-
do wierzenia y nie rozsądne lu-
dzie. Tę tylo miejsca obecność
ciała Chrystusowego z obecnością
Bóstwa jego / Ktore jest / y było za-
wszdy od wieku wszędzie : ale jedna
tylo obecność widoma : alia Chry-
stusowego na prawicy y oycę Kła-
da. y tak mówi ciemny Minister:
Zawidy / prawi / Christus meca przy-
słuch y w nich jest / y żywi się / chowa y
broni. O cielskiej bytności mówi : Tę
zawidy nie badacie mić z joba / a we-
dle możliwości Majeestatu swego / wedle
niemożności y niewymownej łaski /
mowi : Oto ja z wami jestem do skoń-
czenia świata. Tę tylo miejsce nie-

III Kłata
Kł. Swina
głaska.

Bij

patrz

8. Pierwszy Silar.

potrzebą ciemny Ministrze/ Bo
 kiej Pana naszego obecności/ Kto
 ra jest zarosci y wesedy/ y z Pogány/
 y z Heretyki/ y przed narodzeniem
 tego była z wszystkimi od wieku y
 teraz jest: ale idzie o cielesna obec
 ności/ Ktora nie wchodzi jest tak
 iako Bóstwo: ale tam tylo gdzie
 Chrystus chce/ nie w samym widze
 niem niebie/ w Ktorym go Kalwi
 nowie zamyslaia/ ale w Sakra
 mentie/ iako sam rzekł y teraz za
 wszydy mowi w tajemnicach nas
 fych: To jest Ciało moje. W czym
 Cieselniku miły mtey taka nauka.

Troista
 obecność
 Ciała Bo
 żego.

Troista jest obecność Ciała
 Chrystusowego w Pysmie S. wy
 razona. Jedna widoma/ towarz
 zystka/ y nadzy podległa. wedle
 Ktorey Chrystus Bog nasz tu był
 na świecie lat trzydzieści y put
 czwartą. Tey obecności ciała tego
 towarzyszyły y widomey już nie
 mamy. O tey mowi: W bogie
 zawsze z sobą mieć będziecie/ nunc
 nie zawsze. Wyłożył to sam Pan
 mówiące

O obecności. 9.

mówiąc: Łobrze miakorobogies
 mu Magbalea reżynila / cżgo
 potym cżynić niebedzie mogła /
 bo w takiej roważce. Kiey y wdozies
 postawie / nie zawsze zrami bede.

Lecz jest druga obecność Ciała
 Pań. Pięgo / niewidoma y niedzy
 nie podieglą / ale rzecz y musła y pra
 wodziwa: taka była gdy Żydowie
 Pana kamionować chcieli / a on sie Ioan 8.
 zoczył y wyszedł z Kościoła. Był
 tam ciałem / a żaden go niewidział.
 Także y na drugim miysiu / gdy
 go z gory wysółkiey zepchnąć chcieli Lucz 4.
 li: on siedł niewidomy / ale obecny
 między nimi. Takąż obecność by
 ła w Emaus / gdzie sie dworemá Lucz 24.
 cżniom wkażal w ciele po zmar
 twychrestaniu / gdzie wzniął od
 ocsu ich / a jednat tam był w ciele
 niewidomy obecny. Takac my ciał
 tego obecność mamy w Sakra
 mencie / zakryta osoba chleba y nie
 widoma / y o tej rzekł: To jest cia
 ło moje. niewidome ale prawdzi
 we / a nie obludne.

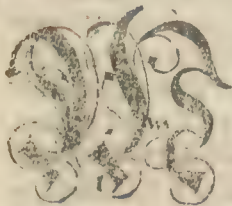
B i j Trzeciá

10. Pierwszy Filar.

Treść obecności ciała tego jest
widoma a chwały pełna w niebie/
w której ma przysić sadzić żywe y
umarłe. O tych obecnościach ie-
den Doktor mówi: Chwalebna y
wdzięczna oblubienico / na ziemi
masz oblubienicę w Sakramencie
zakrytego / w niebie go będziesz mia-
ła nie zakrytego / y tam y tu pra-
wda jest. tu pod zasłona / tam
bez zasłony.

Bernard
s. m. i. de
Coena.

OSM PODPORKATO-
LICKIEY PRAWDY OKO-
ło obecności Ciała P. Boga na-
szego w Sakramencie.

Sł. bienie zawo-
dzien / Namiluy
Czytelniku / ale
to co rzekł Chri-
stus Bóg twoy /
y co sam moca swola Bosta czy-
nić może / to czego pragnie serce
twoje / y na czym samym przesta-
je / y czego wleśce potrzebuje / y bez
czego

O obecności. 11.

czego żywota mieć nie może / tobie
 dajem. y na taką cię częśi prośim /
 na Ecorey sie odsyłaniem y częśa-
 niem nie zwoloz / ale sie napelnia
 sadze twoie / na Ecorey nie chleb /
 nie wino gole znaki : ale pod os-
 ba chleba y winá / prawie prawdzi-
 we a rzecze przyrodzone tobie cia-
 lo y Erew Boga twego podajem.
 Ecore acz siedzi na prawicy Oycos
 w Erey obyczaiem przyrodzonym y
 widomym : wśakże obyczaiem nie
 widomym / y nad wśyskto przyro-
 dzenie y poiecie rozumu twego / i-
 ści tobie slowo y moc swoie / iako
 prawdziwy a wśechmocny Bóg /
 iś toś ciało / Ecore siedzi na prawi-
 cy Boga Oycá a nie inne / ku po-
 farmu w Sażramencie daję. Ecore
 rego obyczaiu / iako to być może /
 iś nie ogarniesz ani rozumiesz :
 wierz tylo / a ogarniesz y zrozumiesz.
 Nie poiciem / ale dostapieniem y
 pożytkiem. na czym tobie dosyc /
 daley sie nie pytay. Dosyc tobie że
 masz / ale iako masz : wiedzieć ci nie
 potrzeba .

15. Pierwszy Silar:

potrzebą / milei / daj / dziełny &
 wzywaj / a ja. o: dano iako dziecię
 v milley matki nie pytaj. Bogu po
 rucz rozumienie a ty mię wzywaj
 nie y pożycz. A jednak tey wiary y
 szczęścia swego wspieraj temi pod
 porami nie wzruszeniem.

Przewid
 mowa
 słowa
 Boż.

Niech ci będzie pierwsza podpo
 ra: Prawda y słowo Boga nie
 kłamliwego. On rzekł wziąwszy
 chleb: To jest ciało moje. Nie rzekł
 po Zwinglianiku: To jest znak cia
 ła mego. Nie rzekł: Ten chleb S.
 iedzie / a na mię wspominać.
 Nie rzekł tych znaków wzywaj
 cie / a do nieba do mego ciała wzy
 chajcie. Nie rzekł: Ten chleb jest
 ciało moje: ale iż inż tam istności
 chleba nie było / rzekł: To jest cia
 ło moje. Albo co prawda co rzekł
 bo nie. Jeśli prawda / czemu Bogu
 nie wierza: jeśli nie: czemu fałs
 kstwo Bogu przypisują. Porzu
 ćmy wykłady ludzkie / nie patrz
 my co mówi Zwinglin / Kalwi
 nus / y co mówi B. ościol S. pomie
 chny Rzym

chny
 tey
 bez
 ga
 sa
 wi:
 kich
 bje
 si
 si
 nie
 /
 row
 ne /
 re
 za
 pr
 an
 ma
 s
 Na
 Nie
 jest
 c
 wi
 n
 per
 o
 K
 al
 ney
 g
 prze
 s
 wie
 ludz
 go
 re
 z
 wy

O obecności. 13.

chmy Rzymſki / nie ſłuchaymy ani
tey ani owey ſtrony. Słuchaymy
bez tłumacza Pana / ſłuchajmy Bo
ga ſamego bez człowieka. On mo
wi: To ieſt ciało moje. bez wiſyſt
kich ludzkich wykładów co może
być ſkozerzey y proſciey rzeczono. Je
ſli wykładu potrzeba a pytaſ: Pa
nie / co nam za ciało daieſ / ſigu
rowane y znaczone / albo malowa
ne / czyli prawe? On mowi: Kto
re za was wydane będzie. iſali nie
prawe za nas wydane ieſt? Otoż
maſ ſameo Pana głoze y wykład.
Na ſtroneż Zwingliańſka obludo.
Niewytożył taż: Chleb ten znak
ieſt ciała mego. Precz głoze Kal
wińſka. Mam że ia ſłow Bożych
perownych y iſnnych odſtąpić / a na
Kalwinſkiey nieperowney / y ciema
ney głoze przeſtać? Boga prawdy
przeſłucham: a kłamcy człowieka
wierzę? ſłowo Boże porzuca / a
ludzkiego ſie imię? Proſtego iedno
go rozumienia y Duha Pańſkiego
z wykładem tym: Ktore za was wy
dane be

14. Pierwszy Silar.

dane będzie / zanieham : a ssta
figur y wymysłow / Erecyckich
przyime : Nie day Boie tak śles
pym zostawać. Coś mo via na nas
jesiny słowa Bożego odstapili : wi
dzisz iż m? przy nim y do zab/ iako
mowia / stoin : a oni słowo Bos
że porzucili / a Zwinglian?kie / Kal
win?kie przyieli. prosta siejersz
iego y siuznia odarli : a kapturki
tak wiele wykładow na nie klas
dac / smie?ki z niego stracia. A cho
ciaż ciała Bożego nie widze / tes
tnak słowom Bożym wierze. Nad
wszystki moie zmysły peronieyske y
prawdziwste jest słowo Boże. Oczy
mie osuzać moza / ale słowo Bos
że nigdy.

II. podpo
ra pier
wszego si
lara.

Wtora mley podpora : Wola
Pana Jezusa Boga twego / iż on
milym dzieciom soym iako namil
sy oćie / y przeniameysia maska
chiał zostawić pożywnie ciała y
Prwie swoiey. Bo tak sam obiecał:
Chleb ktory ja wam dam / ciato
moie jest / zażywasz światła. Izali
nie wierd

nier
w o
bla
pra
chci
prze
bo
tey
Jan
Fy
Bo
Bo
swe
bar
Pog
bych
nas
dzie
ma
my
sa.
lami
y sw
che
cege
Do

O obecności. 15.

nie wierny a prawdy pełny nie jest Łuce 22.
 to obietnicach swoich : chciał : Bo
 dla tego oney wiecznej goraco
 pragnął / mówiąc : Chciwością
 chciałem tego baranka z wami
 przed śmiercią pożywać. Chciał :
 bo sive barzo miłował. y przetoż v
 tej wiecznej taki napis zawieścił
 Jan S. wiedząc iż mu Chciec to Ioan: 13.
 Bystkow rece dał / y wiedząc iż od
 Boga wyszedł / to jest czuwać sie być
 Bogiem z Bogą : gdy zamilował
 sive / do końca ie zamilował : to jest
 barzo y nawiecy na końcu. Kto Christus
 tego barzo miłuje / meri : dals tako nas
 bych mu y krwi swojej. Wiecy miłuje.
 nas miłuje niżli matka / Proa
 dzieci swych mamce nie daie / ale ja
 ma ie krewia swoia karmi. Mierza
 my miłość / Proa y gdzie jest wiec
 ta. Nie naydzieś iedno cą / Proa
 łamego siebie przyiacielowi daie /
 y swym ciałem y krewia karmi go
 chce. To v ludzi bez stazy miłua
 tego być nie może : ale v Christusie
 Boga naszego może. To daie mi
 łość praś

16. Pierwszy Silar.

tość prawa co w niej jest nadroże
tego / y w czym sie nawiecy po-
cha. Droższe jest ciało Boże niżli
niebo : wiecy sie w nim Christus
kocha / niżli we wszystkich chwale
swoiey. Boże wielka miłość tam
wielka uczynność. Nawyższa mi-
łość nadroższy kleynot daie / iesli
może. Chciał nam dać ciało swoje
Bog nasz / bo chciał sie wcielić co w
figurach y w zakonie obiecał.

Exod: 12.
1. Cor: 5,

Ioan: 6.

Chciał: bo wiedział iż go nam po-
trzeba : abyśmy żywoć płynący z
ożywiającego tego ciała mieli / i
to sam rzekł: Kto pożywa mnie /
będzie żył dla mnie. Chciał: bo go
pożywać rozkazał. iesli / prawi /
ciała mego iesć nie będziecie / żywo
to w sobie nie macie. Chciał na ko-
niec dać nam ciało swe : bo tak
rzekł: a wola y serce w języku znać.
bo z woley serca mowia usta. On
rzekł: Bierzcie / to jest ciało moje.

Ioan: 6

III. pod-
pora.

Gdy już wieś iż on rzekł y ch-
ciał / obaczcie iesli mogli dać nam y
zostawić na ziemi w Sakramencie
ciało

ciało
wiec
że
go/
gdy
iż
go.
wczy
na
daś
gdy
ca
wia
mu/
dzin
toż
aby
dob
ścia
Gdy
kaj
iż
mar
bo
nie
zost

ciało przenaświadcze / Ktore na pra-
wicy Wyconskiej posadził. Miew-
że te trzecia podpore słowa Boże-
go / miew ten fundament wiary:
Gdy Bog co mówi a chce tak mieć /
iż y niego nic nie jest niepodobne-
go. iako Psalm mówi: Wsystko
uczynił Pan co chciał na ziemi y
na niebie. Ten fundament zakła-
daś w pierwszym artykule wiary /
gdy mówisz: Wierze w Boga Wy-
soka wszechmogacego: dla tego iż
wiara ma rzeczy rozumowi nasze-
mu / y ślutom ludzkim niepodobne /
dziwne / y niesłychane. gdyć ie prze-
łoża od P. Boga iż on tak mówi /
abyś wsystki trudności y niepo-
dobieństwa / iego wszechmocno-
ści włączniał / y rozwiązował.
Gdyć wiara Chrystusową wierzyć
każe / iż Bog stał sie człowiekiem /
iż Panna bez męża porodziła / iż wa-
marty zmartwychwstał / iż w nie-
bo ciałem Chrustus wstąpił / a przed
sie tu ciało swe nam tużywaniu
zostawił / y inne tak trudne a ro-

Psalm: 13.

Czemu
pierwszy
Artykuł
mamy
w Boga
wszech-
mogacego.

13. Pierwszy Silar.

zumowi twemu niepoiate rzeczy /
gdy przeloza: aby rzek: Wierze
w Boga wszechmogacego. Wsyst
to Bog moze co chce / na niebia y
na ziemi. Ta potpera wiery y prze-
stoga na pocztku tajemnic na-
szych / z nieba nam iesi od Angeta
podana / od samego Boga zeslana.

Luce 1.

Gdy matka Boza przeznaczysia
spytala / iako ia mam powic syna
Bozego bez meza / panienstwa nie
tracac a rodzac: tym trudnoŃ o-
na rozwiazal Anget: O Boga nie
nie iesi niepodobnego. y tak nas-
wszystkich w rzeczach Boskich y
trudnych czynic nauczyl. A w sta-

Gen: 18.

tym zakonie Anget takze Sarze
niepodobienstwo rodzenia iey po-
twierdza: Izali / prawi / co Bogu

Rom: 4.

iesi trudnego: A o Abrahamie me-
zu iey mowi Apostol / is sie tymze
rospieral / gdy mu Pan Bog syna
obiecomal / y zas mu go ofiarowac
y zabic kazal: Co / prawi / Bog rze-
cze uczynic to moze. Tak y onym
na pnie / rospieracym o posywie

Nume: 11.

niu y dao

niu y daniu młosa rzeciono: Izali
nie można jest rzekł Pański. Chri-
stus sam Saduceusom o zmartwych **Machi: 22.**
wstaniu ciat niewierzącym to wy-
mawia: iż tak o Piłimā / tak y aili
o mocy Bożej nie znali / ani wro-
żali. A co niepodobnięyszego / tak o
Wielbładowi przez r. ho igielne
przechodzić: A wśdy Zbawiciel mo-
wi: iż to o Boga podobno / co v lu **Luci: 11.**
dzi niepodobno. W eysze trudno-
ści ośolo dania nam ciat Bożes-
go / gdy Capharnaitce nie wierzyli: **Ioani: 4.**
Piotr S. tegoż mieczā wśech mo-
cności Bożej nā rościnanie trus-
dności wśywa / y tym wzet on ro-
świzuje / y tym inne pr zy obier-
cznie zacierzymama / mówiac: My
wierzym y doznaliśmy / iżeś ty iejś
Chrystus syn Boży. Jakoby rzekł:
Ten temu niech nie wierzy / iż ty
ciato siwe y kreć siwoie / dać nam
tu pożywanin bez stazy cwey mo-
śeś / kory ciebie za syna Bożego /
Boga z Bogā wśechmogacego być
nie zna / ani wierzy. Tym y my
D. 1. ghu

25. Pierwszy Silar.

W pierw
frch swoz
ich křas
křach .

Trzy rze-
czy odwo-
dza Zwin-
gliany od
wiary dā-
nia slo-
wom Bo-
żym.

Zwingliany odpiarouymy: gdy mo-
wi Wolan: Nie mogł tego uczyć
nić Christus / aby te krew dał w
kubek / ktora była w żyłach y w cie-
le iego: Tak odpowiadamy: To ten
mowi: Ktory nie zna iż Christus
syn iest Boży y Bog wszechmoga-
cy, iako Hilarius s. napisał y niżej
się poloży. By prawdziwie Zwin-
gliani wierzyli / iż Christus Bog
nasz wszechmogacy iest: nigdy by
słowa iego takimi wyklady nie ma-
zali. Od tey wiary ktora winni
wyznać / iż Bog prawda mowi / a
moca swoia Bosta może y dać tu
nam na ziemi w Sakramencie
ciało swe prawdziwe: trzy ie te rze-
czy odwodza: Iż ciata Bożego nie
widza / ani smakują iedno chleb:
iż się im to zda rzecz nie przysto-
na / aby ciało iego naświetsze w e-
lementach się tych podłych darowa-
ło. a iż to iest niepodobno / aby na-
cisk wielu mieysc iedno ciało być
mogło. Co iedno iest y nich okolo
tego mowienia: wszystko się do
tych

tych trzech rzeczy ściaga / y w nich
 zamyka. A Wolanowe śmiegotanie
 nie by ie w pranie ściszał / nad ty
 trzy rzeczy wiecy nie nie poćie-
 cze. Na które daly się ty trzy pod-
 pory / iż słowem swym Boskim mo-
 wi: iż chce / y może. Gdy rzeka nie
 widzieć tego ciała: odpowiedz: gdy
 Bog mowi: wiarą prawa oczu nie
 potrzebuie / ale ślepo wierzy / bo
 wie komu. Gdy rzeka: Nieprzy-
 stoi cho / aby w tych elementach
 Bog ciało swe miał: Day mu ten
 odpor: Gdy on chce / iuż wszystko
 przystoi. bo y w żywocie biały gło-
 wey leżec Boga / y na krzyżu w hań-
 bie umierać nie przystało: ale tak
 chciał mieć / tym nas uczyć / tym
 miłość ku nam pokazać. a kto go
 ma sadzić / y rozum iego ścować:
 a za nie lepiey za to dziękować: A
 gdy na ostatok mowi: iż to iest
 niepodobno: Powiedz: O PANA
 Boga wszystko podobno / co v lu-
 dzi niepodobno.

A to iestże ku tey podporze przy-

D

tożę

22. Pierwszy Filar.

tożyc możej: Nie było rzeki / to
 jest ciało moje, nie chyło chiał
 to dać / nie było może je dać: a
 le wnie iako na wyżsja mądrość /
 trafić w to / aby y ciało tego z nieba
 nie schodziło / a tu przedsię nam o-
 becne w Sakramencie zostawato /
 żeby y ono samo w sobie cato trwá-
 ło / y nam się calej używaniu w-
 dzielato, wnie on w to trafić / bo
 mądry y nie przebránego rozumu /
 mówi Piśmo. A iż ia drog mądro-
 ści y rozumu tego nie poymuję / nie
 to męz wierze nie szkodzi / nie się
 nie stramam tak mówić z Doktor
 mi S. y radzę to mów gdy cis
 z wnglikańskąa pokusa napadnie.
 gdy wrzeszcza: a iako to być może
 aby jedno ciało y w niebie było y
 na ziemi y tak się wielom ludziom
 dawać mogło? Odpowiaday: Gdy
 co Bog czyni / nie pytam się (mo-
 wi eden z wieszy) iako y ktorym
 obyczajem czyni / rozumowi to ie-
 go samemu zostawuję. Żydowski
 to słowo / które jest przyczyna po-
 ciepienia /

Civil: Az
 lexm: 4.
 in lozn.

Oboecności. 27.

tepienia mowić Bogu iako to być
ma: Mow tak: niewiem iako da-
cie: ale wiem iż dacie. Nie roztazano
mi iako daia wiedzieć: ale mi ka-
zano danego używać. gdy rzekł
Bog moy: Bierzcie to iest ciało
moje.

Wtedy iestże y ta czwarta podob-
pota. Dostojność zakonui nowe-
go nad stary / y rozpelnienie figur
Moyzefowych / zwlaszcza mанны
oney y baranka. Manna ona była
figura tego naszego Sakramentu /
co y sami Żwingliani znac musza.
Bo sam Pan Jezus v Jana ewie-
tego ze figure wyklada / przyro-
wnajac ia z ciałem swoim: Nie
tak / prawi / iako pożywali oycos
wie waszy mанны / a pomarli: ale
to tego chleba / to iest ciała me-
go / o ktorym tam mowil / poży-
wa / bedzie żył na wieki. Stary te-
stament / iako mowi Apostoł / cień
miał y malowanie / y znaki rzeczy
przyszłych / ktore sie ziściły w no-
wym zakonie / w ktorym iuż nie

III. Pod-
pota: do
skonałości
zakonu
nowego.

Ioan: 6.

Hebr: 10.

D y cień

24. Pierwszy Silar.

cięż jest / ale ciało: nie malowane
figury / ale żywe postawy: nie
znaki proste / ale same rzeczy pe-
we zostały. Jeśli w naszym Sakra-
mencie nie maś obecne^o ciała Ch-
stuśowe: nie było. sie figura mian-
nie wypatniła / ale mianna ona

47. anni: M. Rzeszowa cudownieyszy ay za-
 48. mozebo cnieysza byla. Wo sie nie rodzila na
 49. wa byla: ziemi/ale iako z nieba spadala/ sma-
 50. brzanieci: ki mias wsfystki ch y zwieryzy w
 51. sa mili: sobie miala / iako smieg od skon. a
 52. nas da: ginela / a iedna b. ciata. cucysia / cal-
 53. fragment. is ia chleberi Anielskim zwali.

Nasze Sakrament iesli ciala Bożego
go w sobie rzeczywiście nie ma / a
ja mam tylko chleb i wino: lepsze
były u Mojżesza Sakramenty niż
u Chrystusa / lepszymi potrawa-
mi częstuje Sługa a niżli Pan i jego /
cudowniejszy będzie Mojżesz niżli
Chrystus. Niewolnica Agar za-
cześniejsze ma dziedzictwo niżli Sa-
ra wolna / y własna małżonka.

Wie ziscit sie nam zakon nowy.
wie ziscza sie slowa Panjcie. Wie
Moysej

M
 ale
 wy
 lio
 roz
 bar
 na
 wd
 go
 So
 gu
 ofe
 wf
 ich
 ou
 go
 tre
 na/
 wia
 tre
 so t
 nie
 ie y
 swo
 chle
 nap

Moyżesz wam dał chleb z nieba: ioan: 6.
 ale Syn cżłeczy da wam chleb pra-
 wy z nieba. Co iako są rzeczy klam-
 lwe y nie przystoynne / y dziełeczy
 rozum osadzić może. A pożywanie Exod: 10.
 baranka iako się nam ziści / iako się
 nam ona figura wypelni / iesli pra-
 wodziwocią ona Baranka nowe-
 go / ktory głodzi grzechy w naszym
 Sakramencie niemają: Stare fi-
 gury odprawiały Pan Jezus na-
 ostatniey wieczerzey / ofiarowa-
 ły y pożywając Baranka y Pa-
 śchy zakonney: wnet wypelnienie
 oney Pasychy stając / inno lepsze-
 go Baranka / to jest ciato swe y
 krew podał / w osobie chleba y wi-
 na / iako Melchisedech prawy / mo-
 wiac: To jest ciato moje: To jest
 krew moja. Moyżesz Baranie mis-
 so dał / ktore oczyścić grzechow-
 nie mogło: ia wam dais ciato mo-
 ie y krew ktora odkupuje grzechy
 światła wszystkiego. Jesli by tylo
 chleb był y wino w Sakramencie
 naszym: nie wypelnila się figura o-

26. Pierwszy Silar:

na: ale dane są znaki za znaki / figury za figury / stare za stare / wiotche za wiotche: prośno było stary za ten opuszczając: przegraliśmy na frymarku / jeśli także figury y gołę znakią nie rzeczy w nowym ze staro: y owsem jeśli za Baranka / którego krewo wycażano / y nie podwoje mążano / prostyśmy chleb wzięli: lepiej Żydowski Baranek śmierci Chrystusowi opowiedał niżli prosty chleb / na którym tak rzecelnym znakom śmierci y trwici być nie może. Lecz iż się ta figura wypełniła y nagrodziła hojnie / Apostoł S. świadeczy mówiąc: Paśchą naszą / Baranek nasz / ofiarowany jest Chrystus: y wnet dorżymania ciała jego wzywa / mówiąc: Wzywamy się tegoż Baranka / a godujemy nie w kłwa / te parzem / ale w przadni / y figurerę y prawdy.

V. piata **Jeżeli** się nie wpiera y własności ciastamentu / który ma dwoje rozumienie / y przymierze y ostatnie wola. Przymierze z Bogiem ludu starego

podperá
i własne
ciastamentu.

Starego testamentu we krwi bydlę ^{Exod:24:}
 ce y czynił / tak iż Krepiacłud ^{Hebr: 9.}
 3ek Er via / mowił: Ta jest krew
 testamentu albo przymierza / krew
 re Bog mam posłał. A przymie
 rze Nowego załonu / już iako mo
 wił Apostoł / nie bydlęca krewia: a
 le krewia Syna Bożego pięcieto
 wać się miało. Co Pan czynić pier
 wey na wieczerzy niżli na krzyżu:
 onychże prawie słow ^{Moyšes o}
 wych używa / mowiac: Ta jest
 krew nowego testamentu / to jest
 krew moja. Już nie bydlęca / ale
 moja. A tóż nie nie wątpię / iż
 tam dał własną y przyrodzoną
 krew swoję y cięło swoje / pieczętu
 iac nam to przymierze przed śmier
 cią swoją. A iż Testament ostatnia ^{Testamēt}
 też umierającego wola pokazuje. ^{dać się iá}
 Był to testament czyni / stara się ^{śnemi sio}
 o to aby był iasne i słowy czynio
 ny / a żadnego wątpienia niemiał
 ani parabol ani figur. Tłeby głup
 lego Testator nie uczynił: iedno
 gdyby tak napisał / Odkazuje sy
 nom mo

28. Pierwszy Ślar.

nom moim pięć tysięcy złotych / a
nie byłoby w strzemi jedno pięć pro-
znych worków. Takie głupstwo y
wbojstwo / y oszukanie / przypisują
Zwingliani Panu naszemu. On
rzekł: to jest ciato: a oni mówią:
nie rozumieli żeby tam ciato tego
było: ale znali tylko ciato tego. A
wiec to tak przystało śny osuka-
wać / a umierać tak chyro y cie-
mno mówić / y z potomków żarto-
wać: albo je wadzić / żeby jeden y
drugiego o kradzieży ro podejrzze-
niu był: Jako my słusnie na Zwin-
gliany mówiem: iż nam to krad-
dwa / albo raczej wymiatacia / co-
ścierzy y bogaty ojciec nasz na testam-
encie zostawił. A dla swej nie-
wzdzięczności y nierważenia dro-
giego skarbu tego / tak słowa jego
głośnia y spoczą.

VI. Szon-
ka podpo-
da.

Potrzeba też nasza zbawienia /
ktorey Pan dogadzał to wyciągają-
ta: abychmy prawdziwie y przyro-
dzone tego ciato ku pokarmu mieli-
li / dla jutecznego z nim złącze-
nia y

nia
tem
ster
rzy
ciato
chle
nie
pra
Ma
dla
Apo
cisto
rod
A to
Ch
kie
Już
co ie
wi
we
con
min
Bo
rze p
Pot
to o

O obecności 20.

nia y przyrodzonego spoienia z ciałem tego. Prozno/ ciemny Minister mowi/ o pożytku sivey wieczerzy / aby ten był / żebyśmy się wcieliło Chrystusowe spoili / gdy do chleba tyto na niego włożywie. To być nie może / jeśli ciało nasze y dusza prawego ciała tego nie pożywa. Malowane to spoienie będzie. Lecz dla tego iako wyklada Trencus / Apostoł mowi : iż członki nasze są członkami Chrystusowymi/ iż przyrodzonego ciała tego pożywiamy. A takie y tak przyrodzone spoienie z Chrystusem Bogiem naszym / iako nie ma pożytku / a kto wypowie ? Już wszystko moje / palec mowi / co jedno głowa ma. Tak iako mowi Cyrillus Hierosolim: prawdyż to ciało tego iedzac / staliśmy się concorporales et consanguinei do mini / spot cielesni y iedney krwi z Bogiem naszym. o czym przy Sileasze pisał / serce się mowić będzie. Potrzeba była iakosmy pokarmem w oycach naszych śmierci nabyl /

Lib: 3.

Cath: My sca.

✠

abyśmy

30. Pierwszy Silar.

abyśmy też pośarmem żywot wzrósł
li / który być nie może jedno z onego
go oświatacego ciała / w którym
Bóstwo jest.

VII. podz
porz.

Math. 28.

A to cie niechay nie pomalił
wspiera / iż nam prawdziwe ciało
swe w Sakramencie Christus zost
stał: aby sie ony słowa tego ziać
ły: Jam jest z wami aż do końca
nia świata. A po cie. he nam iley
swey oblubienice swey / wielecia mi
łuiacy małżonek / odieżdżając / gdy
widoma obecność być nie mogła /
niewidoma przytomności swoje w
ciele własnym zostawić też raczył.
Nie dosyć iż z nia Bóstwem y Du
chem zostawał. bo też był y zosta
wał zawsze z Synagoga / y z Agá
ra niewolnica / lecz własna Mał
żonka wieść jego przywileju y miło
ści potrzebowała. To jest aby zna
był obecny ciałem. Pyta mnie Cal
winista Wolan: Co tego za potrze
ba / gdy Christus Bóstwem swym
y Duchem z nami jest / aby y ciałem
obecnie z nami zostawać miał.

Obez
ność ciała
sna Chris
tusowa
co manad
Bóstwa.

Tiech

Obecności. 31.

Niech spyta tych co Chrystusa mi-
łują / a z siebie y z serca swego tey
miłości nieczinającego / z siebie iako
z malego Parlika na wielkiego Os-
brzyma niech miary nie bierze.

Spytay S. Piotra czemu woła:

Panie Paż mi do siebie przyść y po

Math: 14.

wodzie. Nie chceśko mi będzie y w

te niebezpieczność wdać się / tylko

żebych bez Ciebie y obecności twoy

cielesney / y na jednę godzinę nie

dośtawał. Nie rzekł tak: Dość

mam na tym / iż twoye bożstwo ze-
mna jest. Pytata Magdaleny An-

tolonie: czemu płaczesz? Cies a 19:

Ioan: 20.

Pan twoy żyje y kroluje. A ona plá-

kać nie przestaje / cielesney iego o-

becności pragnac. Niedba y o An-

iole / chceść iey bożstwá Chrystusa

wego obecności nie mogą: y by

było złe pragnienie iey / nigdy by

go był Pan nie wypełnit. Ale bar-
zo napetnit / stárac się iey w cie-

le obecnym. Czemu Apostołskie

Luce: 10.

Bożeście Chrystus sam wynosi nad

wszystkie Pátryarchy: Izali A-

bram

32. Pierwszy Filar.

- Iwan: 2. bram Chrystusa wiara nie wst-
 dział: widział y wradował się. A
 czemu w tym świętym Aposto-
 łem nie był? Bo Bóstwo wiara
 widziało a cielesney obecności iż
 mieli Apostołowie/ nie miał. Trzeci
 Arolowie iżali Chrystusa narodzi-
 nego wiara y sercem weścić y po-
 ston mu wnetrznym uczynić nie mo-
 gi: czemuż cielesney obecności ię-
 go maluczkich członków / a także
 praca y niebezpieczeństwem szuka-
 li/ a nalezły/ wielce się barzo we-
 ślili / którego weśła w duchu y
 sercu / nim obecnie ciało Pańskie
 znaleźli / nie mieli. Symeonowi
 staremu co za pociecha obiecana
 jest? iżali nie dojść miał wiara na
 Chrystusowej w Bóstwie obecno-
 ści? Nie. Ale pragnął go w cielu
 widzieć / y wyznaćszy maluczkie
 pachole/ chciał ie y na ręku swo-
 1.0 nościć / y do pierśi całować przy-
 ciśać / y dopiero cielesną obecność
 miał / rzekł: Teraz radość ma
 me. Miałemu nie dojść ię-
 duchem

Obecności. 33.

duchem y sercem milego mieć. vga
 ſie ſia miłość iedno prawa obecno
 ſcia nie moſe. Jakobowi nie doſyć Genef: 45
 było iż mu o ſynie powiedziano :
 ſym ieſt y Eroliue w Egipcie : Ale
 rzekł : Poyde á ogladam go. y gdy Genef: 46
 go wyzwał / polewał ramiona iego
 łzami morząc : niſz z weſelim umie
 ram / iżem ogladał twarz twoię.
 A iako my tym namilſzym Joze
 phem naſzym wciekły ſia mamy :
 gdy nam moria Żwingliani / Ero
 lue na niebie. niech tam ſobie ſie
 dzi / myſło y wiara do niego lećcie.
 ieſli go tu nie obłapiemy / y obecno
 go mieć nie bedziem na ziemi / ma
 ła naſa radość y pociecha. Pro tak
 ſmie mówić przyjaćielowi : doſyć
 iż ſłyſz o zdrowiu y ſczęściu twym /
 nie potrzeba mi obecności twoięy.
 Niech tak Wolan mówi ſienie ſwej
 albo dzieciom / ieſli nie rzeka : Cia
 mnicy nas nie miłuię. A to ſmie
 mówić Chryſtuſowi : a iakoż go mi
 łuię : Nie potrzeba nam / prawi /
 cieſzney obecności iego / doſyć na
 E iij duch

34. Pierwszy Silar.

duchownym pożywaniu. Znał to
 w Żwinghamor / iż namniey Chri-
 stusa naszego nie miłują. Czego pro-
 pragnie / rad o tym namniezszy
 nowinie wierzy. My iż obecności
 namilsze zbawiciela z goracey mi-
 łości pragniem / wnet wierzym
 gdy mówi: to jest ciało moje. Oni
 iż nie pragną / nie wierzą. Sa iż
 Po oni poddani w Ewangelicy /
 Luc: 19. gdy im Król ich odiachał w dale-
 ka stronę brać sobie Królestwo /
 posłał za nimi poselstwo: Nie wia-
 caysie do nas. śiedź tam sobie w
 twoim Królestwie. Co za miłość ku
 Panu swemu? przeto starani są
 jako zdrajce. Toż mówią Żwinghami:
 Wstąpił na prawicę Oyci
 swego / niech tam śiedzi / tu go
 nam nie potrzebą. dosyć nam na
 niego wiara rozdychać. Przeto nie
 chci ku Panu swemu pokazywać / a
 Math 18. starania takiegoż czekać mądra.
 Sa iż głupi. Gerasenczykowic /
 dla utraty wieprzów swoich / Pa-
 nu mówią: idź od nas mieć cie tu
 niechce

nie bremy. Tak Treingliani gdy
 siam Pan obecnie w Sakramen-
 cie stawia dla smyslow swoich/wie-
 przowey a osley wiary / iz go iemi-
 nie widzy / ani ciuia / wyganiaia
 go oo niebie. Mowi Wolan : iz
 przytomnośc cielesna do wiary A
 poslotom wadzila / a iz im nieby-
 tnośc byla pożyteczniejsza. iz Pan
 mowił : Jesli nie odeyde / Poćieszy
 ciel nie przydzie do was. Mogląc
 im ona towarzyška obecnośc wi-
 doma do wiary wadzic / iz tak wy-
 sokich o Bosstwie y wsechnocno-
 ści tego mogli miec nie mogli. Ale
 takiey tu już niemasi / tak towarzy-
 skiey y neozypodlegley. Lecz inna
 obecnośc jest niewidoma a praw-
 dzliwa w tym Sakramencie / Kto-
 ra wiare wielka wyciaga / y wse-
 chnoscnośc Boska Chrystusowa
 wynosi y glosno slawi / y Poćieszy
 ciela nam nie wroloczy / ale dary
 tego rozmnaża / utwierdzaiac ser-
 ca tak niebieskim chlebem. Nie
 badamyjz niewiedziecznymi / alera-
 czej

36. Pierwszy Filar.

czey przytomności te Panstwa) Pro-
ra nam na wielka nasze pościechy y
pożytek/ zostawiona jest/ w Sakra-
mentcie/ wnieymy sobie wważać.

Ta przytomność czyni nam wiel-
ka skrucha w sercu / pilna służba
Boża y straszliwa w Kościółach/
poważne y cści godne Dłtarze/ czy-
ni nam zacne Kapłaństwo / dro-
gie ofiary / woysko sług Kościel-
nych/ y porządek w domu Bożym
nieprzyjaciół straszliwy/ a nam
niewymownie wcieśny. Dla tey o-

2: Par: 13.

becności śmieie z Krolem onym
wołamy na Heretyki: W woysce
naszym Bog jest wodzem y Kapłani-
iego. prośno walczyć z Panem
Bogiem Wycon waszych/ w poży-
tek to wam nie poydzie. Bez tey
obecności Zwingliani są iako ká-
mienię/ serc do nabożeństwa twa-
dych. Zbor ich iako obora y Mu-
zgaia Turcka stoi: bez tey obecno-
ści cieleney/ siedza w Zborze iako
w karczmie/ bez porządku y rosz-
lakiey przystoyności/ y wklonow/
Prore

O obecności

37.

Procy rozumnym ludzkom / y Ch-
rześcijanom / w służbie Bożej przy-
należą. A w onym przellectwie
śwdomstwu zostają, śiedzą bez Bo-
gą / bez Kapłana / bez ofiary / bez
ornamentu / bez obrządków / bez
praw y rzadu. Bo Pana domą nie
mają / cieladka tego się ma wsty-
dzić: czyni co chce. Krola nie mają /
iako / mowi Piśmo / czyni każdy co
się mu podoba. Ta swej wieczer-
szy Chrystusa nie mają / ani Pio-
tra: Judasza tylko a noc y ciemno-
ści mają.

Ofc 2.

lud: 171

Ostatnia podpora jest z docto-
row starożytnych świętych / po-
wsem świecie sławnych / którzy
prawdziwą y rzeczywistą obecność
świata Bożego w Sakramencie / po-
wszystki wieli wyznawali y naus-
cicali.

VIII. po-
pora.

Naprzód Ignacius uczeń Iana S. E.
wangelisty, tak pisze o sławnych Herety-
kach: Epist: ad Smirnen. Ofiar albo
Mszey nie dopuszczają, iż nie wyzna-
wają że jest Eucharystia (to jest Sa-
crament

Telle The
odoreto
Dialo. 3.
Eranist.

38. Pierwszy Silar:

kráment wieczerzey Pańsk(ey) jest ciał-
to Zbáwiciela naszego Iezusa Christu-
sá, to które zá nasze grzechy cierzpiało.
Tę malowane a...i figurowane /
iako mowia Zwingliani.

O ignes flama: in varios Euan: locos
Gdy i...tery potárm y one niestáitelná
perráwbierná / gdy ch'ebá y...ap...
zymota pozywaš / gdy i...y wšest áto
y krew pańska / tedy pan w dom en oy
wchodí / a ták ty foriat sie / n...láda
Setniš y mow: p...nie nie testem go-
dien ábyš wšedł w dom moy. Patrz
iako dawny jest Cáholicke oby-
ciá / ná woznanie obecnošci Pań-
skiego Zátramentie / mowić przý-
braniá / one modlitwoz Setniš a.

Basilini in Regulis breuior. 172. pyta
zaka boiágnia y wiára á chučia ciála
y krewie Pańskiež pożywáć mamy? Od-
powiáda: o boiágni mamy y Apostolá
kery ták mowi: Kto pożywa y pije nie
godnie, potepienie sobie pożywa y pije.

A wiára czynia słowa Pańskie, które
rzekl: To jest ciáło moje, które sie zá-
was dáie. Tę ten o figurach Zwing-
lián, lich nie wiedziat.

Typ

Cyprianus de Car: Oper: ad Cor: Pas-
sam. Ciole ren nie wierzchowicie / ale
przyrodzeni em odmentoni / wśchmoe
enoacia alo vā nē ił sie ci atom. A iako
w personie Chrystusowej / bylo niewia-
dome Bostwo / tak w Sakrament wie-
domy / niewiedoma istota: Bostwa / nie-
wymownie sie wlewa. Należy: po dła
dzieć naprawdziwke i prze-aswierke
czelo swoje Chrystus stworzy / poświęca-
ca i oglosza wi i nabawie bierzacym
rodzice.

Hilarius s. de Trinitate. O prawdzi-
ciela i kwi ciego, nie goscicie mieysce
wapieniu, bo z samego Pana wyzna-
nia i wiary naszej, prawdziwe cielo
jest, i prawdziwie krew jest, i gdy to
bierzemy i pjemy, to sie stacie, i z my
Chrystusie iestefimy, a Chrystus w nas.
Izali to nie iest prawdzi? Niech tym
to prawdzi nie bedzie, ktorzy prza, aby
Chrystus iezus prawdziwym Bogiem
nie byl. Widzyp i z dwingilianom
przymarcia / i z Bostwa Chrystusa
wemu wymuia / gdy o prawdzi-
wym ciele iego w Sakramencie
nie trzymiaia.

Augustinus ex sermo: de verbis Euzana

geln apud Beda n. 1. Cor. 10. & d. 2. De
 consecr. Wywa pan slug swoich i da
 te im jam siebie. A kreiby smial teac
 pan i swozot Aiednak mowi: Kto res
 i ma mnie / kedy sie iyl dla mnie. Jedza
 g / i do pozywania nie zabija go / ale
 on umiera o niewia. Gdy go jedza rus
 cy / a nie ofstate. Wte boimy sie pozo
 wac chleba rego / ieby go nam ostac nie
 miato / a porymco teac nie bylo. iemy
 Chrystusa / a on jedzony iyle / bo zabia
 ry umartwychwal. gdy go iemy / nie
 da go nie dzielimy / a choe w iemiar del
 (i. Eo wicant wiedza / iato pozywaja ciar
 ta Chrystusowego) Eady cieci swoje
 bierz / po cieci bierzem / a on przeda
 caly zostate / po cieci pozywaja go w
 Sakramencie / a on przeda caly zostas
 te w niebie. Na psalm 33. mowi: Ito
 ja sie sam Christus w rekujodich / gdy
 polecacie samo ciato swoje reki: To
 iak ciato moie. bo onoi ciato noit w re
 ku swoich. Et Concio: 2 in eundem Psal.
 Wsiecie sie serrey twierdzi / i sie nie do
 ownie iato w malowaniu / ale wedle
 litery y rzeczywiste noit sam pan w
 reku swoich na wieczery / cudownie
 y na przyro. zenie / gdy mowi: Eo
 iak ciato moie. Bo cuda zadne niemaj
 ge yby sie sam tylo w obrazie y w figu
 rie w reku swoich noit.

Chrysostomus Homi ij. ad Populum.

Wenab

W obecności. 41.

Heliasz płaszcę wężniowi swemu, a Syn
 Boży wstepując, ciało nam swoje zostawił.
 Ale Heliasz; się obnażył, a Chri-
 stus y ciało nam swe zostawił, y onoj ma-
 iac wstąpił. Tak i ajnego wyznania
 i kłopotu nie wstrodza Żwinghami.
 Ta wiara była starożytna Apostol
 sta / iż Chrystus toż ciało w Er-
 rym wstąpił / tu nam na ziemi cu-
 dowanie w Sakramencie zostawił /
 a sam si: iako Heliasz nie obnażył.
 Et Hom: xxiiij. in i. Corint: Ciało swe
 Christus tam wyniosł, które też nam
 dał, abyśmy ie otrzymali y pożywali, co
 jest znak wielgier miłości. Bo które mi-
 łujemy, drugdy ich kłamy. Przeto Iob
 chce miłość swoich stug ku sobie poká-
 Źić, powiadał iż j wielgier miłości ku
 nemu często mówili: Kto nam to da,
 abyśmy sie tego mięsem nasyćić mogli.
 Tak y Christus swoje ciało dał nam,
 aby chmy sie im nasyćili, czym nas do
 wielgier miłości pociagnął. Et Ho-
 mil. 61. ad populum. 7 iij. ad E-
 phesios. Rozumieymy, iż onego kę-
 3 14. ry ws

47. Piernosz Filor.

Wzgore siedzi, y ktoremu sie klinaia
Aniolowie, pożywamy. W waży prosze
cie, iż stał krolewski zgotowany u st. An.
yotowie do stolu strza, Jam Krol obecny
jest. I indziej Hom: 83 in Marth:
O Go. ad popul. Wiergmy wszedzie
Bogu, a nie sprzeciwiamy sie iemu: by
dobrze smyslom y myśli naszej nie przj
stoyno sie zdalo, to co on mowi: Niech
nad smysl y rozum nasz gore ma slowo
iego, co wszedzie, ale ooblia ie w Sakra-
mentie czynimy, nie wlo na to patrzac
co przed nami jest: ale slow sie iego
trzymamy. Bo slowa iego oszukac na
nie moga, a smysl nasz oszukac sie lano.
moze. ony satyrywe nigdy byc nie mogaa
a ten sie i jesto y gesto myli. Iż tedy on
rzekl: To iest ciato moje, wapienia ja-
dnego nie miewmy, ale oczyma rozumu
na to patrzmy. O by to wiazyli
receptowie, a tak stare / y swiate /
a nauczone swiatek przyteli:

Cyrrillus Hierosolym: Cath: quarta. My-
sta. Gdy Jam Christus tak wierdzi
mowi

mowi
ko p
par
ko o
krew
Cyrr
lofir
gdy
ie: z
ciel
nie k
wia
tobli
stana
mien
we,
laska
do c
Boz
Dam
Cap:
dpiel
ciat,
stala

O obecności. 27.

mowi o chlebie: To jest ciało moje: a
 kto potym zwiepić śmie? A gdy tenże
 powierdza y mowi: Ta jest krew moja:
 kto wapić ma y rzec, żeby to nie była
 krew jego?

Cyrillus Alexandrinus Epist. ad Co-
 losirium: Nie wapić aby to była prawda
 gdy on iawnie mowi: To jest ciało mo-
 je: ale raczej przyjmuy słowa Zbawi-
 cielowe w wierze, gdyż on jest prawdą
 nie kłamcą. Przeto szaleia ci którzy mó-
 wia, żeby duchownego poświęcenia swia-
 toblwość wstawiać, gdy iakie ośiaki go-
 stana na dzień przysły, bo sie nie od-
 mienia przenaświeszcze ciała Chrystuso-
 we, ale moc poświęcenia y ożywiłaca
 łaska wstawiać nie w nim trwa. To y
 do chorowania nas wiet, ego ciała
 Bożego flu.

Damascenus lib. iij. Orhodo: fidei.
 Cap: 14. Iesli słowo Boże żywe jest y
 dzielne, a wszystko otrzymi Pan co ch-
 ciał, iesli rzekł: Stań sie światłości, y
 stał sie Śc. Rzekł też Bog: To jest cia-
 ło moje/

20. Pierwszy Siar.

to moje, y tá jest krew moia. y to czyn-
cie ná moje pámiatke. y wſzechmocnym
iego roſkazanié ſtáć ſie to áž on przy-
dzie. Y niżej: Jáko ſie to mnie ſłanie,
mowi ſwiete Pánná, bo mežá nie. znam.
Odpowiada Gábryel Archángel: Duch
S. przydzie ná cie, á moc nawiſzſzego
zásloni tobie. Y teraz pytaſz: jáko
chleb ſtáć ſie ciałem Chriſtufowym, y
wino y wodá krew Chriſtufowa? od powiá-
dam tobie y ja: Duch ſwiete záſłania,
y to ſpráwić nad wymowienie y poro-
zumienie, a chleb y wino odmiénia ſie.
Y niżej: Nie uſt figura chleb y wino
cíala Chriſtufowego, meday tego Koſe:
ale ieſt ſamo cíalo Pańskie wboſtwione,
gdyž ſam Pan mowi: To ieſt cíalo mo-
je, a nie figura cíala mego.

O mizerney błędzie Zwinglián-
ſki! jákoś dawno od ſwietych ſtá-
rożytnych y reżonnych meſom Wo-
ſych potępiony ieſt. Eterych Ko-
wietſzy ieſcież poeżet mieć chce /
niech weizrzyw Eſiaſki Látinſkie
Warczyſe / y w Concilium ma-
gnum!

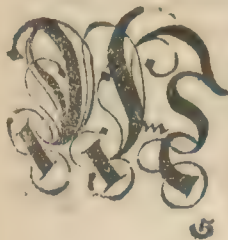
C Poswiazaniu. 45.
 gnum / y dzie 318. takich swia-
 dectwo zebrano jest. y w moie Las
 cinskie o tymże kłaski. Ja
 uż oo drugiego 31.
 lara idz.

W T O R Y F I L A R.
Poswiazanie y odmi-
 na chleba y wina w tym
 Sakramencie.

* *

K L A T K I Z W I N.
glińskie.

W 7 Ciemny
 Minister : my
 poswiazaniem 30 =
 wsem / nie zalki =
 nante ani wymysla
 ne palcy biermowis

46. Wtóry Silar.

nie: ale oddanie chleba y wina / ná to aby
by nam byly iuz nie prostymi elementy:
ale prawdziwa swiatoscia ciela y krwi
panstkiej. A to nam pan poswiaca /
gdy przez Ministra swego one slowa
mowi: Biercie / jedzte / to jest cielo
moje.

Interwsta
Blaz
Zwingli =
ansa oko
lo poswia
cania.

Pierwsza ich opolo teo / kletnia
jest / iz mowia / poswiacanie jest
oddanie chleba y wina / ná to aby
byly swiatoscia. to jest znakiem
ciela y krwi Panstkiej. To jest wy-
mysl ich y brednia dziecinna / wo-
sporu z adnego z Pisma swietego /
z Doktorow y z prawdy nie maia-
ca. A kto kiedy poswiacenie / to
co po Lacinie zowia Consecratio /
albo benedictio / zwal oddaniem.
Daleko to rozne od siebie rzeczy / y
w slowiech y rozumieniu. inna jest
rzecz oddac chleb / a inna poswia-
cic: oddac chleb kazdy moze / ná to
ná co chce / y ná iedzenie / y ná znak /
y Sakrament / ale poswiecic nie
kazdy moze. A wnet sie wydaie ich
glupi wymysl / gdy mowia: Chri-
stus poswiaca / gdy przez Minis-
tra

O Poświęcaniu. 47.

strą mowi: Bierście / iedźcie / to
 iest ciało moje: Jesli tak poświęca
 ca Christus / to iest oddać chleb /
 prośny wrzad iego: bo to y Mini-
 ster, y niewiasta / y pachoł oddać
 może. Zaś gdy przydają: Poświęca
 ca Christus / gdy przez Ministra
 mowi: To iest ciało moje: sami się
 sobie sprzeciwiają / y sami się potes-
 piąją / iż poświęcanie nie w odda-
 niu / ale w mowieniu słow Bożych
 nad jakim stworzeniem zostaje. A
 właśnie ten poświęca / który moc
 ma iac / słowa Boże nad czym mo-
 wi / abo ie Bog przezeń mowi. O
 czym tak S. Ambroży piše / iako
 sięy niżej wspomni: Chleb iest przed-
 tym niż go słow poświęca : a gdy
 poświęcenie sądzie, z chleba stają się
 ciała Chrystusowe. To tedy potwierdźmy.
 Iako może chleb stać się ciałem Chri-
 stusowym? poświęcaniem. A poświęca-
 nie którym słow stają się y cżyemi?
 Prawd. Iezusowymi. Toż mowia y ma-
 ni Doktorowie / które niżej poło-

De Sac-
 ramen-
 tis lib 4.
 cap: 4.

48. Wtóry Filar.

Je. Widzisz że i to płocka / co rze-
 ten Minister: poświęcenie iest od-
 danie chleba. Tłumaczy iest: ale po-
 święcenie w tym Sakramencie /
 iestli słow Bożych nad chlebem y
 w nim używanie / tegoż chleba w
 ciało Pańskie odmiennienie.

II. Kłósa
 z winogła-
 nia.

Druga ich iest Płocka / albo ra-
 czej Pogańska ich brzydotność / iż
 przy słowie Bożym znaku Krzyża
 świętego / Płotym się oni brzydzą /
 w proci do poświęcenia nie mając.
 co oni zaklinaniem y wymyślnem
 palcy fermowaniem bydzą. Niy
 zjeżdżającym y Apostolskim Ko-
 ściółem / nie było do poświęcenia
 Sakramentów: ale y do każdorze-
 czy / iako Chrześcijani / w Krzyżu
 się Chrystusowym Kochać / y z
 meki Pańskiej moc na wszystko
 biorąc / znaku Krzyża świętego u-
 żywamy. Co nam Apostołowie
 podali / w tym tak święci Dok-
 rowie świadczy. Augustyn świę-
 ty tak mowi: Tym znakiem Krzyża
 poświęca się ciało Pańskie, poświęca
 się roga

Serm. 97.
 de temp:

W poświęcaniu 40.

sie wodą chrzestną, poświęcaia sie Kąpla
 ni, y inny cen Kościelny, y co sie iedno
 poświęca, tym sie znakiem krzyża Pań-
 skiego zewzywaniem Imienia Christu-
 sowego, poświęca. A iudziej toż mo-
 wi. Co jest o czym wszyscy wiedza, znak
 Christusow. iedno krzyż Christusow, kęo-
 rego znaku, gdyby nie używano, albo
 na czoła, albo wode która sie odradza-
 ia, albo naaley y chrztyżmo, którym sie
 pomaguią, albo na ofiare, która sie kar-
 mia, nieby sie słuszenie nie d. konato.
 A chrztyżtom S. tat też naucza:
 Jako wieciec, tak z wesola myślą nośmy
 krzyż P. Christusow. bo, wszystko co ku zbá-
 wieniu naszemu służy, przezeń sie kón-
 czy. Bo gdy sie odrodzamy, krzyż Pań-
 ski przytomny jest. gdy na świętocy po-
 trawy używamy, gdy święcenie Kąplań-
 skie bierzem, wiedzcie y zawsze ten
 znak żywiciestwa przy nas jest, przeto
 y w komorach, y na ścianach, y na o-
 knach, y na ciele y na sercu, z wielką
 chucią krzyż kładźmy, &c. Łoż mo-
 wi

znakiem
 Krzyża S.
 wszystko sie
 poświęca.

Ser: 19. de
 Sanctis et
 Tra: 118.
 in Ioan.

Hom: 55.
 in math.

Demonst:
quod sit
Christus
Ucus.

mi y indzicy. Toż Ignácyns wczęś
Janá świetego / Epist ad Philip.
Tertulianus de Coro: Milit. Ambr:
Jerm: 43: Origenes Hom: s. in diuer
sos Euangelij locos. Athanasius in vi
ta Antonij. Basilius Magnus libro do
Spiritu S. cap: 27. świaadczy / że
wzywanie znaku Przyżá świetego /
jest podanie Apostoli / nie bez pisma /
y inni bez liczby Doktorowie sta
rożytni toż twierdza. Coż tedy ci
Ministrowie / ten ciemny y Wo
lan mowia: iż to jest rzecz wy
myślna á głupia / na poświęcania
Sakramentow / y na inne rzeczy /
przyślowie Bożym segnauia przy
żem świetym wzywać: Dwie rze
czy po sobie znać dają: [Jedną / iż
nie ida od Apostolow świetych /
Ktorzy oycom to naszym podali / a
le są dzieci Heretyckie oycom nie
mając Apostolow y ich potęgow /
ale żwingle / Caluiny / Bezy / y
inne niezbożne. Druga / iż oni
mają towarzystwo z Szatan /
Ktorzy się znać iem tym piosć / y
iego

lego
śro
Zpo
przy
ch /
nit
wym
kie p
to d
prze
blad
brzy
pote
mnie
lan /
a on
stien
ścia
stwo
wać
sem
mow
ciem
ciw
tem
strat

O poświęcaniu. 51

tego sie boia. Napisał Grzegorz Orati: 1.
 święty z Nazarynu / iż Juliana contra lu
 Apokryf czarownik umowił / aby lianum.
 przyśchadze z Dyabły y widzeniem
 ich / segnania Krzyżem / iako czy
 nił gdy był Chrześcijaninem / nie
 wywał. on gdy nań strachy wiele
 nie przysły / rzucił sie do Krzyża iā /
 to do zbroie / yrosproszył Dyabły
 przeklecie. Czarownik mu to wy
 kladał / iż to nie zbiciażni / ale z
 brzydkości czynia. O wielga śle
 pota Zwinglińska Wolańska /
 mnie głupim y balonim zowie Wo
 lan / iż Krzyża świętego używam :
 a on nie głupi / ktory nas mierwi
 stem takim daie znać / iż Chrześ
 ćjaninem nie jest / a towarzy
 stwo z Dyabły zaleca / gdy gnie
 wać swych dobrych przyjaciół Krzy
 żem świętym nie każe.

Trzecia klątwa ich jest / gdy M. Alae
 mowia : Sam pan Christus (prawi
 ciemny Minister) prawdziwie poświę
 cił swy słowem y postanowieniem swo
 tem Rogołowi swojemu zostawił / y
 stał onego chleba taki jest po poświę
 centu

52. Wtóry Filar.

cenia iaki y przed poświęceniem.

Ojciec tak o rzecz sobie przeświadcza : słowem / przy swoim Chrystus chleb poświęca : a przedtę poświęcenie y słowo tego nie czyni / iakoby go też nie było. Toć jest bluznierstwo wielgie na Chrystusa / y naboście słowo tego : o którym pismo mówi / iż jest dzielne a ostrze niżli miecz / na obie strony śieka / cy. izali nie toż jest słowo / przez które wszystko uczyniono jest : Twoie słowo Ministerze / pare ma tyło a wiatr : ale słowo Boże działa to zaraz y czyni / co mówi y mieć chce.

III. Alas
za zwin
gliańska.

Condycya sie / prawo / chleba mieni / co też y Wolan mówi. Spytasz co za condycya : Ta / prawo / iż co był pierwey chleb prosty po poświęceniu / staie sie Sakramentem / to jest znakiem ciała Chrystusowego. Toć dziwna y mocy pełna odmiana. Takac / y synkarz gdy wieche na pivo albo na wino wiolesi / uczyni / pierwey byta prosta wie /

O poświęcaniu. 53.

Sta wiecha / a potym znaczy przes-
dayne wino. O prosne bluznier-
stwo / na moc słowa Bożego / iuz
Jeżka: zmarzem zmiesali y zeżgli.

Jesze Wolan kłeci / gdz mo-
wi: Kiedyby sie tam chleb odmie-
nit / a samo ciało Chrystusowe w
Sakramencie zostawalo / tedyby
chmy ie widzieli / y smakowali go.
Toć ośla y wolowa wiara / Wo-
lanie. By wol umiał mowić / toż
by rzekł: Niemaj tu ciała Boże-
go / bo go nie widze / ani smakuje.
Żali wiara nasza dowodzić sie ma
smysłami: wiarać jest o tym / czę-
sto nie widziem ani rozumem po-
muciem / iako mowi Apostoł: Wier-
cie iā oślep Chrystusowi / y słowu
tego / Ktoe nie omyli. Jedzac
tedy Wolan / iako dworzanin /
lija / mniemał żeby żać: patrząc
na wapno rospuszczone / mniemał
żeby mleko. Smysły nasze osuwać
nas moga / iako Żaakā osuwały /
same vsy dane słowu Bożemu /
nigdy nas omylić nie moga:

V. Kłara
fā zwiaz
glansta.

Hebr: 11.

h

Jesze

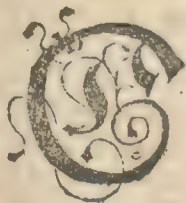
54. Wtóry Filar.

Jefcze iest y fosta Flarka Wolano
 wá / gdy mowi: Gdzie práwa iest od
 miana / tam sie wstytko / y osoby / y rzecz
 y mienia / takó w Chante mode Pan
 odmienił w wino / y wstyser smát ciulł
 winá: ále gdzie i. st tylo sakramental-
 sta / takó on mowi / odmiana: tedy sie
 nie mienił tedno ná znáti. Ta Flarka
 tym sie wálił iž tam w winie Pan
 Sakramentu żadnego nie wysta-
 wiał: ále prosty napoy ná same
 čialá / á nie ná vspráwiedliwienie
 náše rečynił. Lecž na wieceřzy
 świetey / Sakrament čzyniac / to
 iest tájemnice / pod widoma rzecz
 čyž zaměnat niewidoma: pod cie-
 ležną zaměnat duchowná / dla wiá-
 ry / aby inna sie rzecz znáčyla ná
 wierzhu / á inna sie zámykala ro-
 wnatiz přetož osoby chleba żywier-
 chorne / dla Sakramentu y wiá-
 ry cale zostawil / á iřtnoáč chleba y
 winá w čialo siwe odmienił / mo-
 wiac: To iest čialo moie / to
 ktore sie osoba chleba
 zakrywa.

O poświęcaniu. 55.

SZESC PODPOR KA
TOLICKICH, IZ POSWIA
canie słowem B. g. ym chlebá y winá w
Sakramencie, odmienia istność chleba
w istność ciała B. g. ogo, osoby zwierz-
chnie ciałe zostawiając.

ee ee

XXI W. Ingliani y
Ministrowie ich /
do niejakiy sie od-
miany chleba y winá
w tym Sakramen-

cie po poświęceniu znają / a iaka ta
odmiana jest samiz wymyslow swo-
ich stanowią : pokazac potrzebá /
iż nie taka jest o iakiey oni duma-
ją : ale taka / iaka Christus Bog
nasz mieć chce / iaka mocnemu sło-
wu iego przystoi / iaka bogostia-
minstwo iego Boskie wyłaga /
iakiey natura tego Sakramentu
potrzebuie / iaka Doktorowie S.
znają / iaka Concilia powiedzą
potwierdzą / taka być ma y iest
w tym

Wierwka
podpora
sąsiadany.

w tym Sakramencie / chleba y wi-
na odmiana, pocznie od pierwiego.

Wyśsey sie wywiodto / iż z za-
milowania wielgiego ku nam / y
z potrzeby apociechy naszey / chciał
nam Pan dać kużywaniu ciała
swoie / czego y Zwingliani nie
prze. Gdy tedy wziął chleb a rzekł:
To ieść ciało moje: iuz nie chleb po-
dał / ale ciało jwe. tedy odmiana
chleba bje musi tak a / tak a on mieć
chciał / a nie tak a / iaka Kalwin
y reżen tego Wolan wymyśla.

Wola po słowech znać. On zgola
y prosto wziął y chleb mowi: To
ciało moje: tedy odmiana iest w
ciało / w to co on chce y mowi / nie
w to co Minister plecie. nie w con-
dycya / ani w znaki ciała / ale w cia-
ło mieni sie chleb. A estad sie ona
Flaska ciemnego Ministra wali:
Jako prawi / o Hierusalem powiedzial
Bog Biedzielowi na cegle wymalowa-
ne rzekac: To iest Hierusalem: a wsta-
je substancya albo istność oney cegły
nie przemienila sie w istność miasta Hi-
erusalem: tak iey ani chleb przemienia
sia

O poświęcaniu. 57.

Nie w ciało Chrystusowe. Acz tam
 w ciwartym Rozdziale w naszey
 Biblii (bo on iusia podobno ma
 to) tego mienią / aby Pan Bog
 rzekł: To jest Hieruzalem / gdy wy
 malować miasto na cegle kazal:
 zmyśla to sobie / fałszywie pismo
 Minister: wszakże by dobrze rzekł
 tak / gdy o samym malowaniu y
 znając rozumiał / a odmiany sa
 dney w rzecz same mieć nie chciał
 Płać tam odmiany nie potrzeba.
 Lecz oni znają / iż nam chciał dać
 na wieczny ciało swe / y tym nas
 deścić / gdy wziałby chleb rzekł:
 To jest ciało moje / taka jest odmia
 na / taka on mieć chciał. Stad ro
 zumiey / iż Zwingliani malowane
 ciało Chrystusowe w Sakramen
 cie klada / y płocą gdy mówią:
 prawdziwego ciała w Sakramen
 cie pożywamy. oto sie tu iako y in
 dzy / sobie sie sami sprzeciwiają /
 do malowanego znają. a malowa
 n. ciało nas ożywić nie chcą?

Ależ taka to jest odmiana /
 3 64 taka

II. podpo
ra o od-
mianie.

Plam.

iała dzielnemu a mocnemu y Bo-
stiemu słowu przystoi. A to tam
poświata: zna Minister iż Chri-
stus sam poświata. A Chyżus co-
Bog rościemogacy. A czymże po-
świata: Zna Minister iż słowem
swoim. A którym słowem: zna iż
onym: To jest ciało moje. A słowo
iego iakie jest: musi znać iż dziel-
ne/ mocne/ zaraz czyniace/ to co
chce y mowi: Rzekł y stało sie/ mo-
wipismo: rozkazał/ y stworzyło
sie. Pytajcie teraz o odmianie na-
ktora sie używa mocnego słowa
Z ożego/ iaka jest/ a iaka moc te-
go słowa wytiaga. Rzekł Bog/
estań sie słonce/ estań sie niebo y
ziemia/ y co na nich jest/ y wronce
sie estalo wszystko. Tenże y tu mo-
wi: To jest ciało moje: iakoż sie
estać nie ma: izali co o niego nie-
podobnego: Mienie sie tedy chleb
muśi odmiana taka/ iaka Bog
sam mocą swoją czyni/ nie iaka
uczynić człowiek lada taki może.
Dwilinglian iż odmiana/ iaka oni
izac

O poświęcaniu. 59.

Mac moc słowa Bożego kłada / la-
 dać co uczynić y condycya chleba
 odmienić może / aby ten chleb co
 pierwey nie znaczył / znakiem był
 ciała Bożego. Prociw pałojemy
 na granicy kamień / taka odmia-
 ne condycyey kamienia uczyni / iż
 kamień który prośno leżał / obroci
 na znaczenie granice. Lecz z ka-
 mienia uczynić chleb / a nie condy-
 cya / ale natura kamienia odmie-
 nić / co ludzka siła przechodzi. Ta-
 ka moc dać się ma Bogu / y słowu
 tego. Więcej Czarć o Synie Bo-
 żym y słowie tego trzymał / niżli
 Bwilingiani. on go tak mówił:
 Jesteś Syn Boży / rzekł ni słowem /
 a stanie się chleb z kamienia tego.
 a oniey mocy / na taką odmianę /
 Chrystusowi y słowu tego wrotacza.
 Niech się weźa y Sermita onego / Math: 26
 który znał / iż co Chrystus rzekł /
 stać się zaraz musiało / a iż tego
 słowa stworzenie każde słucha / y
 mienić się tako on kaže musi.
 Rzekł ni cyło słowem / a będzie dzia-
 łać odo-

60.

Wtorey Filar.

wna odmiana / z chorego stanie
 sie zdrowy / y zdaleka / na samo slo
 Ioan: 5. wo twoie. Niech sie - cza y v Bro-
 lika onego : tylo rzekl Christus:
 Zyle Syn twoy : wierzyl odmies-
 Moc slo nie oney. Niech sie y v niewiast
 wa Boie: Chananejskiey nauzaia : iedno
 go iaka. rzekl: Wyprzedzart z corki twoy /
 wierzyla / y taka odmiana na slo
 wo tego nalazla / iaka on rzekl /
 muel chcial. O niewierności Zwin-
 glian / a / dlugoz ty obludy stroic
 badziesz za Boga Chrystusa wzy-
 wasz / y slowo tego slowem Bozkiem
 sorwiesz / a moc mu rospytasz Bozka
 y dzielnoś: bierziesz / a z ludzkim
 slowem / ktore tylo z naczyt moze /
 Bozkie slowo tego miekasz y stro-
 mocisz. Gdy tedy on mowi: To jest
 ciato moje. taka tam jest chleba od-
 miana / iakiey czel wczynic nie mo-
 ze / tylo sam Bog moze slowem
 swym / to jest / byc tam musi natu-
 ry chleba / a nie condycyey odmia-
 na / nie wznaci ciata chleb sie mie-
 ni / ale w samo ciato Boze.

Trzecia

Opoświadczeniu

Trzecia tey odmiany podpora
 Boże z błogosławieństwa Bożego.
 Bóg błogosławił / tam się odmiana
 na wielką sstała na rzeczy oney
 Ktorey błogosławił. Pełne tego pi-
 smo / iż nigdy nie było prożne ani
 jest błogosławieństwo tego.

Błogosławił Pan Bóg Abrahama
 mowi y Sarze / patrząc na odmiana
 na / z zgrzybiałych stali się mło-
 dymi do rodzin. Błogosławił
 Bóg Jadamowi y Jemie mowiąc:
 rościeć a napelniaćcie ziemię. patrzą-
 cą odmiana / z jednego wszystek się
 świat ludzmi napelnił. Błogosła-
 wił Bóg ziemi suchej y goley / patrzą-
 cą odmiana na niey. A kto wyli-
 czył te odmiany w Piśmie S. Ktore
 sły za błogosławieństwem boskim?

Tak iż jeden święty rzekł: mocniej
 jest błogosławieństwo Boże niż
 si natura: bo się przez błogosła-
 wieństwo jego natura mieni. Bło-
 gosławił Pan Jezus chleb albo
 chlebowi / alieci z piątorga tysiąc
 się albo

Trzecia
 podpora
 słaru o
 odmianie

Ambr: de
 Sacram:

Marci 8.
Math: 14.
Luc: 9.

Math: 16.
Marci 14.

sie albo pięć tysięcy siało chlebą /
tak lud wielgi nakarmiony iest. bło
gostawil ryb troche / alie ich na cz
terzy tysiące dosyc. Tu Wolan
splot / żeby Christus onego chle
ba nie błogostawil / przeciwno E
wangelicy śmieiac mruczeć / Pro
ra iasnie mowi / iż ono piecio
ro chleba / Christus podniosłszy os
cży w niebo błogostawil / to iest /
imienia Bożego y swego nad nim
wzywał. Toż uczynil gdy ten Sa
krament sprawował / wziął chleb
y błogostawil chleb y rzekł: To iest
ciało moje. Jakoż ono błogostaw
wienie tego nad chlebem dare
mne być miało / odmiany w nim
żadney nie czyniac. Ten to niechaj
mowi / Ktory Christusa za Boga
nie zna / a iego błogostawienie
mocy żadney nie daie. Mowi Cal
winka y Bezankta plocka / iż tam
nie błogostawil Pan Jezus / ale
dziełował. A iako to słowo / co
dwa Ewangelistowie mowia / iż
błogostawil chleb / wyrzucić z E
wangel

O Pogwiacaniu. 63.

Wanyelicy moga: Radziby by mo-
gli / bo im barzo skodzi / y przeto
błogosławieństwo w dziełi obro-
ci mca / y goy tym błogosławie-
niem chleba przyiłam Wolana /
rudy się nie może / aż do zaprzemia-
nia Ewangelickich słow przychodzi.
Jeden Ewangelista położył: dzie-
łi czynił. a dwa: błogosławił Pan
Jesús chleb: oboie tedy było / y dzie-
łi czynienie nad chlebem / y błogo-
sławienie chleba / a co jeden rzekł /
dziełi czynił: to dwa wyłożyli: bło-
gosławił chlebu. Przetoż odmieni-
ć nature swoie chleb on za błogo-
sławieństwem Bożym musiał / y
ostał się y stał tym czym on ch-
ciał / mówiac: To jest ciało moje.

A iż mówi Wolan z Ewalina /
Winnych Sakramentach nie mie-
nia się elementy, co na chrzcie pos-
tazina / iż się woda nie zmienia / bo
o innych Sakramentach wiecie
nie bca / y ty dwa iako niżej rzy-
szyć / psuta y wymiataia: tedy mney
czwarte podpore filaru tego o

Czwarte
podpora
o odmian-
nie.

64. Wtóry Filar.

odmianie. Siedm Sakramentow
ma ſwoiety potwiechny Kościół /
ieden ieſt od drugiego rozny / Ka
żdy ma ſwoie naturę / inſa mater
rya / rozna forma / y koniec inſy /
y dary Bożkie rozmaite. Przeto
nie potrzeba ich mieſzać y w iedną
naturę zganiać. Wechrzcie ieſt ele
ment albo materia woda / w Bier
mowania Przyżmo / w Sakramen
cie ołtarza chleb y wino / w poku
cie grzechy ſkruponey duſie / w
oſtannim pomazaniu ieſt olej / i.
Ma też każdy ſwoie ſłowa / Który
mi ſie ſtawia on Sakrament y
Kończy / y inne przypadki właſne
ſwoie każdy ma. Lecz naſwieſzſzy
Sakrament ołtarza te właſnoſci
ma oſobna nad inne: iż inne w o
żywaniu y czynieniu koniec ſwoy
maia: a ten ſam poſwiacaniem
ſłow Bożych nad chlebem y w i
nem wymowieniu Kończy ſie y ſtā
ie. V Chrztu woda nie ieſt Krztem
y Sakramentem / gdy ia ſegnaia
albo ſama ſto: ale gdy na pole
waia / a mowi Ja ciebie Krzję

Sakrament ołtarza
inny od
innych.

O poświęcaniu 65

Przeje: dopiero jest Sakramen-
tem. Także y w innich: Bo Krzy-
żmo gdy ie żegnaia / y gdy leży sa-
mo nie jest Sakramentem: ale gdy
im Bł. Kupczolá pomazuje / á mo-
wi / że. w ten czas jest Sakramen-
tem. Lecz Sakrament Oltarza
zaraz sie kończy / gdy w Mśey slo-
wie Kapłan Chrystusowymi slo-
wy chleb y wino poświęci / albo
raczej skoro przez wstałego Chri-
stus wyrzeże słowa ony: To jest
ciała moje: zaraz sie kończy Sakra-
ment y sstaie / y chleb sie mieni w
ciało Boże / by go dobrze nie
pożywai. Przyczyna temu jest wła-
sna natura tego Sakramentu /
w którym pożarm nam zostawio-
ny jest. A iako pierwey rztynia
chleb / toż go iedza / w zebach sie
żżyta chleb nie stanie / ani vpiecze:
tak natura tego Sakramentu po-
trzebnie / aby sie nam pierwy ssta-
ło w pożywaniu ciała Boże / kto-
re sie iedzeniem sstać nie może / ani
w. r. a napa / ale słowem Bożym
J i j sie piera

66. Wtóry Silar.

ſie pierwey nam cżyni / y iako by w
pieczę tą ſwiała potrawa / toż iey
dopiero pożywamy. Przetoż o
miana y reżynienie pierwey tey
potrawy być muſi.

A ktemu rożadnym Sakramen
cie takich ſłow nad Elementem
Chriſtus nie rżył. Nie rzeł :
Rzeżac / y wode w reku maiać :
to ieſt odrodzenie Duchá ſwiece
go / albo to ieſt Duch ſwiały / tak
iako rzeł chleb wziewſzy : To ieſt
ciało moje. Przetoż rożadność y
forma y ſłowa tego Sakramentu
odmiana mieć muſi a taka / iakię
natura tego Sakramentu zwoley
y mocy Bożej potrzebuie.

Wſtata
podpora
a odmia
nie.

Jedopiatey podpory tey od
miany. Taka ma być odmiana / i
ta ſwiała Doktorowie Kościelni
ſtarożytni Apoſtołſcy / traby Du
chá ſwiałego znaie / niebata iako
iedelk tamliwy y poſatny ple
cuch ſławi. Słuchaymy Doktor
rewſwiałych / taka odmiana chle
ba y wina w Sakramencie tym zna
ia. Tiedk

o poświęcaniu. 67.

to. Tych naprzód nauczysz nas
św. Augustyn.

Augustinus Sentent: Prosper: & de
Consecr: disti: ij. W osobach chleba y
wina, które widzimy, rzeczy niewidome,
to jest ciało y krew w nich czcimy. I
nie tak sobie wazamy ty dwie osobie po
poświęceniu, iako przed poświęceniem.
Gdyż wiernie wyznawamy, iż przed po-
święceniem jest chleb y wino, co natu-
ra uczyniła: a po poświęceniu jest cia-
ło y krew, co błogosławieństwo sprawiło.
Tę tak mówi ciemny Mistrz:
Takż / przy / chleb po poświęceniu /
iako y przed poświęceniem. Ka-
dze idz za tym iasnym nie za tym
ciemnym: I drugi raz mówi S. Au-
gustyn tamże: Chciał Pan Jezus ten
chleb y wino w tajemnicy prawdziwie
ciałem swoim y krwią, przez poświęce-
nie Duchá swietego mocnie stworzyć,
iaby co dzień za żywot światá w taie-
mnicy ofiarowane było. A iakoż Pan-
ny przez Duchá swietego, bez mejá;
prawdziwe się ciało wrodziło, tak przez

tegoż, z istności chleba y wina, takie-
mnie sie ciało Chrystusowe poświęca.
I drugi raz: Iako on iest, mowi, który
sam chęci, tak on sam iest, który przez
Duchá swietego te istność (chleba)
czyni ciałem, a wino obraca sie w krew.
Widzicie Mnięprowie / iż to nie
wasze wymyślne / condycyalne / y
Sakramentalne odmiany. Słus-
chaymy y ię Miszrą y oycá Kzest-
nego.

Ambrosius de his qui myster: initian:
cap. 9. Ty podobno mowisz: Tunc wi-
dę, niżli co ty mnie o braniu ciała
Chrystusowego mowisz. I to nam iejże
wymieść potrzeba. Przykładow mamy
dobyć: Dowiedz mi tego, iż nie to tām
iest co natura wzięta, ale co blogo-
sławieństwo poświęciło, y wietrza moc
iest błogosławieństwa niżli natury. bo
błogosławieństwem y sama sie natura
mieni. Laske trzymał Mojżesz, porzu-
cił ją, y stała sie węzem. zaś iat ją o-
gon weża, y w naturę sie laski obrocił.
Widziszże iż laska Prorocka dwakroć
sie na co

Natura
sie chleba
mieni w
Sakramen-
cie.

O poświęceniu. 60.

sie natura odmieniła, y laski y weźi.
 I niżej: Iesliż tak wiele mo... ludzkie
 blago, ławieństwo, iż nature odmienilo,
 a co rzeczę o samym poświęceniu Bo-
 skim, gdzie sąmy słowa Pána odkupicie
 la robia? bo ten Sakrament który bie-
 rzesz słowem sie czyni. A iesli słowo
 Heliaszowe tak ważne było, iż ogień z
 nieba przywiodło, iżali ważne nie be-
 dzie słowo Chrystusowe, aby elementy
 odmienilo? Czytales o wszystkiego swia-
 ta stworzeniu, iż on rzekł y stało sie,
 on przykazał y stworzyło sie. Słowo tedy
 Chrystusowe, mogło uczynić zniszczeniego
 to co ieszcze nie było: a nie może tego
 co już iest, w to co nie iest odmienić?
 A nie mnieysza iest nowe dawać iako y
 odmieniać natury. Obaczcie iż ten
 maś świecy / z takimi przykłady
 s Pisma świętego / nie condycyey /
 ale natury chleba / w ciato Pańskie
 odmiane przyznawa / a bled Żwir
 gliński potępia. I na drugim mie-
 scu mowi 4. de Sacramen: cap: 4:

Słowo
 Chrystu-
 sowe na-
 tury nie-
 mi.

R

Chleb

Chleb jest przed słowami Sakramentu
taliymi, a gdy przystąpi poświęcenie,
z chleba stając się ciało Chrystusowe.

Cyprianus de Cardin: oper. Chleb ten,
prawi, który Pan Apostołom podawał;
nie zwierzchowinie; ale w naturze od-
mieniony, wszechmocnością słowa stał
się ciałem. A iako w personie Chrystu-
sowej tanto się Bóstwo, tak w widomym
Sakramencie niewymownie Boska si-
łowność wlewa. Owoż te świątęgo
Maczennika słowa / a wymysły
Zwinglianistie obrzydne.

Chrysostomus in Matth: Homil: 51.
Ten który rzekł: To jest ciało moje;
rzecz góraż z słowem uczynił. Item.
Nie człowiek jest, który przyniesiono
do poświęcenia rzeczy na stoł Pánski;
ciałem Chrystusowym czyni y krewia;
ale ten który jest dla nas ukrzyżowany
Christus. Káptáńskiemu się słowami
mówia: a mocą się Boska y łaska po-
święcacia: To jest, prawi, ciało moje.
A iako ono słowo raz jest rzeźbione:

robcio

O poświęcaniu 71

poście y mnożcie się, y napełniajcie ziemię: a jednak na każdy czas skutek czyni. gdy do rodzenia sprawuje materya: tak y to słowo raz rzeczone jest, ale po wszystkich stołach kościelnych aż do tego dnia, ofierze daie umocnienie.

Item. In Matthe: 83. Nie ludzkiej to siły sprawa, to co on na oney wieczerzy uczynił, tenże y teraz czyni, samże kona, myśmy iako słudzy, ale on sam jest, który to poświęca y odmienia.

Item. In Lyrurgi: Widome rzeczy odmienia Christus w ciału swoje.

Eusebius Emisenus Homil. 5. Niebieskie świadectwo potwierdza, iż ciału prawi, more prawdziwy jest pokarm, y krew prawdziwy napoy: Odstapże wazpliwa niewierności: ten który ten dar daował, ten świadkiem prawdy zostaie. Bo niewidomy Kaptan, widome stwarzanie (to jest chleb y wino) w istność ciała y krwi swej tajemna mocą obraca, tak mówiac: Bierżcie iedźcie: to jest ciału moje.

A ij Cyrillus

Cyrrillus Alexandr: Epistola ad Constantinum. Nie brzydkiem się, prawi, ciałem y krwią położoną na świętych Ołtarzach. bo Pan Bóg ugađając domności naszą, w ofiarowane rzeczy (to jest w chleb y wino) wlewa moc żywota, obracając je w prawdę własnego ciała, aby ciało żywotne iako ofiarowane nasze nie należało się w nas.

Cyrrillus Hierosolymitanus Mystag: 4. Gdy sam Christus twierdzi y mowi o chlebie: To jest ciało moje, a kto śmie w tym wątpić? Także gdy mowi: To jest krew moja, a kto wątpi, aby tam krwi nie było? Niegdy woda odmienił w wino, które bliskie jest do krwi, w Chanie Galilejskiej, sama tylko wola: jeżeli godzien nie jest abyśmy iemu wiare dali, iż on wino w krew obraca? Nie wznati Zwincalianście.

Gregorius Nissenus serm: Cath: de Divi: Sacra. Służnie, prawi, twierdzem, iż chleb słowem Bożym poświęcony, w ciało się Boże słowem odmienia.

I niżej.

Y niżej. Chleb sie poświęca słowem Bo-
żym y modlitwą, nieiedzeniem, na to
adać, aby sie stał ciałem słowa, ale
wnet w ciało sie obraca przez słowo, ia-
ko samo słowo rzekło: To jest ciało moje.

Theophylactus in Mar. 14. To jest
ciało moje. Hoc, mowie to, co bierze-
cie. Nie figura, ani wzorem jakimś cia-
ła Pańskiego chleb jest: ale sie w ono sa-
mo ciało Chrystusowe obraca: Bo Pan
rzekł: Chleb który ja dam, ciało moje
jest. nie rzekł figura ciała mego, ale
ciało moje. Y drugi raz: Jestnie be-
dziećcie pożywać ciała syna człowiecze-
go. A iakoż to powiadasz, gdyż ia ciała
nie widzę? O człowiecze, dla twej nie-
zdolności sie to stało. bo chleb y wino
takie są, któreśmy przywykli, y iemi
sie nie brzydziem, a gdybyśmy krew
przed sobą widzieli y ciało, nie wyerwa-
libyśmy, brzydzilibyśmy sie: przetoż
miłosierny Bog wstąpił na naszej niedo-
ležności, osobe chleba y wina zostawił,
a w moc ie ciała y krwi przemienia.

Prosto na
zwinał z
anistie fig-
gury.

K ij Toż mowi

Toż morel in Matth: 26.

Damascenus 4. Ortho: cap: 14. Ieśli
mie tu pytasz, iako chleb sie sstaie cia-
łem? Odpowiadam ci, iż to zaślania
Duch swiety: y to nad wymowienie y
rozumienie nasze sprawuie, chleb y wi-
no odmieniaiac. T niżej. Nie iżby sa-
mo ciało z nieba sstepowało, ale iż on
chleb y wino odmienia w ciało y krew
Boża. Ieśli chcesz wiedzieć, iako sie to
sstaie: micy na tym dosyć iż słyszysz,
iż sie to dzieie sprawa Ducha swietego,
iako yż Panny Bogarodzice sam ciało
sobie wziął: y nic daley nie wiemy, ie-
dno iż słowo iego prawdziwe jest y dzieł-
ne, y wszechmocne, a obyczay niewyba-
dany. O błogosławione panno / o
świeta nanko wiary ściepiaca /
słowo Boskie czężaca / a dworność
oddalajaca. Komuż inż nierzyć
beda ci ludzie / ktorzy takie y tak
świete / y tak uczone / y tak stare /
y tak zgodne / y z roznych miejsc /
świadki porzuciłszy / iednemu na-
memu / w złościach y grzechach le-
żacemu //

Przedw
dwornym
badaczo

O poświęcaniu. 75.

Śacemu / nie śaciecznemu / y nie
 zgody mnożacemu / wierza:

Poleże y ostatnia tey dziwney
 odmiany podpore / aż a im co po-
 może. Ta: jest z świętych Concylj
 y Źborow Biskupow świętą rosyę
 tego: To co poiedynkiem uczyli /
 to spotem ziąchawszy sie roznawia-
 li / y pełnit sie on głos Apostolski
 w nich: Tak sie zdalo Duchowi S.
 ynam. iakobyśmy samego Boga
 mowiacego słyseli / tak im wie-
 rzyć mamy. gdyż Duch S. przez
 nie mowi. Naprzod gdy to Ká-
 cerstwo przed siedmia Setch Lat
 blisko Berengarius rozsiawat /
 wozwany na Concylia Rzym-
 skie / Turonskie / Wercelenkie / y
 drugie Rzymskie / przekonany pra-
 wda / odprzysięgał sie Kácerstwa y
 błedu onego / Etory Zwinglius
 roznowił / y wyznał z nauki Ko-
 ścielny / y z wywodu Pisma świę-
 tego / ony słowá / Berengarius:
 Chleby wino wedle istności, obraca sie
 w prawdziwe y własne ożywiające ciało
 y krew

Główna
 podpora:

76.

Wtóry Sylar.

y krew Pana naszego Iezusa Chrystusa.
Concilium Romanum sub Gregorio vij.

Pocyni sub Innocencio 3. ze wo-
fścień Świata Doktorowie / Wi-
fusi / Wtórych było 470 zebrał się
sie / w Lateranie / tak wyznawa-
ia Cap: 1. Ciało y krew Iezusa Chrystu-
sa, w Sakramencie Ołtarza, pod osobą
chleba y wina prawdziwie iest, y prze-
mienia sie istność chleba y wina, w cia-
ło y krew mocą Bożą.

Pocyni Concilium Constan-
cienje powszechnie / przeciw arcyb-
tom Wilefowym Sessi: 8. tak
mowi: Błaz: Wilefowieniac /
Jeby istność chleba pospolitego y wina
zostawała w Sakramencie Ołtarza.

A florentynie Concilium ze wo-
fściemi Grekami / tak mowi:
Kaptan w osobie Chrystusowej mowi-
ten sprawuie Sacrament. Bo mocą słow-
onych istność chleba w ciało, a istność
wina w krew sie Chrystusowe obraca.

Ostatnie Concilium Trident-
skie mowi: Sess: 13. cap. 4. Iż Iezus
Chrytus

W poświęceniu 77.

Christus odkupiciel nasz ciało swoje, to
które pod opobą chleba podawał, praw-
dziwie być rzekł: przeto zawsze w Ko-
ściele Bożym za pewne to było, co y te-
raz ten święty Synod objaśnia, iż przez
poświęcenie chleba y wina, sstaje się
przemienienie wszystkich istności chle-
ba, w istność ciała Christusa Pana na-
szego, y wszystkich istności wina, w ist-
ność krwi jego, które przemienienie,
właśnie od S. Kościoła powszechnego na-
zwane jest, Transsubstantiatio.

Eychże Świadkom / y Tu hać iś
tego w nich / wedle obietnice Pań-
skiej / mówiącego factaymy / a
ludzkich wymysłow / y potacnych
rozumow wiaruymy się / abyśmy
w tak ślepe niedowiarstwo siowu
Bożemu / y w potępienie za nim
idące nie wpadli. Do trzeciego fila-
ru w innie Boże się potwópie.

Zamykając ten filar około po-
święcenia / oznaymisz to / czym
środek y okrucieństwo nas Wolan spo-
warzył. Tak się o te odmiane Bo-
że

78. Wtóry Filat.

Fol: 7.

Sta gniewa / iż prawie w złorzecze-
niu od rozumu odchodzi. Jesli to
rozumne słowá / iesli to ma kto-
ra odrobina / nie mówi prawdy /
ale podobieństwa do prawdy / co
napisał: Księgi / prawi / Doktorow
wasych Kościół Rzymstiego / pełne są
takiej nauki : iż najmniejszy Kąpłan mo-
cniejszy jest niżli Bóg. Bo Bóg za pięć
dni wszystek świat stworzył / a Kąpłan
pieć słów wymówiłszy / tworzy samego
go stworzyciela. Gdzie to czyta-
ten człek / w którego wzietego y
chwalebne go Doktora / w którego
go Papieża / na którym Concilio-
um / czemu nie miąnuie : pełne /
prawi / wszystkie wasze piśma takiej
nauki : mianuy iedne karte / mia-
nuy osoba człeka wzietego w Ko-
ściele naszym. O cierpliwości Bo-
ża y nasza. Takimi kłamstwy y
potwarzas nas w prostych bydzia /
swoie nauke funduis. Boże od-
puść. Dawne prawo : Kto po-
wiadacza nie daje / sam to zmyśla.
Takiej je już po nich prawdy y ro-
ztydu czekać : By sie y inne potwa-
rzy

WUŁĘy. 79.

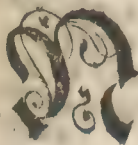
Wz tegoż cielecia wspomnieć miały/
 Toncaby nie było. Westchnawszy
 do Boga o krzywdę Kościoła
 i o prawdę jego idąc do/
 filara trzeciego.

TRZECI FILAR
 Wska y Wskazanie tegoż
 przenaswieszczonego Ciała y
 Krwie Pańskiej w
 Sakramencie.

KLATKI HERETYC-

kie około Mszy Świę-
 tey y ofiary

Przed mieniem Wino pierwsza
 stronie / iż na ten Sas ich klata.
 Lij trza

Krament stol mata / a nie Ol'arz!
 A mowi tak ciemny Mijster:
 Dal oam / prawi / p. Chryſtus ſtol na
 ſtorembyſmy ciało Chryſtuſowe iedli /
 y krew tego oile: a nie Ol'arz / na ſto-
 rym ſtarego zaſonu Káplani ofiarowa-
 li / ofiary ſtare były figura meſi pán-
 ſtey / y figura zgladzenia grzechow.
 Stol / prawi / mamy a nie Ol'arz.
 Prawda. bo na ſtole rzeczy ſa ludz-
 kie y cielesne / a na Ol'arzu rzeczy
 Boſkie y duchowne. Na ſtole ich
 nie maſi iedno chleb y wino. Ciała
 Boſzego nie maſi: bo mowia / iz na
 ziemi bſc nie moſe, ale ſiedzi w nie-
 bie v Oycá na prawicy. Acz tu w
 obłudzie mowi: iemy / pry / na
 ſtole ciała Chryſtuſowe / ale tak ie-
 dza / iak o gdy ſie komu ſni a on ie /
 bo to iedza czego tam nie maſi.

pierwſza
 klacka
 zw. ngli-
 nowoſto-
 le ofiary.

Stol / prawi / mamy a nie ol-
 tarz. Prawda. Bo v ſtolu ciała
 karmia / a v Ol'tarza Bogu ſłuſza
 y duſe poſilala. Przeto; ich Wia-
 czerza bzu dom poſytec czyni.
 Czerza brzuch we ſborze / bo ſtol
 mata / y ſiedza v niego iako doma.
 a Bo

a Boga przepominaia / bo Oltar-
 za nie maia. Nie dat / pry / nam
 Chrystus Oltarza. Prawda, iż go
 dydom y Heretykom nie dat / gdy
 na nie ślepota przepuścił / w kto-
 rego w niewdzięczności swej wy-
 rzucili / y przeklectwo na sie v. Dze-
 asia Proroża piſane przymiedli.
 Siedzieć / prawi / beda (iako v sto-
 lu, własnie Żyngliani) bez Krola
 y PAn. (bo Papieſza y vrzedu /
 a duktowney zwierzchności Bisku-
 piey nie maia) bez ofiary / bez Ol-
 tarza / bez ornatorow. bo widziam /
 iż iako chłopci w Laickich ſukniach
 bez mocy y poſtania / rzeczy Bo-
 ſkie (ieſli co v nich Boſkiego ieſt)
 ſprawuia. Nie dat Chrystus Żwin-
 ſtanom Oltarza / ale dat Chrze-
 ſcijanom Eucharystom. I mówim
 z Apostołem tego: Mamy Oltarz Hebr. vii.
 z którego ieſc nie moga / ktorzy
 przybytkowi ſłużą / To ieſt dydo-
 wie / także y Heretycy. I rzeczo-
 oboygutak przed lat cietnaſcia
 let / napisał Ireneus: Sam, prawi, Lib: 4. cap

22. Trzeci Filar:

Kościół ze stworzenia (chleb i wino)
czysta ofiara ofiaruje Stworzycielowi
dziękowaniem. Żydowie już nie ofiaru-
ją, bo ich rece krwie są pełne, bo nie
przyjęli słowa, które się ofiaruje Bogu. I
wszystkie Heretyckie Bożnice także nie
ofiarują. My się pocieszamy swoimi
Ołtarzami chlubimy / mówiąc z A-
postolem: Mamy Ołtarz: chw-
ła Bogu. Mamy służbę Bożą / ma-
my potrawy niebieskie. Żwینگlia-
ni się z swego przekleństwa chlubia:
Nie mamy Ołtarza: stoł mamy.
Iakoby rzekli: Bożkiego nie to nas-
zym Zborze nie mamy / jedno stoł
ludzi i pospolity. Nasz Ołtarz gdy
się stołem zowie: tedy nie prostym /
ale Bożym / y Pańskim. Co to
jest co y Ołtarz / y Ktorego pierw-
szu Bogu klaniaia / y ofiarują: po-
cym ofiarowanych Bożkich rzeczy
pożywaia / iako niżej rysyś.

II. Klat-
ka Heret-
ycka.

Niepotrzeba nam (mówi Minia-
ster y Wolan) ofiarownikowy Ktore
nie słusnie zowią Kapłany: ale potra-
ba Ministrów Ktoreby nam te święte
potrawa

potrzebne dzielili y rozdawali. Prawo
da / iż Heretykom nie potrzeba ofi
ciarowników / co iest Kapłanow.
Bo ofiary oney przepadroziſzey nie
mają / to iest ciała y krwi Bożey
Ale iż ia Catholicy mają / Chrzes
zczanie / Kapłanow im z moca
Boska na sprawowanie / y ofiara
tych tajemnic potrzeba.

Mnielo / prawi / Kapłaństwo III. Klase
starego zakonu. Mnielo: ale Ży
dowſkie Żydom wedle Aarona / na
jednym mieyscu w Hieruzalem / y
dziś go Żydowie bez ofiary y Ka
płaństwa ſiedzący nie mają. Lecz
inne ſepte / iako naucza Apostoł /
wedle Melchisedecha / do Chrzes
zczan ſie po wiſyſkim świecie prze
nioſto. Mnielo krwi bydla y Hebr: 7. 2.
ciał ich ofiarowanie / ale naſtąpiła
chleba y winą / a w niej ciała y
krew Chryſtuſowey wedle Melo
chisedecha / zacnięſza y przyjama
nięſza Bogu ofiara.

Raz ſie / prawi / Chryſtus ofiaro
wał na krzyżu / y jedna ofiara /
iako

III. kl. 2.
dawantea

iako mowi Apostol: Konczył wzyty
 to zbawienie nasze. Prawda: Kaz
 widomie y kwarwie na dosie ro
 czynienie y okup gzechow nasch/
 ofiaruiac sie Chrystus na krzyzu /
 wypelnil y winil czyl figur bydlas
 cych Aaronowych ofiary. Lecz nie
 widomie y bez krewne. na pamiat
 ks amierci / toz ciato sive y krew / w
 tajemnicy dla pożytku brania y
 czerpania zbawienia / z oney raz
 na krzyzu wczynioney ofiary / ciaz
 rowac w nowym zakonie / wedle
 Melchisedecha na wieki / to icst
 do konca swiata / rozkazal. iako
 sie niżej dowodnie pokaze. Przez
 toz nie sa dwie rozne cserze / ale ie
 dna. raz na krzyzu / co dzis na Ols
 tarzu. Bo toz a nie inne ciato / raz
 a nie inna krew Chrystusowa. o
 byczay tylo rozny: tam krowawie /
 a tu nie krowawie. tam w rzeczy y
 smierci na odkupienie / a tu w spo
 minaniu / y dzietowaniu / na o
 nego okupu uzywanie:

V. Mlats
 1. 1. 1.

Mowi iefezje Wolan: Co
 dzieci

O MŹey. 85.

Dzień Przyjścia sobie y zabijania Chri-
stusa ofiarującego Papiężnicy.

Prawda / ale w figurze y w pamie-
ci świętey / y w gorącym mekki ies-
go rozmyślaniu / dla czerpania z
niey zbawienia y obłagania. Tak
ofiaruiem ciało iego y krw / ias-
toby nam dziś umarł. Jako mo-
wim na rroczyste święta: dziś się
Chrystus narodził / dziś umarł / dziś
śmierci wychował: także też ofiaru-
jąc co dzień mowiemy / podnosząc
ciało y krw iego: owo za nas Bóg
umarł: bierzcie zbawienie z mekki
iego. Tak przyżował swiego Chri-
stusa Apostoł / gdy mówił: Ja raa-
m iego na ciele moim noszę. takim
przyżowaniem nie zgrzeszym / ale
Chrystusowe wypełnim rozkaza-
nie / który rzekł przez Apostoła:
Jeleń to / to jest tajemnica te /
czyniecie / śmierć Pańska o-
powiadajcie.

Jako Ery-
zulem p.
Chrystus
siwo ofie-
rie.
Aug: Epi:
ad Rom.

Mowia na koniec / MŹey w VI. Xie.
pismie świętym niemają. Papiężo-
wie ja wymyślili. ieden to do niey
M a dru

a drugi owo przydać / iako wiec
 z Kroniki o Papieżach widać :
 Ten włożył Gloria in excelsis / ten
 Kiryeleyson / 2. Wnetże się z Di-
 śnią świętego na Misa y Ofiarę
 fundamenty widać. Lecz co się do-
 tyczy przydania / modlitew / pieśni /
 ceremonij / przy Misie : niech wie-
 dza iż pismo S. niema jedno wsta-
 we a iżności same Sakramentow.
 Bo o Chrzcie Pila słow tylko mamy
 pisaných. Lecz iako sprawować.
 Chrzest y iako te tajemnice Bożę
 czynić y okraśać : to Duch święty
 polecił staršym Kościelnym. Tak
 że y o Sakramencie Ofiarz / Pila
 słow tylko w pismo mamy / na Pro-
 rych wstawa y iżnotę tajemnic
 ce należy / to jest na poświęcaniu /
 na odmiennieniu / ofierze / y na wży-
 waniu. na tymże Misie święty
 iżnota stoi / y to jest fundowanie
 w pismo / iako niżej pokazuje. tego
 Kościół wstawić nie mógł / iako y
 odmienić nie może. ale ozdoby w
 modlitwach / y śpiewaniu / y ce-
 remoniach czynić / Kościół Boży

owice
 aznia:
 sis/ten
 ie z Pi
 Ofiara
 sie do
 pieśni/
 ech wie
 o wsta
 entow.
 mamy
 rować.
 e Boża
 święty
 m. Tak
 za / kła
 na pro
 niemni
 acaniu/
 na wzy
 święty
 domani
 ze. tego
 t / iako
 zdoby
 tu / y ce
 iot Boży

wiego starszy moga y winni sa.
 To okolo Mscey święci Papiezo
 wie / y Mieczennicy / y inni Bisku
 pi porzadni uczynili. Toż czynia
 po dziś dzień Świngułiański Mini
 strowie / y teraz w swym Wilnie
 drukowanym Cichechisnie pod
 takim tytulem uczynili: Forma
 a rozrader sprawowania świętości
 pańskich / iako Chrystu y społeczności
 świętey pańskiey / y innych ceremo
 nien. A nakładli / wiele modlitw /
 upominania spiewania / y porzą
 dów nieporzadnych. gdyż żadney
 mocy nato porządney nie miała.
 Co sie tedy Ministrom nowym /
 pokutnym / iakom / samostan
 com / w lazom / bez mocy / bez w
 rzędu / bez Biskupa / bez nanki /
 bez dobrej sławy / godzi: to sie Pa
 pieżom starowiecznym / Mieczenn
 ickom świętym / urzędnikom Bo
 życiom potestelnego / Namieśni
 kom Chrystusowym / potomkom
 Piotra świętego / nawyższymy po
 wszytki wieki y po wszytkim świecie
 Amen

cie sławnym Kapłanom / godzić
nie ma? Sądźcie sad sprawiedli-
wy Synowie ludzcy.

IEDENNASCIE KATHOLICKICH PODPOR

Mszey y Ofierze przenaświety
ciała y krwi Pána ná-
szego.

A Wywod Ofiary ná-
szej Mszey nášej świę-
tey / mamy pilno y sto-
wo Boże / mamy obecność ciała y
krwie Pańskiej / mamy zacność te-
stamentu y załonu nowego / ma-
my powinność przyrodzona wla-
stney Bogu służby / mamy rosta-
żanie o opowiadaniu śmierci Pań-
skiej / mamy pożywanie / mamy
potrzebne zaślug ofiary oney raz
na trzyszu wczymoney czerpanie /
mamy świadki wielgie Doktory /
mamy Concilia / mamy staroży-
tność y powłeczność wshystich
naro-

narodow Chrześcijańskich / ma-
my na koniec świadectwo here-
tyckie. Podsynamy od pierwsze-
go.

Troie piśmo y słowo Boże pi-
sane w: niemy / w których Mŕa
Yostara fundowana jest: Jedno z
Ewangelijstow / drugie z Psalmu
Yzlytu Dawła Świecącego / trzecie z
Prorocctwa. Sprawując Pan Je-
sus cy tajemnice na ostatniej wie-
czerzy / a tam iako prawy y dawno
przepowiedziany Mŕ Elchisdech /
Kaptanstwo siwe zaczął niać / y w
chlebie y winie odprawując / iako
się niżej pokaze: wziawszy chleb bło-
gosławii / y łamał mówiąc: To
jest ciało moje / z: y przydawał:
To czynicie na moje pamiatke. To
czynicie / na samo się iedzenie ścia-
gać nie może: bo iuż rzekł: iedźcie /
iedno na to co on sam czynił / a co
tylo sami Kaptani / którym na
ten czas te moc dal / czynić mogą.
A iż Pan tam pierwey ofiarował /
toż ofiarowanie wedle zwycza-

pierwsza
podpora
o mŕej.
y ofiaro-

nabożeństwa Kościelnego / poży-
 wać dać: słusnie się w słowie tym
 To czynicie / ofiarowanie rozumie.
 Smiecie się z tego nie rozmysłny i
 nierozsądny / a wporny Heretyk:
 a więc to tak / prawi / pismo wy-
 klada: To czynicie / to jest ofia-
 rуйте: A bazo tak nasmiertwo
 niewinietny. Naprzod / nie no-
 roinać to w Pismo świętym / i
 czynienie zowią ofiarowanie. Le-
 uit: 15. Rąptan powiada: weżni
 jedno gołobie za grzech / a drugie
 na zupełna ofiarę. Weżni: to jest
 ofiaruie. Tamże także drugi ras
 mowi: Jednego weżni / to jest of-
 iaruie za grzech. Item Num. 6.
 et 9. także. Item / Judic: 13. Do
 Anzotą mowi Manue: Weżni
 ci / prawi / pozle. To jest ofiaru-
 iem. Item Luc: 2. mowi Łukasz
 święty: Wprowadzili dzieciactwo
 aby za nie weżniili wedle zakonu:
 tam weżniili / to jest ofiarowali /
 rozumie się. A więc to nie wedle
 pisma wyklad: Ale okrom tego
 gdy e

Czynienie
 zowią się
 w pismo
 ofiarowa-
 nie.

Leuit: 15.
 V. 15. 30.
 Num: 6.
 V. 11.
 Jud: 13. 15.

o Mſey.

21

gdy o wykład piſmá idzie / Pogo-
tego za miſtrza wezmie: ieſli Wo-
lana laika / a iáko ſie ſam záleca
dworzaniná / mocy żadney y go-
dnoſci do tego nie mającego: czy-
li Świátcy Doktor ſtarożytni /
Świátcy wſyſtkiemu ſławne: Táké
táť głupim nie będzie / aby iedne-
mu poſatnemu / ná to nie wezwá-
nemu / ſeżegulnemu / Świátem ſia-
y dziećmi bawiácemu / Flucz do wy-
kładania piſmá dawał / a takim
iákie tu wylicze / Którym go ſam
Bóg dał / bráć go miał. Ktorzy to
ſłowo Páńskie / To czyńcie / o ofie-
rze Świátey y Mſey rozumieli y
wykładali. Naprzód:

IRENEVS libr: 4. Capit: 22. Ireneus:
W gíaſzy, prawi, Pan Ieſus rzecz ſłwo-
rzona chleb, y dziekuiać, y mówiać: To
ieſt ciało moje: Y kielich tákże, który
rzecz ieſt ſtworzona nám gwycząyna.
Wyznał gi być krewia ſwoia, y nowego te-
ſtámentu nowey náuczyć ofiary, która
Koſciół od Apoſtół biorąc, po ſwyc-
kim ſwá

92. Trzeci Filar:

Kim świećcie ofiaruie Bogu. Tho nie
 Kalwin/am Zwungliu/am Luter/
 ani wezeń i h Wolan : ale wezeń
 Apostolski wezeń Polikarpa, który
 Jana Ewangelisty słuchał / wy-
 stada y naucza / iż w onych sio-
 wiech na wieczerzy / To czynicie /
 Christus ofiarę nowego testamen-
 tu w chlebie y winie wystawił. A po-
 dali ia Apostołowie / y za tego cza-
 su iuż ia Kościół po wszeim świe-
 cie ofiarował. Coż tu rzek na przes-
 cionicy? Wiem co rzecze Wolan:
 Wyrzuć / iemu nie wierz. a mi nie
 wierz. Bądźo dobrze. Słuchaymy
 y drugich/wielgich także ludzi Bo-
 żych i wieǳkow świętych.

Alexander
 der Me-
 siennik.

ALEXander Papież Nieżennik/
 który żył / y krewo dla tey prawdy
 rozlał/około Roku P.122. tak piś-
 Episto: I. Sámá nas prawda naucza
 kielich y chleb w sakramencie ofiaro-
 wać, gdy mowi: Wziął leżus chleb y
 błogosławił, y dał uczniom swym mo-
 wisz, etc. Grzechy y głóści ofiara ta
 głód

OŚWIĘCENIE. 67.

gładza się. Przetoż w niej meki Pańka
wspominać się ma, ktorasmy odkupieni:
y często się przykładac y oświarować ma.
W takiem się oświeżeniu kocha Pan Bog, y
ona się wblaga, y grzechy wielkie odpu-
ści. B. oświary jedny wieściy niemają, Oświara
iako cięło y krew Chrystusową. lepszey wstęga
jedney niemają, wżyskież ta oświary prze-
chodzi, ktera cżyłym sumieniem Pa-
nu oświarowana, y od wżyskich męzo-
w być ma. A isko jest nad inne naye-
psza, tak też nad inne wiecy ia cżyć
mamy. Co tu rzecie mienawcie prze-
ciwniebow? Papież / prawot / ale
patrzia / y kedy tego wciyt. Su-
chay y drugi ch nie Papieżow / byo
le co on w to.

CYPRIANVS Męczennik lib: Cyprian.

iii. Epist. iij. Iesus Christus, prawi,
Pan Bog nasz, on jest najwyższy Ká-
ptan Boga Oycá, on oświare Bogu Oycu
Jam pierwey oświarował: y to czynić ná-
(słuchay á wierz) swoje pámiańke ro-
kagal. Ten tedy Káptan, prawdziwie
N wład

Czyni/ro
t. i. t. oświ-
arowac.

Wzrad Chrystusow odprawuie, który tego co Chrystus uczynił naśladowie, y ofiarę prawdziwą y pełną, w ten cż. is Bogu ofiaruie, gdy tak poczyną ofiarować, iako sam Chrystus ofiarował.

Chryso-
stomus.

CHRISOSTOMVS Hom: 17.

ad Hebr: On nasz, prawi, Biskup który ofiarę nas oczyszczenia ofiarował, też y my ofiarujemy y teraz, która na on cż. is ofiarowana strawić sie nie mogła. A to co my czyniem, czyniem na pamiątkę tego co sie stało. To bowiem czynicie rzekl: na pamiątkę moie.

Czynicie /
To jest o
słusznie.

Widzisz iż ten święty y wielgi / y stary Doctor / iako y inżyni / czynicie / to jest ofiarować / wyśląda.

Niechacie Heretyk wsta zamknięcie.

THEODORETVS in s. ad

Hebr: Iasna rzecz jest, mowi, iż my nie inney ofiary ofiarujem, ale oney ie dney pamiątkę czyniem. Bo to nam rozkażal sam Pan. To czynicie na pamiątkę moie.

Czynicie /
To jest o
słusznie.

BASILIVS in Lylurgia po tych
słowach

ſłowiech Pańskich To czynicie na pamiątkę moie, (mowi) A tak my pamietać na zbawienne meki twoie, & twego tobie ofiarujemy. Także świąty Clemenś, S. Jaceb / S. Chryſtoſtom / S. Ambroży / w Liturgiach / to ieſt w Mſach ſwoich / po tych ſłowiech Pańskich przetożonych: To ieſt ciato moie. To ieſt krew moja. To czynicie na moie pamiątkę: wſyſcy iednoſtaczynie tak mówią: A tak my Panie pamietać na ſwięta meke, & martwychwſtanie, & wniebowſtąpienie twoie, ofiarujemy tobie te czysta ofiare. Wſyſcy to co Pan rzekł: To czynicie na ofiarowanie wykładając. Niechże ſie z tych ſwiatec Wolan / iż (facite) wykładając pro oferte. Co on podobno uczyni / ale z tego głuſtwa ſwiatec ſie ſuſnie ſnuć / & im ſie brzydzić będzie. A kto ſie wyliczy / goſybich kłaść inne ſwiatec muſiał, nie tak małych by mi kſiażek potrzeba. Widziſz że Czytelniku / iż

S. Clemenś
S. Iacob.
S. Chryſtoſtomus.
S. Ambroſius, czynicie / & ca ofiarujcie wykładając.

Misa y ofiara nasza na słowach śś.
Pawł. f. fundule / Ktorzyżeli na
ofiarney wieczerzy. ide do drugie
go w piśmie o naszy Misy Świątode
stwa y fundamentu.

Drugie
pismo Ś.
o Wskry.
Pł. 109.

Wskry.
it. v. 1. 1. 1.
ch. 1. 1. 1.
ch. 1. 1. 1.
ch. 1. 1. 1.
ch. 1. 1. 1.
ch. 1. 1. 1.

O Żbawicieli naszym napisz
no w Pismie. iż on jest Kapłan
wedle perzacku Melchisedecha.
Ciego Apostoł do żydow poro
dza. Że nie nam przeistoczyć vs
kaza / Kiedy / y gdzie / iako Pan
nas Jezus to Kapłanem o odpras
w on al? By mówili y święgoteli /
y pisali śś. lat / nie rkażo iedno iż
to czynił na ofiarney wieczerzy.
Bo tam wziął chleb y wino iako
Melchisedech, y ofiarował w nich
ciasto swe y krew ocy / y to czynił
nam / co on tam czynił / to jest of
iarował / iako y on roztakał. To
iżne pismo barzo / Ktorogo rezu
nienta także z Doktorow świę
tych wepře / Ktorzy tak reżyli / iż
Chrystus iako prawdziwy Mel
chisedech / w chlebie y winie / na
wieczerzy / Kapłanem był / ofia
r

Wielkie i wielkie w tym świecie / y te Boga
i wielkie i wielkie w tym świecie.

CYPRIANVS Męczennik tak
naucza lib: ij. Episto. ij. ad Ceciliū.

Ys jest kapłan namięki, wedle porząd-
ku Melchisedechá. Ten porządek tu
jest z onę ofiary idącey, iż Melchise-
dech był Kapłan Boga najwyższego, iż
chleb y wino ofiarował, iż Abrahamo-
wi błogosławił. A który więcej Kapła-
nem Boga najwyższego, iako Pan nasz Je-
sus Christus i który ofiarę Bogu Ojcu
ofiarował y i ofiarował co Melchise-
dech, to jest chleb y wino, to jest święte
ciasto y krew.

Christus
ofiarował
na wiecie
ist.

AVGVSTINVS lib: 2. que-
st: 21. Pan nasz Jezus Christus,
mowi, on jest Kapłan nasz na wieki, we-
dle porządku Melchisedechá, który się
sam ofiarował zupełną ofiarą za grze-
chy nasze, a użor ofiary tej sprawować
na pamiątkę śmierci swej rządził: a
to co Melchisedech ofiarował Bogu, inż
to wżyskim świecie w kościele Christu
N ij

sonym

jowym widzim iż ofiarnia. Z ktorych
 niew swietego y tak zacnego Do-
 ktrora obacz iż Iſia ieſt wzor oney
 razreſznioney na przyſzu ofiary /
 niedle Melchisedecha / iako Chri-
 ſtus ofiarował na śmierć idac. a iż
 ta Kościół po reſyſtencji ſwiecie
 ofiaruje. A na drugim mieyſcu
 mowi lib: 1 cont, aduerſa: Leg: et Pro.
 Cap: 20. Przyſiażł Pan y żal mu nie
 bedzie tyś ieſt Kaptanem na wieki we-
 dle perządku Melchisedecha. Wiedza
 ktorzy cpytaia co ofiarował Melchise-
 dech, gdy błogoſławił Abramowi, y
 inż ſa wcześnicy tego. widza iż ta ofiara
 po wſzyſtkim ſie ſwiecie ofiaruje. a Bo-
 że przyſięgá ieſt gładanie niewiernych,
 a iż żal Panu nie bedzie, znaczyć ſie iż
 ſie ta ofiara nie odmieni. bo ſie Kaptan
 ſłwowedle Aarona odmieniło. Toż mowi
 yiaſnicy de Ciuit. Dei lib: 6. Cap: 22:
 EVSEBIVS libro 7. Demonſtr.
 Cap: ij. iako Melchisedech ktorzy był
 Kaptan Pogański, nigdzieſ ofiar ciele-
 snych nie

tych nie užíwal, iedno chleba y winá,
gdy Abramowi błogosławił tak pier-
wizy sam Zbawiciel y Pan náš, a po-
nim či Georgy od niego posłali Kapłani,
po wszystkich narodach duchowny we-
dle Kościelnych uřlaw wyřad Kapłan-
ski spravuiac, winem y chlebem, čiati
jegy křwie zbáwienney tajemnice prę-
nosza.

Orad
Kapłan
sti ofiara
winem y
chlebem

CLEMENS Alexandrinus i iij.
Stromatum. Melchisedech Kapłan na-
wyższego Boga, wino y chleb poświęco-
ne dat na figure nášzego Sakramentu.
THEOPHILACTVS in epi:
ad Hebr: Cap: v. Niech nam powie-
dza Zydowie (a ia mowie Heretycy)
kto byl inny Kapłan wedle porządku
Melchisedecha? Y niżej, sam tylo Chri-
stus, který chlebem y winem ofiare po-
święcił, tak iako Melchisedech.

HIERONYMVVS Epist: 17.
ad Marcellum. & epist 126. ad Eua-
grium. Theodoretus epist. ad Hebr.
Emissenus Hom: v. de Paschate x inni
kterych

Eroryth. Setuflora Flöck. le n o
ga.

Tradie
primu nâ
215 p. 2.

Trzeci fundament w Dnie 1.
 1. Mocy i opary nasytę jest w rze-
 2. Państwa i masy / Etery proroku-
 3. 10 / 15 Pan Bog opary siaręgo za-
 4. Ponu odrym / Etery ceto i do-
 5. 100 opary wali / a na ich miewe-
 6. opary mial pać cęsta / y Tobie mu-
 7. 10 / Etery temu potani po nęby-
 8. 100 miewe opary wali miewe. Eto-
 9. 100 wa i opary : Chuci niż ku wam nie-
 10. 100 mam (o Káplani Israelcy) mowi Pan
 11. 100 zstepow, y daru nie weźmie z reku wá-
 12. 100 jzech. bowiem od wchodu stonca aż do
 13. 100 zachodu, wielgie jest imie moje między
 14. 100 narody, y na ká-lym miewe u opary
 15. 100 imieniu memu opary cęsta, bo wielgie
 16. 100 jest imie moje między narody, mowi
 17. 100 Pan zstepow. Praymy cęsta
 18. 100 100 opary między narody
 19. 100 miewe Bogom / Etery miewe wali
 20. 100 Pana Boga / a na miewe Israel
 21. 100 i cęsta po nęby-
 22. 100 Etery byie nowa / 100 a miewe
 23. 100 100

stare y Pánu Bogu wdzięczney-
 Pa: Nie nayda inny iedno ciáło y
 krew Pána naszego. Bo iesli rze-
 ka ofiary duchowne / to iest duch
 strusony / wyznanie / spráwie-
 dliwość / iálmuzná / y inne / ná-
 stapily na ony bydlece: redy na to
 im powiedz: Jz duchowne ofiary
 byly ráž w starym zekonie / y te
 nigdy rstać nie moga. a ktemu / iž
 sie czyste prawie zwać nie moga /
 ktore są naszymi niedostatkami
 mi pomazane. O zwierchowney
 tu ofierze mowi: o takiey iáka v sta-
 rych nie byla / a na stare zwierzd o-
 rne / zwierztowna ráž bedac
 nastąpić miała. Sluchamy ráž
 że o tym Oycow świetych y Do-
 ktorow Kościelnych / ktorzy to
 mieysce M Alachiasa o Sakra-
 mencie y ofierze naszego Oltarza
 wypládala.

IRENEUS lib. 4. cap. 32. Po Ireneu
 tym gdy rzeki / iž zbawiciel nasz na
 wieczerzy nowego testamentu / no-
 wa podał ofiárę / mowi: o czym
 przepo-

1-2. Trzeci Filar!

przepowiedział Malachiasz ieden z dwa
naszcie Proroków: Nie mam chuci inż
ku wam mow: Pan &c. Iasnie prawi
rzymoznawuiac, iż pierwszy lud prze-
stał ofiarować Bogu. á na każdym miej-
scu ofiaruia ofiare Bogu, y te czynsta, y
sławi sie imie iego między narodami.

Iulianus. I V S T I N V S Meczennik Philo-
zoph, Dialogo cum Tryphone piše.

Bog sam iest świadkiem, ktory mowi,
(Malachiz 1.) na każdym miejscu
między narody, wdzięczne mi y przy-

Wd Kz: iennie ofiary czynia. A Bog od nikogoż
planow ofiar nie przymie, iedno od swoich Ka-
telo ofia: planow. A tak wszystkie ofiary, ktore
ty przy: Iesus Christus swym imieniem czynić
mie p. kazał, (to iest w Eucharystii y chlebi y
Wdg kubki) co na każdym miejscu Chrze-
ścjaniz czynia, przeglądając Bog, wd-
zięczne tobie być świadczą. A te ktore
wy (Zydowie) y waszy Kapłani czynia,
gani tymi słowy: Ofiar waszych z reku
waszych nie przyimie. Widzisz iż Bóg
Dow, że Kapłani, co y ofiary wsta-
ty a na

Iy á náſe Káplénſtuo lepſe / y oſiara lenſa náſtala.

MVGVS TINVS lib: de Ciuit: Auguſt:

18. cap: 35. Malachiaſz, prawi, o Koſciele prorokuiac, którzy ſie iuſz przę Chriſtuſa rozſzerzył iawnie mowi ſtro-
wy Eoſz: Nie mam chuci ku wam, ię. Tá ofiará przę Káplénſtuo Chriſtuſo-
we, wedle porzadku Melchizedecha, wi-
dzim ię ſie od wschodu ſł.ńcá do zachod-
u ná kaſdym mięſcu ofiaruie: á Zy-
d. wyſka ofiará kćorem ięcięmo: Nie
mam chuci ku wam &c. ię ſłálá, przę
nie moga, cjęmu ię innego Chriſtuſa cję-
kaia. I datcy: Byli iáko wiećie ofia-
rá Zydowska przę tym wedle porzad-
ku Aaronowego, w hydle, á to w taie-
mnicy. Bo ieſe ię nie było ofiary ciála y
krwie Páńſkiej, o ktorey wierni wiedza,
y ei ktory Ewángelia cjętaia, ktora o-
ſhara teraz ſie rozlala po wſgem ſwiećie.
Et contra aduerſ: lib: I. cap: 20.

DAMASCENVS lib. 4. cap:
14. To ieſt, prawi, cjęſta y nie krwá-
wa ofia-

104. Trzeci. Silar.

wa ofiara, o której przez Proroka Pan
rzekł, iż się od wschodu słońca aż do za-
chodu ofiarować miała, to jest ciało y
krew Chrystusowa. Także y inni: Hie-
ronymus super Malach. Eusebius Ce-
sar. Euang. demonstr. lib. 1. cap. 6. &
10. Marcialis epist. ad Burdcal. cap:
3. A inni. a kto się ich wyliczy /
Korzy ty słowa Proroctwie o naszey
ofiarze ciała y krwi Pańskiey rezu-
mieli. Dobrze tedy y mocno w pie-
śinie Świetym fundowana jest
Misa y ofiara Chrześcijańska.

Wtóra
podpora
ofierze.

Za druga podpora naszej / same
obecność ciała Pana Jezusowego
w tym Sakramencie. Gdyż się
wzyszey w silarze pierwszym poka-
zało / iż mamy obecne pod osobą
chleba y wina / ciało y krew tego /
To które za nas ofiarowane jest /
mówi sam Pan: tedy ofiarę ma-
my. nie inne ciało / iedno ofiaro-
wane. Gdyż tedy toż jest ciało / co
jest y ofiara. A Ktożby nie ofiaro-
wał Bogu tego / co ma naleppe-
go y nas

go y namilsego / y to co iest Bo-
 gu Wycu narodzićniemysego / gdy
 to ma y mieć może : gdy takie iest
 ciato y krewo Pana naszego / a ma-
 my ie obecne y mieć możemy zaw-
 szoy : wielecbysmy niewdzięcznymi
 y głupimi zostawali / gdybychmy
 ofiarować nie mieli / dając to Panu
 Bogu / co od niego nalepszego ma-
 my. Co obłudnicą tego Kościół
 S. droższego / co rodzicźniemysego
 Bogu Wycu / co sobie do ublaga-
 nia pożyteczniemysego należeć może :
 aby były pełne rece iey / iako rosta-
 jano : I proznie mi siarżkoma / do Deut: 16.
 mnie mowi Pan / nie wkazuy. Sy-
 nagoga bydłeco krewo / y innemi
 ofiarami nierozumnemi / napelnia-
 ja rece swoje. ale o nich rzecżono
 w Psalme : Nie przyime z domu
 twego cielcow / ani kozłow z trzo-
 dy twoiej. Lecz Kościół a. inż nie by-
 dłeco krewo / ale ciato y krewo Syna
 Bożego ofiarować : odrzucony z tak
 droga y zawżdy Bogu Wycu na-
 milpa ofiara nigdy być nie może.

106. Trzeci Filar.

Treća podpora. Tądto deskonatości y zacności
 nowego zakonu / ma mieć zacniey
 se Káplárstwo / y trojce ciary /
Hebr: 7. takó mówi Apostól: Stary zakon
 nie miał tu części Bożej y skutku
 ozdobyego / nie miał tu po
 częste ludzkiego potrzebnyego /
 takó Káplárstwo y ciary. Tym sa
 samym on ludźmi lubił: Tę / pra
2. Par: 17. wi / Bog jest / bo mamy Ká
 plary / mamy ciary / w wojsku
 naszym Bog Żetmanem / bo w
 niego sa Káplani jego. Gdy im na
Daniel: 3. czas do Babilonu zagnaniem Ká
 plánstwu rzadził y ofiary / narze
 kali y śmielić mówić: Nie ma
 Proroka / nie ma ciary / aby
 śmy znaleźli miłości ierdzie u ciebie.
 Jesliżę tedy zakon nowy Káplán
 stwa nie ma y ciary / żelony jest
 y podległy y niżli stary zostaje. Za
 czękto / ma ciary duchowne / y
 Káplánstwo duchowne: na to
 niech i maży każdy / iż duchowne
 ofiary / to jest struszone serce / sprá
 wiedliweść / i śmiużna / wyznac
 nie y chwale

niey chwala / za wśdy iednak o trwa
 la y trwały w zakonie przyrodzo-
 ny / Mojżesio wym / y nowym /
 nigdy się ce nie mienia / nigdy nie
 zmienia. Lecz ofiary starego zakonu
 y Kapłanstwo. / które zostało / za-
 wierzone nie jest w służbie widow-
 mey y widomey ofierze. W tym / iż
 była wśyst'a ozdoba zakonu sta-
 rego : takim y lepszym Kleynocem
 wstępn miał być Nowy zakon
 Chrystusow. co twierdzi Apłostoł Hebr: 7.
 mówiąc : Za przeniesieniem Ka-
 płanstwa / musi być przeniesienie
 zakonu / Kapłanstwo / zakon / a
 ofiara / te trzy rzeczy są związane
 i jedna spot chodzące. Jeśli mamy
 zakon nowy / tedy y Kapłanstwo
 nowe / jeśli Kapłanstwo nowe /
 tedy y ofiara nowa. Lecz iakośmy
 zakonu nie byli / ale lepszego na-
 belli / takieśmy też Kapłanstwa nie
 stracali / aleśmy do doskonalszego do-
 stępi. Zydowie dostojność Kapłań-
 stwa uważali / im zostało / ale Chry-
 stusowi za Aaronowe / lepszemu Mel-
 chisedec

Aposcol :
confer: li:
6. cap: 22.

Chisedechorre nastalo. Co swiety
Apostol Pawel w liście do Żydow
wyswiadcza / y i cieni Piotra S.
Clemens tak napisał : Christus, pra
wi, obrzezanie zniosł, gdy ie na sobie wy
pełnił : A obmycia, ofiary, Kapłań
stwo y iednomieyscy poklon, na misy
wgor odmienil. Miasło częstego obry
wania postawil ieden Chryst, który sie
w śmierci kończy, miasło iednego pok
lenia (z którego brano kąsały Lewity)
z każdego narodu co nalepsze obierał
kazał, a nie na zupełność ciała, ale na na
bożeństwo y żywot patrzac, miasło krwi
wey ofiary rozumna y nie krowa w ta
iemnicy ofiary postawil, która na śmierć
Pańska w osobach ciała y krwi iego
sprawuie. Miasło poklonu na iednym
mieyscu, od wschodu słońca do zachodu
państwo y imię swie, na każdym miey
scu sławic kazał. Przetoż nie zakon od
nas oddalił, ale żywski.

Widzi: iac o ja prożny y niema
dre słowa one : Wstało Kapłań
stwo /

Święty
Zydow
ra S.
sus, pra
sobie w
Kaptan-
na msty
o obry-
ktory si
go poku-
Lewity
obierał
ale na na-
sto kraw-
wa w ta-
na śmierć
wie tego
a jednym
zachodu
ym miey-
zakon od
y niema
Kaptan-
stwo /

stwo / wstały ofiary. Wstały ale Zyd-
dom / wstały / ale one ktore grze-
chow nie glądziły / wstały ale by-
dłace: wstały Zydow a nie Chrze-
ścjanom / do ktorych zacnięysie Hebr: 7.
iako mowi Apostol / Kaptanstwo
wedle Melchisedechá / iako y za-
kon / przeniesiony iest.

Ac o mowia: w nowym zak-
nie sam Pan Chrystus w niebie w
Oycá Kaptanem / y iedna iego
przešla na krzyżu ofiara. Tak iest:
ale iż nie w niebie / ale tu na ziemi /
swoy Oltarz ma: Bo w niebie o-
czyszczenia grzechow y ofiar za nie /
ktory iest KaptanŹki przedni w-
rzad / nie potrzeba / wszystko tam
oczyszczeni / a na ziemi grzechami
oblozeni żyia: on tu sam na ziemi
Kaptanem / sam ofiara / on po-
święca / on odmienia chleb y wi-
no w ciało y krew swoje: ale iż to
przez ludzie sługi swe czyni / przez
ręce ich y wsta / y oni z nim ofiaru-
ia / iako pomocnicy / wedle Apo-
stola / y spot czyniaczy tajemni.
P ce y kae

1. Cor: 1.

110. Trzeci Pilar.

ce y Káplánstwo iego sprawuiaćy /
 słusnie sie Káplany zowia y są.

Lud wierny są też Káplanami /
 ale tylo w ofiárach duchownych w
 uczestnictwie / a ci co słuza zwierza
 chownie tajemnice Boskie spra
 wuia y temi sáfui / prawi Kápla

Troiaći
 Káplan.

ni są. Przeto troiaći iest Káplan :
 Princypał / Wikaryi / y uczestnik.
 Princypał Chriřtus / bo on sam po
 Źwiacza mocą swą y słowy swymi.

Wikaryi / i. Źećteż Káplan / ktore
 to rekoná y wřty czyni. A uczestnik
 Káplánřtwá / iest kařdy wierny /
 ktory tego co Káplan ofiaruie po
 Źywa.

Żnamy też to / iż iedná iest of
 fiarą / iako się wyřřey rzekto : ale
 obyczay ofiarowania iey rozny.
 Coř ciato ná przyřu / ktore ná Wł
 tarz / iedná ofiarą / ale tam raz
 Erwánie / widomie ná okup : tu
 pod osoba chleba / ná onego oku
 pu wřtarwićne wřpominanie / dźi
 łowanie / y przywiedźenie pořy
 ku. Tak Źwięci dořtorowie Chry
 Źostom

Omſey. III.

zoſtom / Ambroży / Auguſty / na
ony ſłowa Apoſtola ſwiętego / iſ
dna oſiara ſkończył wſyſtko / odo Hebr: 9
prawnia warpliwego. Taka y ty
muez odprawa.

Jeſe cie ſie y tym wſpiera oſiara Czwarta
ra naſia / iſ prawo ieſe iako przyſ podpora
rodzone / y przed daniem zakonni o mſey.
w wſyſtkich narodow y ludzi rozu
mnych ſwiecnace / iſ inney ſadney
ſluzby y czi wlaſney Bogu / Et o
temu poddanoſc y wdziecznoſc za
to / co od niego biera / y wyznanie
nawyzſhey iego zwierzchnoſci wi
niſa / nie maia ſadney / ani ieſt do
tego czaſu iedno oſiara. Otarzac
ſie / modlic / ſluzyc / klaniać / pa
dac / ſtworzeniu moze / y czynia to
Krolom / y komu potrzeba : ale o
ſiare czynic / ni komu iedno Bogu /
abo temu kogo za Boga ma / nie
nie moze. Drzetoż rzekl Doktor n.
ieden : Niki nigdy oſiary nie czynil ie
dno Bogu, abo temu kogo miał za Boga.
ſgubinyſ oſiare / iako ia ſwingu
ani ſgubili / y wykorzenili: coſ bea
P ij Dzierwla

Auguſta

Dzie? własna y powinna Bogu
 służba zginieła/ na świecie ro oczach
 ludzkich własney chwały Bogu /
 Ktorey sie ludziom czynić nie go-
 dzi/ nie będzie. Świat bez czi wi-
 sney Bogu/ zostanie. wielga by to
 Krzywda Boża / y prawda przyro-
 dzonego złamanie było / Ktorego
 nigdy Ewangelia nie łamie / ale
 ie raczej naprawuie. Przetoż na
 Młskę/ mowi S. Augustyn/ Kie-
 dy to słyszał, gdy Kapłan stoi y ofi-
 arzą, y nad ciałem świętym Ktorego
 Mieczenniką: ofiaruie tobie ofiara Pie-
 trze, albo Pawle, albo Cyprianie? wola-
 na to Korona Boża / Ktorey się
 stworzeniu kłaść y brąć na głowę
 nie godzi. Y Anioł mowi do Mł-
 nucz: Jesli ofiarę czynić chcesz /
 czynź ie nie mnie / ale Pánu. Ta
 Korona y częśc Bogu samemu/ plu-
 ia: Ktorzy Młsa y ofiara święta
 psują.

piata
 podpora

Piata młsk podpora ony sto-
 wa Apostolskie: Kiedykolwiek to czyni-
 nie b-

De Civit:
 Deut. 8:
 Cap. 27.

lud: 13.

nie będziecie, śmierć Pańska opowiadacie, aż on przyjdzie. Opowiadać y wyrażenie śmierci Chrystusowej / zamknęto się w tym Sakramencie / co bez ofiary być nie może. Ofiarą jest iako zabijanie y krwawie rozlewanie / w którym prawi się śmierć wyraża. Dla tego o ten Sakrament pod dwiema osobami ustawiony jest / pod osobą chleba ciasto osobno / pod osobą wina krew osobno / aby się śmierć znaczyła. Nie izby się tamto w rzeczy samej dzieliło / ale się w znających y osobach dzieli / na opowiadanie śmierci. Bóg podnośm osobno ciasto / a osobno krew / ludzkiom rękując: wnetże o zabiciu y śmierci myśla / y pominia na Pana swego / dla nas na krzyżu wymarzonego / y dziekując klaniała się y szumiewała / iż Bóg dla człowieka umrzeć raczył. Rzeczysz podobno: Tedy go znówu maczyście y krzyżujecie / y zabijacie / abyście ta ofiarą y żarzenie mieli? Na to się już

opowiadać
danie pań
kiej śmier
ci

114. Trzeci Silar.

wyszey powiedzialo.

Stosia
podpora
wymanie
y pozytek
kryzowef
opary.

Jeszcze sie y thym nasa ofiera
Nisze swietey podpira / iz nam
bylo potrzeba wznowienia smierci
iego / albo raczy przywiedzie
nia pozytkow y mocy / oney raz na
czyniony ofiary. Christus raz w
marl / mela iego y smierci minela /
inuz icy lat pulcra tysiacu. ale po
zytek y skutek icy ma byc zawse.

Czym ze sie pozytek raz podietey
smierci iego przywodzi. Ta roto
ra a nie krwawa ofiara / w ktorej
ialoby teraz na rstawicze y ceru
znicyse grzechy twoie y miera. acz
nie ymiera / iedno w znakach a w
pamiatce / y w skutku zbawienia
naseo. Oney ofiary y smierci krwa
wey / ta iest rura / przez ktora po
zytek nam y skutek plynie. Tam
szrodlo / a tu ialo wiadro ktorym
czerpamy. Raz / ialo mowi Apo
stol / y marl / y iedna ofiara wofy
kto skonczyt. Czemuż my co dzieu
ofiarujemy. Odpowiadala swie
ci: Ofiaruiem na pamiatke y na
przywie

Christo.
Ambro.

przywlebienie pożytku / oney ies
dney Erwawey / przez ts nie Erwa-
wa : bo by prożna pamiatka była /
gdyby przez nie pożytek zbawie-
ny nie płynął. A nie dwie są / ale
jedną ofiarą / y tąm tą y tą / oby-
czay było ofiarowania rozny jest.
Tam Erwawie widomie / tu nie
Erwawie y niewidomie.

Chriſt. ad
Hebr: hoſ
mil. 17.

Nad to wszystko potwierdza Stodma
ofiarę naszą Mſey S. samowzywaa podpora
nie y iedzenie a napoy / gdy pan mo- Jedzenie
wi : Bierście / iedźcie. To jest ciało ſimo ofi-
moie : perwa rzecz iſz topierwoy o- reznaciy.
fiarował co rozdawał. Bo nie ni-
gdy w nabożeńſtwie w Kościele
przed Bogiem ludzie nie iedli / coby
pierwoy ofiarowane nie było. Prze-
to synowie onego Zele^o pobici ſa /
iſz przed ofiarą do iedzenia rzeczy
brali / o czym ma ty osobne ſłowá
Gregorius Nilenus: Nie czekał, prawi,
Pan naſz zdrady Iudaſzowej, y żydow-
ſkiego naiągdu, y Pilatowego nieſprá-
wiedliwego ſądu, áby za ich głoſcia ludz
kie ſia

1. Reg.

Orati. de
Refur. D.

Ofiara
Chrystusa
w przed
śmierci
na wiecz
137.

kie sie zbawienie poczęło : ale niewymow-
nym y którego widzieć ludzie nie mo-
ga sposobem ofiarowania , zą zrzadze-
niem swoim wprzecz gwałtowna moc, y
sam siebie ofiarę dać za nas, on sam be-
dac y Kapłanem y bóránkiem, który
gładzi grzechy światá: A kiedy sie to
stało? gdy swe ciało dał ku pożywa-
niu, y krew swoje sługom swym ku pi-
ciu. Bo każdemu to iáwno, iż ofiary nikt
pożywać nie może, jeśli zaręczana (to
jest ofiarowana) nie będzie. Ten tedy
który dał rcźniom swym ciało swe iść:
iáwnie pokazał, iż ofiará już była od-
prawiona. Bez ofiary iedzenie / jest
pospolite y domowe / iákie Żwina
gliam w Zborze maia / ale z ofia-
ra samo jest nabożne y Boskie y
Bożcielne / iákie jest wstawione w
tym Sakramencie. o czym y Apo-
stól wspomina / gdy mówi: Tis
możecie być wcześnicy stołu Boże-
go / y stołu Dyabelskiego. Jako
Poganie to w nabożeństwie iedli/
co Dyablom na służbie ich / y na
bożeń-

1. Cor: 10.

bożeńſtwie ſwoim ofiarowali: Tak
wierni to v ſtoli Pańſkiego / to
ieſt v Oltarza iedza / co pierwey
Bogu prawemu ofiarowano ieſt.
Przetoż y z tego mieſca Apoſtola
ſkiego / ofiara ſię Mſey ſwiecey w
tym Sa:ramencie poewierdza.

Oſma podpora ieſt z nauki poſ
roſechney ſtarey / Apoſtołſkiey /
Doktorow S. Kościelnych / Kto
rych aczem inż wiele przywiódł o
toto tego / wiſiaſze ich ieſzcze wie
cey przyczyńie / ſlowo nie kładac /
ale mieyſcá wſkażuiac dla krotko
ści. A naprzód Apoſtol S. Jakub
brat. Pański / napisał z yurgia /
to ieſt Mſa iako to zna Synod. 6.
powiechny / w ktorey tá ieſt ofia
ra / ktora ſwiat wſyſteł Chrze
ſciański po dziś dzień ſprawuie.
Jedrzey S. Apoſtol v mieraiac / iá
to ieſt w liſcie Dyakonow o ſmier
ci tego / ad Eccleſias Achaiae:
Ja co dzień, mowi, ofiaruie, nie dym
kádzenia, ani wołow ryczących mieſo :

Q

ale bá-

oſma pod
pora z
ktorego
ſaſta
rwa.

118. Trzeci. Silar.

ále baranka niepokalanego, co dzień na
 oltarzu krzyża ofiaruje, którego ciała
 gdy wszystek lud wierny pożywa, y krew
 jego pije, baranek ofiarowany cały y ży-
 wy zostaje. Inny ch słow nie klade /
 czyżay Eto może / co píše Clemens
 lib. 8. Constit: Dionisius Areop. de Ec-
 clesia. Hierarch: cap: ij. P. ij. Irene-
 us ut supra. Ambrosius ut supra. Ju-
 stinus in colloquio cum Triphone. Hy-
 politus Martyr Orati: de Antichrist.
 Tertulianus de cultu foeminarum. Cy-
 prianus ut supra. Gregorius Nazianz.
 Orat. in Iulianum, Epiphanius contra
 Hereses lib ij. har: 55. Zdalo sie praw-
 wi, Pánu Bogu, áby Kaplańska dostey-
 ność w stárym Kaplaństwie sie nie stá-
 wiła, ále żeby to co było w Lewitach y w
 Aaronie, na porządek Melchisedecha
 przeniesione było Kápláństwo, które
 áste teraz w Kościele kwitnie, od Chri-
 stusa aż do tad. Ambrosius ut supra.
 Basilius ut supra. Chrysostomus, Eto
 te zo słowa o Mšey y ofierze sa też
 niżej

nſey w ciwarcym Gilarze. Au-
gustinus, Hieronymus, Damascenus,
Theopilaſt: de ſuprá: A kto ſie ich
wylczy. Ci wſyſy y Mſa ſwiera y
oſiara y ſami ſprawowali / y o nſey
ſacne ſwiadectwo dali / iż ieſt od
Chriſtuſa wſtawiona / od Proro-
kow przepowiedziana / od Apoſto-
łow podana.

Pomſeckne teſz Concylia wielo Dſiewlaſz
ſim ſa ſwiadectwem tey prawdy. ta podpo-
rą Concilia.
Nłiceńſkie pierwe 313. oycow tak
mowio: Wiara poymuymy podnoſząc
myſli, iż ná onym ſwierym ſtole poſta-
wiony ieſt báránek on Boży gladzacy
ludſkie grzechy, kory nie krwáwie od
Káplanow oſiarowany ieſt. Stoł naſ /
widziſz / Boży ieſt ołtarz do oſiary.

Ephęſkie / 200. Oycow / tak teſz
náucza, przeciwo Neſtoriuſowi:
Opowiadáiac wedle ciała ſmierć iedno-
rodzonego ſyna Bożego, to ieſt Ieżuſa
Chriſtuſa, y ſmartwychwſtanie iego, y
wniebowſtápienie, żaraz wyznawáiac,
w Kiekwá w Koſciólach ſprawuie o-
ſiara lecy.

fiäre albo służba.

przeim
Zwingli =
anom Fro
zy figure
cięża Flaz
da:

Tłumaczenie też wtore / tak mo-
wi: Przebież wszystkie Pisma, y Oycow
S. księgi, nigdzieśz nie nazydziesz, żeby
Pan, albo Apostołowie, albo Oycowie,
one niekrwawa ofiäre, która Kapłan o-
fiäruię, obrazem albo figurą zwąć mie-
li, (iako Zwingliany) ale samym ciä-
łem y samą krwią.

Läteranſkie / tak mowi: Sz-
sty Synod powszechny, Carogrodski,
przyjmuie Msza S. Iakoba.

Florentyjskie / y naszych czasow
czynione Trydenckie toż mowi y
świadczy. Żanie bywam y in-
nych niniejszych Prowincialskich
Concilia. iako wiara święta y E-
wangelia nastala / tak sie ofiara y
służba ta / y Msza S. w tym Sa-
kramentie zaczęła / nie wstała nie
gdy / aż do tego czasu / to Koście-
le Bożym / po wszystkie wieki.

Dziśta =
tę podpo-
ra powse-
dność.

Powszechność y światu wszyst-
kiego obyczaj / niech cię po dziecia-
te wspiera. Gdzie jedno zaślubił imię
Chrześci

Chrześcijańskie państwie / tam jest ofiara y Nfca. Jest v
 Egiptianow / jest v Ormian / jest
 v Grekow / jest v Moskwie y v Ru
 si / jest v Bulgarow / v Jakobie
 tow / jest v wszystkich narodow
 Chrześcijańskie imie mających / y
 ty którzy trwają w Kościelney
 jedności / y tych którzy iey odsta
 pili. Jakoz sie ci mizerni ludzie he
 retyce sprzeciwia temu mogą: iako
 im ty wiara dać masz / a ślepym o
 ktem / y głuchym rękem / cho co
 świat wszystek czyni / y mowi / y co
 wziął od Apostolow / mniąc mo
 że.

Nia koniec Nfey náfey y świat
 tej ofierze dać świadectwo / iad
 heretykow wszytkich dzisiejszych /
 y nienawisć na nie. Pierwszy he
 retykowie w innych Artykulach
 błądzili / ale okolo Nfey s. rzadcy.
 Bo y Arianowie ofiary tej y Ties
 stor y Eucythes Nfey nie ganił /
 y owsem ia swoim podawali. Bo
 iedze ja koniec świata nie przybli

Jedennaz
 sta / iad
 heretyka
 ticy na
 Nfca.

122. Trzeci Filar.

3at. Teraz na końcu już y schodzie
 świata / czasow naszych / niemaj
 tego Heretyka / małego y wielgie
 go / Ktoryby Młey tey światey był
 przyacielem / tak iako Papieża /
 każdy ia lży / sromoci / iako naspro
 smey może. To dla tego / iż teraz
 Dan: 8.9. wedle Daniela Proroka / Anty
 chryst bliski jest / Ktory nawiecy
 sie na Młay na rstawiczną ofiarę
 oburzy / a ona spustoszy. Co gdy
 powiedział Wolanowi nadzniczel
 Proroctwo Daniela S. że nie na
 Młay ofiarę / ale na coś sie innet
 go ściaga / wywrócić chce z swoi
 mi Świątecznymi mistrzami.
 Dla tegoż tu przetożę na to miey
 sce wykład Świątecznych Bożych / a
 by te plewy zdmuchneli / a Wola
 na błedniła y z innymi potapili /
 Protemu dać wieść wiare / niżli
 starowiecznym światym Wycom /
 fałenstwo byiarone było. A to be
 dzie nie mnieysza podpora prawdy
 tey: iż Antychryst Młey światey
 nasy / ma być / y już jest w Heret
 ykach

tybach dziśieyszych / iako w prze-
 stanicach swoich / wielgim nieprzy-
 iacicielem. Treneus na to Proroc-
 two Daniela mowi: lib: 5. Czas
 okrucienstwa Antychristowego oznay-
 muie Prorok, ktorego czasu rospedza
 swiece, ktory czysta ofiare ofiaruna Bo-
 gu. y w pul tegodnia, mowi Daniel,
 oddala ofiare y podniesienie, (to iako
 dzis podnosim na Mszy ciato y krew
 Boska) a w Kosciocie brzydkość spusto-
 szenia. I niżej: A gdy Antychrist
 zburzy wszystko, a trzy lata y sześć mie-
 siecy krolować bedzie, przyjdzie Pan z
 nieba etc. To sie o wnetrznych y
 duchownych ofiarach rozumieć nie
 może / bo tych żadna śmierć y moc
 z serca nie odeymie. ale sie o Mszy
 y zwierzchowney a ustawicznej na-
 bey ofierze rozumie. Tiedze tu
 mowi Heretyk Wolan / iż sie cho-
 prorocstwo Danielowe / nie o An-
 tychryście / ale o Antychu / kto-
 ry za czasow Machabeyskich Ro-
 ściot zburzył / rozumie. Lecz mi-
 Pan sam

124. Trzeci Pilar.

Pan sam Jezus w Ewangelii
 klamstwo zadaje / Ktory to Pro-
 roctwo o końcu świata / a o przy-
 śtych / anie przeszłych rzeczach / wy-
 klada / po Antrochu w kilka set
 lat. Coż mowi Hieronym: in Dani-
 el: cap: 12. Theodoretus in eundem lo-
 cum. Augustinus de Ciuit: lib: 27. ca-
 pit: 23. Chrysostom opere imperf: ho-
 mil: 49: Hypolitus Martyr. de con-
 sumatione mundi. Ephrem de Anti-
 christo. A inni / ktorzy co-
 mieysze tak wykladaja / iż An-
 chryste ofiara nasze wystawiczną wy-
 gladzic ma. Co dzisiejszy Herety-
 kowie / iako tego Confederacy iuż
 meynie poczel / y dosyć temu na-
 wielu mieysc uczynili. A to nasze
 prawda czci / y w używaniu y po-
 chaniu w Nsiej S. y ofierze naszej
 nas potwierdza.

Wolań dowodzi / iż Papież iest
 Anychryst: Dla tego / prawi / iż
 Balwany w Kościele postawil / iż
 Boga Młodziego w złocie chwali /
 iż małżeń

i małżeństwa zakazuje / iſ nieczy-
 ſtoſci dopuſzcza. To wielgie do-
 wody / kchore ſie ſieſzerym fa-
 ſhem á potwaza wſpieraia. Pa-
 pież białwany y pogaństwo / y po-
 wſyſtkim ſwiece / y tu w Litwie
 ſwiatłoſcia Kwanyeliey / kora
 roſnoſi / wyrzuć. Papież Boga
 w Troycy iednego chwali / y czi-
 go ſercem / wyznaniem / ciałem /
 y maternoſcia / y tym co ma od
 niego nadroſwego. Papież mał-
 żeństwa nie zakazuje: Bo ſie w ko-
 ſciele Rzymſkim poroſiechnym je-
 nia / y mnoſza / y małżeństwo za-
 prawy Chryſtuſow Sakrament
 maia: ale krzywoprzyſieſtwa y ká-
 ſirodztwa / do iakiego Wolan y
 inni Miniſtrowie rãdza / zakazu-
 ie. Papież żadney nie czyſtoſci /
 nie chwali / ale każda kãrze: á ieſli
 wſyſtkiego w miãſtách ſwoich y
 kãrac nie moſe / y wykorſzenić / to
 ludzka winã / nie iego. y Wolan
 niech doſzrzy domu ſwego / a oba-
 czy / ieſli wſyſtko kãrac moſe. A
 X iſ tak

iz tak sprośnie narodził się Kaptany/
y namiestniki Chrystusowe bluzni/
Antychrysty ie zowiąc: pytamy

I.

go naprzód, który Papież był albo
ieść Antychrystem / Marcellus /
czyli Pius / czyli Paulus / bo ich
iż na stolicy tej kła sęć śiedziatol

2. Tef: 2.

II.

a Dawid S. y Daniel o iednym mo
wia. Powtore/ kiedy się począł ten
Antychryst/ czy od Piotra S. Cle
mensa / Ewarista / albo innego
ktorego/ na tej stolicy Rzymskie

Math: 24.

III.

go Papieństwa śiedzacego. Bo Pi
simo mowi/ iż na końcu świata ma
przejsi Antychryst. Potrzejcie spy
tay go zaś: ieśli Antychryst na stoli
cy papie, kiej od pulciora wysiaca łac
siedzi/ gdzie był prawdziwy Ro
ścisł Chrystusow/ w którym naro
dził się z swoimi Biskupy/ y in
nymi prawdziwymi Papieżami/ y
Dzielnymi Rościcielnymi. bo Pi

Math: 16.

III.

2. Tef: 2. simo mowi: iż bramy Piekiełne/ An
tychrystowe przemoe go nie mogą.
Czarce/ Antychryst/ mowi Pi
simo/ czynić się y zwać Bogiem bez
dzie

dzie: Ktoryż Papię Bogiem ſiępiſ
 ſat / gęż ſię każdy ſługa ſług Bo-
 żych do tego czasu zowie y piſe: ^{V.}
 Antychryſt zaprzy ſię Pána Jeſu ^{1. Ioan. 5.}
 Chryſta / y hoſtwoiego y wciele nie
 bluznić będzie. Iżali to Papięzo-
 wie czynia: ^{VI.} Szofte / Antychryſt
 cudá fałſzywe y wielgie czynić be-
 dzie: ^{2. Teſ: 2.} iżali to ieſt w Papięzach: ^{VII.} Sio-
 dme / Antychryſt tylo pułczwarta ^{Daniel.}
 lata trwać ma: cżemuż Papięzo-
 wie tak długo trwają / iuż lat puł-
 tora tyſiaca y wiecey. O plećm cho-
 wie niedzni / nauki wáſey fundá-
 ment / potwarz / kłamſtwo / nie-
 ſtátek. Niech powiedza ná koniec
 Ktory Doktor wzięty y poważny /
 álbo Ktore Conciliū / w tym Papię-
 ża podeyżrane miało: a iako przę-
 pułtorá tyſiaca lat takiey oblu-
 dnoſci ludzie nie poználi: Przywo-
 dzi Wolan iakieſ Pięuſe / Valle /
 Sauaranolle / ludzie w kácerſtwo
 nieżbożnym podeyżrane y przeko-
 nane. Takimi oni ſwiadcza / iá-

128. Czwarty Filar
„Pamięć sami. Lecz złodziey złodzie-
iá nigdy nie wyświadeży / á
ni wybawi: oba idą tam
gdzieby nie radzi.

CZ W A R T Y F I L
L A R.
Połkon y części Boskiej
danie ciała Chrystusow-
wemu w tym Sā-
krámenicie.

K L A T K I Z W I N-
gliáńskie.

Mucza Ciemny Mni-
ster / iż się przy używá-
niu tej wieczerzy / nie
godzi ani

O cżci Boskiej. 129.

godzi ani kłakać / ani stać / ani cżci
 żadney wyrządzać / iedno śiedzieć.
 A dacie trzy przyczyny : iż tak sam
 Pan czynił / iż tego godność ich
 potrzebuje / aby śiedzieli / a Pan
 Chrystus aby im służył. a iż to znać
 jest śiedzenia ich z Abrahamem w
 Królestwie Bożym. Acz tey kłat-
 ki ich obalać nie potrzeba. bo na o-
 brzydzenie tak ślepych błędow ich
 dobrze służy. Niech śiedzą / a to śie-
 dzenie ich / niech wielgim głosem
 tak woła : Ciało Chrystusowego
 na tym stole niema : pleciemy go
 moriemy / iż tu prawego y przy-
 rodzonego ciała tego pożywamy.
 bo gdyby tam było / a koby iakiey
 cżci tak Boskiej y wielgiey rzeczy /
 y owsem Bogu samemu nie wży-
 nił / y po sobie nie pokazał. Niech
 śiedzenie ich woła : Zwingliani y
 od rozumu odesli. bo sami rozum
 pokazuje / aby iakie rozeznanie by-
 ło wedle Apostoła / iż inakśa jest
 potrawa po polita / a inakśa nie-
 bieśka / inśy dom a inśy Kościół.

A i j

bestye

150. Czwarty filar.

bestye tylo same takiey przystryno
 ści y okoliczności nie rozumiecia.
 Jsi sie przykładem Pauslim w tym
 siedzeniu bronia / nie wrazaia i
 tam troia byla Wieczersa. Jedna
 zakonna okolo baranka / przy k
 rey stali. Druga pospolita / przy
 ktorey siedzieli / z ktorey Pan Ju
 dasowi chleb omoczony podal. a
 ta nasza trzecia nowa y wedle Mel
 chisedechna / przed ktora nogi Pan
 wmywal / przy ktorey kazanie y
 modlitwy czynil / iako iest v Jana
 8. gdzie rzecz niepodobna / aby
 tam w ten czas siedzial / sluzbe bo
 ska y vrsiad Kaplanski odprawou
 iac / na ktorym wbystkie rzeczy by
 ly wielgie / powazne / tajemne /
 strasliwe / y mistiego poklonu / y
 czci wielgiey godne. Jesli przy bar
 ranku stac zakon kazal / a co przy
 rey tajemnicy nowey / ktora bar
 ranku znaczył : Ale skoda im tego
 siedzenia pslowac. Tak Zwinglian
 nom y wyznaniu ich / iż tam nie
 nie maig / iedno chleb domowy /
 przystr

pryšto: Tak hárdoš ich nieznos
 lina / iž sie godnymi čynia aby im
 Chrystus Ružyl / wyčiaga : tak nie
 baežne i h bespieczeństwo kaže / iž
 by nagořše, o žywota byli / máiac
 same rotare niewierna / z Abras
 mem v štolu šiedzieć beda. Tlie h
 že šiedza / nie h iešče y w nocy
 roteserza te šcota spráwota / niech
 bialegtowy od niey odpedž / niech
 ich tylo d wá na šcie zašiedzie / niech
 šdara ea ieden bedzie. bo to rošyšto
 to w tym przykladzie nazyda. O
 šlepa šlepoto / rychtoš wždy oczy
 otworzyš : rychto sie wždy ná d tá
 kimi niešláci sioymi rotesniš : ná
 šiedzenie krzywo pácrzyš / á ná čia
 lo Bože rotare y šerce zamykaš.

Co mowia ná nas / á co wiera
 nego bärzo boli / tak šroga / nieš
 baežna / y vpor na potwarz / iž my
 chleb za Boga mámy / y z wiečeř
 rzeš Paňškiey batwánašiny wčyňš
 li / y štroiem batwochwałštroo /
 chlebu šieklaniaiac. Na czym wo
 lan štorzečenje / lańanie / y niewo
 štyblwa

strydlive sromocenie swoje rospu-
 ścit / tym wssystko pisanie swe na-
 pelniaiac y nas do Pogaństwa y
 spiośnych Poetow y Apuleusow
 przyrowniaac / Bożioi Boży / y
 Chrystusa naszego Boga prawego /
 Protemu sie w Sakramencie Pla-
 niamy / sromocenie zelżył. Boże mi
 odpusć. Lecz by w nich była obro-
 bina rozumu / prawdy / y miłości
 ku bliżnemu : tak by znami pośta-
 pić mieli. Naprzod przekonac by
 nas mieli / iż tam niemają iedno
 chleb (czego Boże nie day / abyśmy
 słow Chrystusowych / y samych praw-
 dy odstąpić / a na Zwinglu prze-
 stać mieli) y słyszeć by to pierwsze z
 wst naszych mieli / iż tam obecnego
 ciała Pańskiego niemają: tożby o-
 piero nam tak przymawiali. Lecz
 gdy nam obecności ciała Chrystu-
 sowego w tym Sakramencie nie
 wydarli / ani mogą / gdy słyszą iż
 my sie tam Chrystusowi y ciału iego
 Boskiemu Planiamy: iako nas
 tak śroga potwarza męczy y zabija

łata / y gorſze niſzli Pogańy czynia:
 A patrzą w tym Wolanowe zaales
 pienie / iako ſie iego fałſz rſty iego
 odkrywa y potępia. Lacie nam o
 to / iż my z Sakramentu chleb /
 którego / prawi / dla znakow po-
 trzeba / wymiatamy / a odmiana
 chleba kładziemy: a przedſie ſmie
 niebacznie mowić: że my chleb w
 Sakramencie za Boga mamy.
 A miły nieſtarku / mowiſz iż ſie tam
 do chleba nie znamy / y o to nam
 łacieſz / iż chleba odmiana kładzie-
 my: iakoż zaſ mowiſz / iż chleb /
 którego tam już niemają / za Bo-
 ga mamy: O nieſtarku / iako ſie
 ſam woliſz / a ſpotwarzone niech-
 rac oczyſzczają. A ieſli tak rozumie-
 ia / iż ſie y ciału Chryſtuſowemu bo-
 ſkim pokłonem kłaniać / białwo-
 chwałſtwo ieſt: pokazać by to mie-
 li pierwoy / toż nas białwochwalcy
 zwać. A na koniec gdy my to po-
 ſuemy / co ſamą rzeczą y prawdą wo-
 la: iż gdzie ieſt ciało / tam ieſt Bo-
 ſtwo Chryſtuſowe / nie wiedza ale
 S bo wie

bo niewidza / iż nam chwalić bogą
bronia / y Bostich pokłonow y czi
szczętem nie nawidza, albo wiec
ieśli nam w tym bātwo chwali two
przypisuią: Chrystusa samego bāt
wanem / to iest falszymym Bo
giem zowia. Stysia od nas y od
piecietnich Catholickich dzieci / iż
my sie Bogu Chrystusowi nasemu
nā Nissey klania my: a wōdy śmlecia
czi tey Bogu zayrzec / y nie sie o
brząć. Gōlep acz pomalu do tego
ich śatan popycha / aby ich inż nie
obacznie z onego przykrego brzegu
zepchnat / iż Chrystus nie iest pra
wym y iednym z Oycem / y z Dus
chem S. Bogiem.

Treća
Placka
Swingli.

Co mowi Pedagog / iż my nieroz
sadzamy w Sakramencie rzeczy
widomey od niewidomey / y zwier
chney od wonetrzney / y dārow Bo
żych od samego dawce: myli sie, bo
my ośb chleba ktore oziem ro
dziem nie chwalem / ale ćtalu sie
Bożemu / ktore pod nimi iest / kla
niamy. A też tām iest tenże daren
ktory

O czci Bożkiej. 135.

Ktory y dawca / sam sie nam da-
iacz Christus / gdy nam ciato swo-
ie prawdziwe daie.

Co mowi a i s sie w rece a nie w Czwarta
wsta ten Sakrament podawac ma. Flakka
Swinglianom na tym nie / iako Swinglia
prosty chleb moga go braci y lezac / now.
chcaci. Lecz do wzajemosci wier-
nych / ktora winni Bogu swemu /
ktorzy wiedza co tam przyimaja /
wiecer sluzy w wsta podawanie.

Wszakze to jest na zwyczajn Kos-
ciolow. prawa o tym zadnego
niemasz. Drugdy do reki / drugdy
do wst podawano : wszakze iedna-
ko zarzady / a nie po Swinglianistw
wierzone : i y w reku / y w wsciech /
jest prawdziwe ciato Boze. Na
ktore sie z wielgiey wiary ludzie wo-
zdrygaliac / a zdumiewaliac / wole-
li sie tak w boiazni wkarzac / a ras-

ta sie swoia takich przedziw-
nych tajemnic nie do-
tykac.

S y Eſterzy

CZTERZY PODPO-
RY NA POKŁON CIA-
łu Bożemu w Sakra-
mentie.

podpora
pierwsza.

Przod wspieraymy się
tym co się w pierwszym
śilarze pokazało / iż tam
jest przytomne / obecne / y rzeczy-
wiste ciało Pana naszego. Ktorey
wiary iż namy Kościółowi Bożemu
nigdy ieszcze od Apostołow / aż do te-
go czasu / żadne Kacerstwo nie wy-
darto / ani wydrzeć może: iako my
pokłonu tego odstąpić mamy.
Iżali bedziem sprośniefy niżli be-
stye / Ktore swoje Pany / y dobro-
dziecie znają / iako mówi Prorok:
Poznał wol Pana swego / iżali be-
dzie grubfey niżli wol ten wolano-
o mówia: Oto ciało Boże / oto
Chryſtus Bog twoy: a nie miałby
się ruszyć / a części takiey sercem / czap-
ką / tołanem / padaniem uczynić.
A Ktoby takę sprośność ścierpiał:
Mniey

Esai.

O czci Bożkiej. 127.

Wnieśliśmy y równym to czynim/
 a tu byśmy sie y pod Piętko / iż tak
 mam rzec / dla czci takiego Pana/
 nie z pokory / ale powinności / y z
 musu / iako stworzenie iego / po-
 niżyc mieli. Niechże pierwey nas z
 tego zbija / iż tam ciała Bożego nie
 maś: toś nasze pokłony / niech gao-
 nia. Zwinglianomby wielga hań-
 ba była / gdyby sie swemu chlebu
 klaniáli / (aczby to y figurze ciała
 Bożego / iako oni tam klada / ias-
 to my czyniem na obrazie / acz in-
 nym sposobem / winni czynić / gdy
 by ścierze częśc Pańska miłowali)
 nam wielga chwala jest przed Bo-
 giem y Anioły iego / iż sie nie chle-
 bu / ktorego tam niemają / ale cia-
 lu Chrystusowemu klaniamy. Na-
 koniec (acz wiemy / iż jest wielga y
 perona wiarańska / iż tam jest cia-
 lo Boże) by go dobrze tam obecnie
 nie było / a wiara sie nasza, (co jest
 niepodobno) myliła: iścicze by y w
 ten czas bawochwałstwa nam za-
 dać nie mogli: gdyż sie serca nasze/

S iij

y ona

138. Żwarty Filar.

y oná wšystka częśc / y poklon / nie
do chleba / ale do Chrystusa same-
go obraca. Wolaby dobra tu czę-
ści Pańskie wymowka miała. Lecz i-
nie tak jest : ale iż prawdziwie tam
jest ciato Boże / a nie chleb : a ry-
chley sie niebo obali / uizli sie słowa
Boże / to jest ciato moje / nie ziścić
y wiara naša / Ktora im przystaje /
omylić może : Skadze na nas tak
śmiała y niezbożna potwarz ba-
wochwálstwa kładą :

Wtóra podpora. Druga jest podpora naša / iż
ciato Chrystusowe jest ciato Boże /
a iż bezpiecznie iako Bogu / Bostki
poklon winniśmy ciatu iego. Po-
coż ciato iego na światłe stworzo-
ne jest w żywocie czystey matki : a-
le iż zjednoczono z Bostwem jest /
a nigdy sie od Bostwa nie dzieli / a-
ni dzielić może / y jest w nim jedna
persona syna Bożego / A usnie cia-
tu temu częśc Bostka dajem. To jest
nauka Bożcielna przeciw Nesto-
riuszowi / Ktorego blad umorzony
i ożywił chca / Ktorzy ciatu Chris-
tusowemu

O cżci Bostiey. 139.

Kusowemu Bostiey cżci bronio ale
 bo za y rza. A dziwna rzecz / iż ich
 nierstysyś mowiac: Ciało Boże /
 iedno ciało Chrystusowe. podey rza
 nymi sie czynia w bledach Testos-
 ra / iak oż Zwingiel barzo nań przy-
 mierzył / gdy mowi: Gdy ciatu sie
 Chrystusowemu kłaniała: iżali sie
 nie stworzenia kłaniała. Nie stwo-
 rzenia Heretyku / bo i cż ciało Pa-
 na naszego stworzone jest / ale wbo-
 stwione jest / y ziednoczone w per-
 sonie syna Bożego / iż cżowiek y
 Bog / nie dwoie personie / ale iedna
 w Chrystusie / y nigdy sie ciało od
 Bostwa iego dzielić nie może. Du-
 ba sie od niego przy śmierci oddzico-
 kła / ale Bostwo nigdy. Widziś na
 iak o stare Kacerstwa ci ludzie dla
 swego wporu zalamiała. Nie proste
 ciało mamy / ale ciało Boże / iak o
 mowi przeciw Testorowi Conci-
 lium Epheskie: Nie prostego cżle-
 ta ciało mamy w ofierze naszey /
 ale prawdziwie ożywiające / słowa
 smego / to jest Syna Bożego wla-
 śne ciało

Zwingli =
 ant narte
 storą pos-
 tili.
 Confe: ad
 Carol. 5.

Conciliū
 Ephes.

140. Czwarty Pilar.

sne ciało. przetoż sie klániamy iá-
ko Bogu. W cým tak mówi S.

Athanasii.
In Arrian:
oratio. 5
& Ethni.

Athanasius: Powiadaia, iż sie swo-
rzeniu klániamy. Nie day Boże, Pogán-
skie to y Arianńskie szaleństwo. Bo acż
ciało (Chrystusowe) iest częśc rzeczy
stworzonych, ále sie ciałem Bożym ssta-
ło, któremu sie w osobności, y oddziale-
niu od słowa (to iest Bostwa) nie klá-
niamy, y słowu sie klániáiac, od ciáta
go nie dzielimy, ale w cieie bedacego Bo-
gá wyznawamy. A któż tak szalony be-
dzie, áby tak rzekł Pánu: Winidź i
ciáta, abych ci sie poklonił: á kto tak
niezbożny żż ydy bedzie, áby mu mo-
wił: Ty gdyś iest człowiekiem czyniś

Epiphani.

sie Bogiem? Toż mówi EPIPHA-
nius onemi słowy: Zaprawde wielgie
szaleństwo ich iest, gdy mówią: stworze-
niu sie klániasz, gdy sie ciátu (Chrystu-
wemu) klániasz. y Krol bedac odgiány
w purpure, poklon ma od wszystkich: á
Purpuręż sie tam klániáia, czyli Kro-
lowi? Iajna rzecz iż Krolowi. Lecż iż

spół pur-

O N Kłonie ciała Bo. 141.

Spół purpurze która nośi, która gdy gwle
tęje, y na miejscu położy, iuż ona szat
pokłonu nie ma. Zaden Krolowi nie mo
wi: wstaj z mąyestatu aby ch ci sie po
kłonił krom mąyestatu: ale sie rączen
Krolowi w Mąyestacie klania. Przetoż
Christusowi sie w ciełe klániamy, które
pogrzebione iest y zmarwychwstało, y
krzyżowan Pan iest, y klániamy sie y
krzyżowanemu.

A tym sie iestęże wspiera y / iż w 12. Trzeci
wányeliey ciała sie Christusowe porpora.
iako Bogu kłaniano. Z takim po
kłonem zdala oni iachali trzey Kro
lowie / przedmálucżkami cżłonecz /
kami Christusowymi / y o ziemię sie
miecac y padac / a nas / ktorzy to
ciało mamy náuczaiac. Taki pokł
ocżynił on tradowaty / mówiac :
Jesli chceś oczyścić mie możeś. Tá Math: 8.
ocżynił śleponarodzony / gdy
murzek Christus : Wierzyś ty w Ioan: 8.
syna Bożego : odpowie : Ktoś im
iust Panie abych weń wierzył : Ażek
Christus : Ten iest ná ktorego paa
T trzyś y

142. Czwarty Filar.

trzyś y z toba mori. A on wnet
nie mieścić iac zwrócił : Wierza
Panie, y zarażem padwosy pokło-
nił mu się. Widziś iak o wiara wy-
ciąga pokłon. Czemuz się dwi-
gliani nie t łaniaia : Bo wiary nie
mala. Czemuz się my z tymi stuga-
mi Bożymi kłaniamy : bo Chris-
tusa wiara znamy y nań patrząc
pod zasłona gdy ciało ied bierzem.

Matth: 14.

Matth: 28.

Taki pokłon uczynił cięciu Chrystu
sowemu Apostołowie / z nawale
ności mordercy wybawieni. Taki
uczynili niewiasty po zmartwych-
wstaniu / padając do nog iego.

Niechże tym pierwoy przyganiacia

Czwarta
podperz.

Należoniec mamy świadectwa
dosyć w Doktorow S. iż przy misy
wżywaniu ciała Bożego ludzie się
kłaniali y iako Boga swego w Sa-
kramentcie czcili.

CYRILLVS Hierosolimski cāk na-
ucza : Po wzięciu ciała Chrystusowego
przystap do kielicha krwi iego, nie re-
ce ściągając, ale schylony na kształt po-
kłon

O pokłonie ciała Po. 145.

Konu y części dania mówiac: Amen.

CHRYSOSTOMVS na wielu
miejsce, między innymi słowy tak mówi:
Ważaj proszę, iż Królewski stoł zgo-
wany jest, sam Król jest przytomny, y
stoł się poziewać (przy Mszy) jeśli
czyste masz szaty, chędogie dusze twej
odzienie, przystap do stołu, pokłoń się y
żyway. I indziej: To ciało, prawi,
(keore jest na Mszy) wzięli Kró-
wie, a ludzie pokłonni, długa droge
przebieżawizy, z boiażnią y drżeniem
klaniali się. Naszładujemy obcych my
siedzi niebiescy. I indziej: Gdy Ka-
plan wyzywa Duchá S. y kóna one strá-
żliwa y części pełna ofiary, mając na re-
ku Pána wszystkich (wążay Zwinglia-
ninie) tego czasu, Anyołowie przy Ka-
planie siedzą, y niebieskiego mocárstwa
wszystko wysoko głosz podnosi, y miey-
sce bliskie ołtarza, na część tego keory
się ofiaruje, pocztow Anyelskich pełne
jest. Cżemu się bázgo wierzyć godzi, z tak
wielgicy, keora się tam sprawuje ofiary.

Hom. 41.
in 1. Cori.
& 51. ad
PP: & ad
Eph. hoc
mil: 3:

Homi 7.
in Math.
& homil:
24. in 1.
Corin: &
homil. de
Philog:

páterz co
onásey o
sierzey
mszy mo-
wi.

146. Czwarty Filar.

Słyszałem niegdy iednego wspominać
tego, iż powiadał, że słyszał od iednego
starcá meżá dziwnego. któremu wiele
taimnie Boskich obiawiono było, iż go
takim widzeniem Pan Bóg uczył, iż on
godziny (przy Mszy) widział z naglą
wielgie woysko Aniołow, ile ludzkie o-
ko znieść mogło, pięknie y świecno ubra-
nych, á oni okolo Ołtarzá stoia, tak schy-
lwszy głowy iákoby kto widział żołnie-
rze przy obecnym Krolu stojace.

O niedzny Zwinglianie / gdy to
czytasz / v ręk wielkiego / starego /
uczonego y świętego Doktora / iá-
ko naszym przy Mszy pokłonóm
przyganieć śmiesz? Widzisz w nas-
tych Oycow S. wiara / od nich nas
dosta / prawesiny potomstwo ich.
A wy staćeście / gdzie macie oycá
wasze? Pod tą was náuka / áborá-
czey wzgarda tu Chyśtusowi y na-
nawisć cici iego dosta?

S: Ambrosius, Hieronymus, Basilius,
Theodoretus, & Augustinus ony sio-
wa w Psalme 21: Jedli y pokłoni-
li się

o poklonie ciała Bo. 147.

U sie wszyscy bogaci ziemie, a vbo-
dzi iedli y nasycili sie / y pochwalili
Pana: tak o naswiecym Sakra-
mentie wykladato / iz sie wszyscy
bogaci y vbodzy v niego klaniaia:
ale sie nie wszyscy nasycata. Słowa
ś. Augustyna: Vbodzy, prawi, Episc 120:
niech iedza y nasycata sie, a bogaci iedza
a klaniaia sie. Bo y ci przywiedziemi sa
do stołu Chrystusowego, y biora ciało y
krew iego (oto y niegodni biora) ale sie
wlo klaniaia a nie nasycata, ba mena-
śladowia, gdy iedzac v bogimi byc sie wz-
braniaia, Chrystusa naśladowac sie
brzydza, y co on cierzpiał cierzpiec nie
chca.

Znaimo sa y ony słowa Augu-
styna ś. na Psalm 95. Zaden onego
ciała (Chrystusowego w Sakramencie)
nie pożywa, iesli sie pierwey nie poklo-
ni, a nie tylo nie grzeszem klaniaiac sie,
ale grzeszym nie klaniaiac sie. O by
ten grzech swoy widzieli przedwo-
nicy / iako wielce grzesza / odwo-
dzac lud od cści Chrystusowej / y
gubiac

148. Czwarty Filar.

Phil: 2. gubiąc na ziemi chwała tego / kto /
 remu się klaniać ma każde kolano /
 na ziemi y na niebie y na dole / te-
 go pokłon burza / ktoemu się kla-
 niaia Anyołowie. Lepiej by bez
Hebr: 1. słonca na tym świecie zostawać /
 niżli bez tego odkupicielowi naszego
 mu pokłonu na ziemi / na który
 gdy patrzymy / a wspol się wszyscy
 klaniamy / y rpadamy / ziemia
 się nam niebem czyni / takiey
 się z tego słodkości na-
 pełniamy

piacy

lar.

tego / Eto /
de Kolano /
dole / co /
musie sta
wiec by bez
kostarac /
owi nasie
/ na Eto /
sie wstyscy
/ / ziemie
/ tacy
i nas.

o używaniu ciała B. 149.

PIĄTY FILAR

O używaniu Ciała
Bożego / duchownym y cie
leśnym / w Sakra
mentie.

KLATKI ZWIN glikańskie.

Sto sposobu używa
nia / albo jedzenia y pi
cia w tym Sakramen
cie / wiele jest nieśwornych y za
myślnych klatek użwiniętych
Ministrów / z których sie wypra
wić y zrozumieć sami siebie nie mo
ga / a prostym iednak oszukiwanie
czynia. Dumy ich w tey mierze na
troie rozdziela. Spytamy ich z
czego wśdy na tey swey wieczerzy
pożywają / iako / y w czym.

piel

Gdy ich spytasz / co iedcie y pije
cie na tey swey wieczerzy? Opo
wiada

Tego po
żywamy.

155. Piaty filar.

ptermka
Alacka
Zwingli
ańska.

wiadza Wolan: pozywamy Chrystusa
sa/ tak w karamin/ tak w sakramen-
tach: A ciemny tak nauczają: p
Chrystus prawdziwie y skutecznie w
rych jest/ Ktory Duchą tego mała przez
wiarę: a tak wierni obecnego Chrystusa
samiac/ bierza ciała y krew pija/ pra-
wdziwie prosta a skuteczna wiara.
Wbacz/ Kto ma oczy / iż nie zamo-
żdy mówią/ żeby ciała Chrystusowe
go pozywali/ o Którym nie wierzą
aby na ziemi/ y na wielu miejsc. być
mogło: ale iż Chrystusa pozywają:
co chce rozumieć na Bóstwo y na
Ducha tego/ Którym wskazuje Chri-
stus jest. Bo oni w takich słowach
mówią / Ktore się na dwoje roz-
umieć mogą. Bo Chrystus rozumieć
się może/ albo wedle Bóstwa/ albo
wedle ciała. Chrystusa/ prawi/ pozy-
wamy / Który w wiernych jest/ y w
nich skutecznie mieszka: Lecz wnet
się okazać obtudność ich musi/ gdy
im tak przyrzeczę: Jakoby Chrystus
w was mieszka/ Bóstwem czyli cia-
łem: Jesli Bóstwem tedy Bóstwem
nie ciała pozywają. a iesli ciałem:
tedy nie

ożywianiu ciała B. 151.

Tedyż na wielu intersech ciała tego
go będzie / y w niebie y w każdym
z nich. Abo tedy nam pro;no przy-
ganiata / gdy mowiem / ciała tego
jest obecne y w niebie y w Sakra-
mentie : albo wielce zwozda / iż też
tak jest / gdy mowia / iż ciała Chri-
stusowego pożywamy. W Dlan
żaa z tym ciemnym / y sam sie z so-
ba niezgadziac / mowi: iż gdy
wiare w niebo podnosi / pożywa-
ia duchownego pokarmu / z ciała
Christusowego plynaceo. In; nie
ciała / ale czegoś z ciała. Leż y to
płacka. Bo zgola Christus ciała
nam swoje w Sakramencie / nie
w niebie / wkazać y podać do ży-
wania raczył.

Mowia też w nieściaku / iż cia-
ła Christusowego pożywaia: Ale
gdy ich spytaś / iako go pożywaia:
to wszystko sie ich pożywanie w sen /
w obtude / y w dym obraca.

Jako; pożywaia tego ciała mi-
li dwinglianie: Raz mowia ducho-
wne / drugi raz mowia. Stowymat
w

Wtore
Elarka.

Wtorecy
wiele / iaz
to poży-
waia.

152: Piąty Filar.

Duchow-
ne poży-
wanie na-
troie się
rozumie.

pliny mi łowia / yśidta swe potry-
waia gdy mowia : Duchownie po-
żywamy ciała Chrystusowego : to
się na troie rozumieć może : albo du-
chownie / to jest niewidomie. albo
duchownie / to jest śadza y pra-
gntieniem. albo duchownie / to
jest dusia sama a nie ciałem. Pier-
wszym obyczajem duchownie / to
jest niewidomie pożywamy ciała
Bożego / bo go nie widzimy : ale
choć i go nie widzimy / przedśie
tam jest pod osoba chleba zakryte /
obecne y rzeczywiście. Bo y Anioła
y dusze nie widzimy : a przedśie na
swoich miejscach prawdziwie jest.
Jako gdy lekarstwo / na które pa-
rzyć ani go skutki : chory nie może
obwinione w co / albo pod sma-
kiem innym połyka : nie widzi go
a jednak tam jest y onego pożywa.
To dobre rozumienie. Lecz jeśli
tak rozumieć / duchownie poży-
wamy : to jest fantazya / a tak
przez ten tego czego tam nie ma :
toć obłudność y czarowne kuglar-
stwa /

O vżywaniu ciała B. 157.

Stwa / o takim Wolan bacie / mo- Trze ta
wiaz : Rzeczywistemu vzywaniu E larca
ciała Bożego w Sakramencie niey. Swingli.
śca nie maś. Jesli nie rzeczywiste
pżywanie / to nie duchowne / as
li zmyśłone / y obludne / y jenne
bezożepożywanie. zda sie ieść / a
nie ye. Lżemusz wodzi mówiac me
dziey / prawdziwie pożywamy cia
ła Pańskiego / w Sakramencie.
A iako prawdziwie / kiedy nie rze
czywiście : Kto sie prawdziwie na
le tego czego nie maś : A iesli tru
gim obyczajem rozumois : ducho
wnie / to jest żada / y pragnieniem
ieść ciało Boże : tedye także poży
wanie nie jest prawdziwe. Głod
tyło ma / ale potrawy nie ma. Ja
ko Ktoby rad pożywał ciała Pań
skiego / a mieć Kapłana ani Sa
kramentu nie może. pożywa ja
dza / ale nie rzecz / wiara y na
dzieia / ale nie potrawa. O takim
pożywaniu rzekł S. Augustyn :
Wierz a iużę pożywał. ale iako :
wiara nie rzecz / dobra wola a nie
V ij wżyna

uczynkiem. a Pan Bóg gdy uczy
nie być nie może / przyjmując do
bra wola. Ta cała używaniu nie
przeistalem / bo wola uczynku nie
czyni / głodem nie może nie naie.

Ale gdy być może do dobrej woli
y sadzej rzeczy samej / y pocrawy
iż nie potrzeba w Sakramencie
cym / w teorym / nie rzekł Pan:
Wierście a. użyście pożywiali: ale
rzekł do wiernych y głodnych: i eo

Dusza bez
ciała nie
może
żyć.

cie / Co jest ciało moje. A jeśli w
trzecim rozumieniu / duchownie /
to jest dusza a nie ciało iść dha
ciało Boga: to być prawda a nie mo
że. bo dusza sama gdy nie ma / ani
zobow / iść bez ciała nie może.

Więc / rozważać / pamiętać /
mierzyc może: ale iść prawdziwie
z ciała nie może. Jako y An

Tob.:

got / Prory osobie mówi: Jdałem
jakoś iść olem nie radi. Dusza
jest w stanie śwym / duchowna y
Aniolom podobna. Gdyż coby
Pan iść w niego y napoy ciała y traci
łacy ujęwili raczył: pewna rzecz
iz dusza

Ożywianiu ciała 3. 155.

Kto dusza sama tego krom ciała mieć
prawdziwie nie może. Drzeczonoż przy
du homonym / to jest dusz nym po
żywianiu y cieleśnie być może.

Gdy zaś mówią / iż pożywają
ciała Pańskiego wiara: chciey od
nich wiedzieć / co to jest pożywać
wiara. Krzysyś / iż wiara poży
wać nie innego u nich nie jest / ie
dno wspominać na matkę Pańską.
Bo tak y Wolan naucza y w Raa
the bismie swoim pierwszym / ro
zdając chleb mówią: Bierżcie / iedz
cie / a pamiatajcie / że ciało Chris
tusowe za nas jest na śmierć wy
dane. Pożywają tedy chleb / a na
ciało Pańskie wiara wspominaia.
A co to za pożywianie ciała Boże
go: żali kco Rozrostlich potraw
prawdziwie pożywa / gdy o nich
myśli y na nie wspomina / y wie
rzy że tam są: Pewnie sie ten nie
naje / iako ten co na koncu ście
żki / a żoaleka na misie patrzy. Wia
ra jest iako orobustne / Kterym pa
trząmy na rzeczy dalekie / a kocz
Dij kryce /

Czwarta
Flakā.
Co to wi
ra poży
wać
wینگlia
now.

Kryje / wierząc iż tak jest / co Bog
 o nich słowem swym mówi / tak
 Hebr: 11. iakobyśmy na nie patrzyli / iako
 Apłostol mówi o Mojżeszu. Jako
 się tedy patrzanim niekiedy nie nale-
 tak y wiara. Spodziewać się może /
 ale teść wiara nie może. Nadzieja
 się karmi: nie potrawa. A gdy mo-
 wi Pismo: Sprawiedliwy wiara
 żyje: o nadziei y oczekawaniu
 rzeczy przyszłych / które obiecał
 Bog / y którym wiara przystała
 mówi. Gdy to co wiara widzi / na-
 dzieja maiać środki przystoynce so-
 bie obiecuje / y tym się chłodzi / wie-
 dząc iż Bog niepochybny jest w o-
 biećnicach swoich. Urząd wiary
 jest: wierzyć co Bog mówi y czynić
 y obiecuje / gdy mówi: To jest cię-
 ło moje: wierzyć y przystać / y jeśli
 jest żywa / z nadzieją pożywać tego
 ciała pragnie. Ale tego ciała pa-
 stkiego wiara sobie nie czyni / ani
 go pożywać prarodzinnie duszą wi-
 ra może: jeśli samey rzeczy nie bra-
 dzie. Wiara nas do godnego przy-

Tak o spira-
 wiedliwi
 wiara ży-
 ia.

0
 iak
 przez
 wem
 kie n
 nizey
 mie.
 do ni
 la Ch
 jest ki
 leci /
 niem
 w nie
 nin m
 Chrze
 lei my
 waty
 nin / c
 odpoc
 tam n
 rzecza
 lem /
 czemu
 ści do
 ywie
 broiety
 tym br

O wzywaniu ciała B. 157.

Bog
tak
iako
Jako
dale /
może /
zicia
y mo
piara
am
iecat
stata
/ na
moje
/ wie
ro o
ciary
czy
cia
y iesli
tego
Pau
/ ani
am
ie. be
przys

Ja i ciało Bożego goście / a dusza
przez ciało zgoścowane tuż y do
wem / i in / i in sprawione ciało pań
skie w Sakramencie bierze. co się
niżej lepiej z Doktorow S. zrozu
mie. A co mówi Wolan : iż wiara
do nieba leci / y tam potrawi z cia
ła Chrystusowego. pożywa : się ere
test Euglarstwo pyta y go iako tam
leci / iesli myśla tylo a wspomina
niem / czyli sama rzecz. Myśla
w niebie być / y Philosoph y Pogá
nin może / gdy o niebie myśli : a
Chrześcijańin gdy obcowanie swo
je myśli ma w niebie / do oney cho
wały przysłę / nie tak iako Pogá
nin / ale za pewna nadzieia / iż tam
odpożywać będzie wzdycha / y
tam nie iako myśla miejsca. Ale
rzecz sama / albo dusza / albo cia
ło / iesli tam Wolan wleciat :
czemu stamtąd się wroci / z rado
ści do niedze. A iesli tu nań patrza
y w ciełe go widza / a on Kościół
świecy bluzni / a przysiem się świe
cy i brzydzi : niech się przeje / aby
rychło

Ja
Swinglia
ni wiara
leca do
nieba po
zywac
la Bosco.

piata
Flak.

rychto nádel nie polećiał / do tych
 przytacił / Którym sie Krzyżem w.
 przykrzyć nie chce. O miły Boże /
 iakimi sie płockami ci ludzie kara-
 nia. iakie w nich do nieba latanie /
 iakie yciała Pańskiego pożywanie /
 faneastyctie / Eugiarstie / we śnie-
 nie w rzeczy / w obłudzie nie w pra-
 wodzie.

Podpierania tego / iż wiera le-
 ca do nieba / na pożywanie ciała
 Chrystuśowego / z naszey świątocy
 iłłey. I mówi tak Ciemny y Wo-
 lan: pożywamy / prawi / znakow / á
 myśli nasze podnosimy do nieba. Bo y
 w Rzymskich Kościolach przed pożwia-
 caniem śpiewają: Sumus corda. to jest
 podnoszcie wzgore swoje serca: coż nie
 bawicie sie około tych widomych zwierz-
 chnich znakow chleba y winá: ale wia-
 re iwa Ktora w sercu nalezy / podnoszcie
 do niego wzgore / gozie Chrystusa iest /
 y ślankad go czekamy Sedzim y odka-
 pńcilem á w tych ziemskich znakach (chle-
 b i á winá) prozno go cieścić. Słowo
 Kościelny h / nieprzytacił Ko-
 ścielny rozumieć y dobrze wytia-
 dać nie może. Nie mówim my to
 go w jęz.

Ożywianiu ciała B. 159.

Go w ziemskich znakach / to jest w
 Sakramencie / prozno Pana cze-
 ścić / nie barwiecie się okół nich : ale
 gdy mówim / wzgorze serca : do
 wielgiczy y wyśokiemy wiary lud przy-
 wodzim / aby się na oczy nie spo-
 bczając / wierzyli iż tam będzie dzia-
 łona / acz niewidoma / chleba y wi-
 na odmiana / iż tam ciało Pańskie /
 y owszem sam Pan obecny ronec
 będzie / baranek on / który gładzi
 ludzkie grzechy / stanie na ołtarzu
 pod osoba chleba y wina. Nie wsta-
 ziemy do nieba : ale do tego który
 uczynił niebą. A przeto gdy Ras-
 plan mówi wzgorze serca : lud odo-
 powiada: Mamy ie do Pana / nie
 do niebą. Tam niebo gdzie Pan
 jest niebą / gdzie się nam ziemia dla
 takiego gościa niebem sstaie / iá-
 ko S. Chryzostom mówi. Toć jest
 nasze sursum corda. Lecz ia ich spy-
 tam : Gdy prozno przy chlebie y
 winie / y w tych ziemskich znakach
 y w Sakramencie ciała Pańskiego
 kupać : czemuż tak mówicie w swo-
 im Cárche

trasse sur
 sum cor-
 da iákosie
 rozumie.

Szosta
 Alafia.

160. Piąty Silar.

im Catechizmie / teraz w Wilnie
drukowanym / chleb podając:

Stare
Zwingli-
ański w na-
uce.

Bierzcie / jedzcie / to jest ciało Pana na-
szego Jezusa Chrystusa / które za nas jest
na śmierć wydane. Jesli tam jest:
czemuś mowicie / prozno go w
znakach chleba y winy czekać: iesli
niemaj: czemu tak lud zdraozacie
y klamstwo stroicie / mowiac: gdy
chleb daciecie / To jest ciało Pana
Chrystusowe. Jesli jest ciało Pana
tego chlebie / albo przy chlebie /
albo pod chlebem / czemu mowi-
cie / prozno go w chlebie y winie cze-
kać: Jesli niemaj: wielce zradza-
cie lud mowiac: to jest ciało Chri-
stusowe. W pierwszym Catechiz-
mie ich Niezwieſkim mniey zdra-
dy byto: bo chleb podając mowili:
Bierzcie / jedzcie / a pamiatajcie ſię ciał-
o Pana naszego Jezusa jest za nas wy-
dane. Poprawia ſie co dzieſi / ale
w oſuſkanie y chytroſć. Na tytule
Catechizmu Niezwieſkiego mo-
wia / ſz z innych pierwſzych ſwoich
Catechizmow wyrzucili to / co
ſz ſłowem Bozym niezgadzało.
Dając

poprawia
w nauce
o Zwingli-
anow.

O używaniu ciała B. 161.

Dajac znać / iż pierwey fałszu uczy-
li. a w ten czas po i sie nie popra-
wili / Kto im wierzył / y tak umarł /
gdzie sie został : y teraz tego sie ro-
ku przeszlego poprawili / mowiac:
Bierzcie / to jest ciało p. Chrystusowe.
A wedle Tieszwieskiego Catechiza-
zmu / Kto wierzył y tak umarł /
gdzie poszedł : O nieściatku wielgi.
o ślepoto Sodomsta / Ktoracy ch-
błazenstwo ich y oszukańia / y nie-
ściatku a niezgody nierozumiesz.

Ale mowiam w deklaracyey tes-
go nowego Catechizmu Wileń-
skiego: przy używaniu wieczery pán-
skiej / nie sa tylko same gołe y ciche znaki
chleba y wina / ale i z pospolu z widomy-
mi y powierchnymi znakami / moc Te-
stamentu pánskiego / bywaniem pod-
ważne prawdziwie / prawdziwego syna
Bożego prawdziwe ciało y krew. A ja
powiadam / że to pokryte a oboje-
tne słowa / inne mowiam w języku /
a inne mowiam w sercu. Arcyminis-
ter ich Wolan naucza / iż praw-
dziwemu y rzeczywistemu używa-
niu ciała Pánskiego miejsca nie-

Siedma
klaska.

162. Piaty filar.

maś w Sakramencie. Jtem / Cies
mny rzekł: Prožno ciała Chrystu-
sowego w znákach częścąc / do nie-
bá po nie wiara latać potrzeba.
Jtem / Gdy ich spytaś: iest że tam
przytomne ciało Boże przy chle-
bie / albo w chlebie: odpowiedza /
niemaś. 3 niebá się wychylić nie mo-
że / siedzi na prawicy v Oycá. Cze-
muż lud tak zdradzacie / iż mówi-
cie / nie częście to ani prozne znaki
chleba y wina. Izali to nie częsta
konew / w ktorey winá niemaś?
Lecz mowi Molan / iest tam ciało
to Pańskie w chlebie / ale tak iako
signatum in signo / iako iest wino
w wieśie / ktora na przedanie wi-
na wywieśa. A wisc to nie osuka-
nie? Izali w wieśie rzeczywiście iest
wino? Izali nie goła iest y częsta
wiecha / nic w sobie nie mająca ie-
dno prosty znak? O pełni zdrady
y osukania ludzie / albo mówcie
iako pierwoey: To iest chleb: a ciało
Boże w niebie. albo nie machluy-
cie chleb podając / a mówiac: To
iest ciało.

O używaniu ciała B. 163.

jest ciało Chrystusowe/gdyż go tam
nie maś / y ziarna wiary o nim aby
tam było obecne / nie maćie : albo
raczej taka / iaka w sercu maćie
duma / mieycie y w vāciech / do kła
dajcie : To jest ciało Chrystusowe /
w figurze y w znaku / iako gdy na
mátowanego Krola w kazuie kto
mowiac : To jest Krol / ale mało
wany. Tak wy ludziom / ktorzy
was słuchają / do kładajcie : To
jest ciało Chrystusowe : ale figuro
wane / nie prawe. Nie stroycie tak
srogiey hipokryzyey y obludności /
o tych / ktorzy waszych chytrōści
poiać nie mogą / gina. niech to
bedzie w izyku co y w sercu.

Takie tedy ich jest pożywanie dus
chownie y wiara / ktore wśystko
w dymy / sny / y w fantazyje się o
braca. Słyszeliśmy czego / y iako
to pożywają : teraz ich spytajmy :
gdzie y w czym pożywają / iako o
ni mowia ciała Pańskiego.

A w kazuia nam czterzy miejscy :
jedno na Chrzcie / drugie na Wie
X iij czerzy /

Gdzie y
w czym
pożywają
Zwingli
ani.

cztery / trzecie na kżaniu albo kż
taniu słowa Bożego / a czwarte /
gdzie iedno pomysła / gdy do nie-
ba westchna / doma / w łazni / w
poku / na łozu / wśędzie tam ciała
Chrystusowego pożywaia. Wolno
tak naucza. Tenże Chrystus y w kż-
niu słowa / y w Sakramencie / pod-
aje się do pożywania przez wiare. W in-
dziej: Sakrament Eucharystia nie d-
te nam żadnego nowego dobrodziej-
stwa / ktorego by nas Chrystus nie miał
mi nie czynił / tylko nam daje drugi znać.
W indziej: Apostołowie / prawi-
rzac w syna Bożego / im przed wiecz-
rza ostarńcia ciała Chrystusowego poży-
wali / a rba na wieczery d-
wzieli. Toż y ciemny mowi. W in-
dziejże iż na swej wieczery Dwina-
gliani nie biora iedno znać ciała
Pańskiego / a na Chrście / y gdy k-
żania słuchaia / y gdy gdziekolwiek
wierza / tedy ciało Pańskie iedza /
y żywaia go. O sprosna płoćko /
nad ktora y czasu trawieć koda.
Coż im po wieczery / gdy toż ma-
ia na Chrście. Coż im y po Chrście
gdy toż wiara y kżaniem mieć mo-
ga. Zna

osma
Marka.

ga. 2
potr-
rzec-
bez z-
zefon-
znaz-
stolo-
nie w-
go / e-
poży-
more-
ciato-
y prz-
wit.
wiec-
inż c-
czery-
słow-
moie-
gana-
boży-
ieśli-
ta B-
czery-
glen-
za w-

O vżywaniu ciała B. 165.

ga. Żnak / praw / drugiego było
potrzeba. A co po znakach / kiedy
rzeczy niemają : co mi po plewach
bez ziarna / co mi po figurach Mo-
żewych bez rzeczy ystoty : żall
żnak tego nakarmi y ożywi : Apo-
stolowie / praw / na wieczerzy nie
nie wzięli iedno żnak ciała Pańskiego
Bo / którego dawno / żoro wwieżyli
pożywali : a coż im Pan obiecowal
mowiac : Chleb którego ja wam dam
ciało jest moje : Nie im na końcu
y przy żegnaniu nowego niezosta-
wił. Testamentu im żadnego na
wieczerzy nowego nie uczynił. bo
inż to mieli wiara / co im na wie-
czerzy dać mogli. Tedyż są prośne
słowa Chrystusowe : To jest ciało
moje : Tedyż mądrości tego przy-
żana jest / gdy dwa Sakramenty
uczynił / a na iednym było dosyć /
ieśli toż y takie jest pożywanie cia-
ła Bożego na Chrście iako na wie-
czerzy. Tedyż wieczerza stanie dru-
giemu za Chrześ / a Chrześ stanie
za wieczerza. A co to jest inżego ie-
dno żda

166. Piaty filar.

dno zdeptanie y wyrzucenie wie-
 czerzy Pánstkiey. Jesli kto może ná
 Chrzcie / y w sluchaniu Ewánye-
 liey / y wiara wtedy jedno y gdzie ie-
 dno chce / pożywać ciała Chrystu-
 sowego / á coż po Sakramencie ?
 Tak wieprzowie wszystkie perły
 depcą / y precz wymiataia. A
 Chrzest ná koniec wyrzuca Wolan-
 gdy mowi: iż y dzieci zbawione być
 bez niego mogą. Widzisz do-
 czego przysły niewdzie-
 czne serca.

**CZTERZY PODPO-
 RY KATHOLICKIEY NA-
 uki o prawdziwym á rzeczywistym Cía-
 lá Bożego, ciałem y duszą rzywá-
 niu w Sakramencie.**

* *

A wietſze błedow tych
 przekonanie / á praw-
 dy Bóżej podparcie /
 czterzy rzeczy około tego rzywá-
 nia w

O używaniu ciała B. 167

nia w imię Boże z nauki Kościoła
ney postawia. Naprzód iż prawo
dziwie ciała Pańskiego / ośrom Sa
kramentu tego niek pożywać nie
może. Powtore / iż nie tylo dusza
duchownie / ale y ciałem cielesnie
ciała Pańskiego pożywamy. Trze
cia / iż go nie tylo dobrzy na zbaw
wienie / ale y zli na potępienie po
żywają. Czwarte / Ktore jest go
odne a Ktore niegodne pożywanie.
Pocznimy od pierwszego.

W pierwszym Silarze pokaza
ło się / iż w Sakramencie pod oso
ba chleba y wina / jest prawdziwe
yrzeczywiste ciało Pańskie y Krew:
Jako tedy tam chleb iedza gdzie go
położa / a tam go nie iedza / gdzie
go nie maś: tak y ciała Pańskiego/
chleba tego niebieskiego / pożywać
niek nie może / iedno tam gdzie ie
Christus położyć dla nas raczył.
To jest w tym samym Sakramen
cie a nie indzie. Niech pokaza / ie
śli gdzie indziey tak wzlawszy chleb
rzepl: Bierście / iedźcie / to jest cia

pierwsza
potpora

X to mo

to moje. Izali na Chrście toż wstał
w il co na wieczerzy? Czemuz tedy
ty wymysły swoje krom słowa Bo
żego / y owsem przeciwnie słowu ie
go / nam wtracała?

Ktemu iż znala przeciwnicy /
iż tam na wieczerzy Chrystus uży
wiania ciała swego wstawił / y ten
Sakrament na to postanowił: Kro
inne a' inakże okrom tej wstawy
ciała Pańskiego pożywanie wymy
śla / nowa wstawę / na Pańskie
nie przedstawiając / sobie czyni / a
Pańskie y Boskie przygania / y
ona gąrdzi. Co y pomyśleć nie da
Boże.

A iż Sakramenta / iakoż
Wolan / acz nieścątecznie / ja nad
przyrodzony bóg / sam Bóg w nie
moca swoia / y moca słow swoich
y Duchá S. rzeczy Boskie kładzie /
y rzeczy niewidome z widomymi
iednoczy / sam ie przez swe Angi
Baptany czyni / siła ich ludzka
sprawić nie może / nad rozum nasz
y poiać Chrystus ie sam sprawi
ie. 110

O vżywaniu ciała B. 169.

ie: iakoż kto z krom Sakramentu
rzecz te ktorey indziej Pan Bog
nie czyni / y na ktora takiey mocy
swoey / y sprawy Ducha swego rzy-
wa / brać sobie może: izali sam so-
bie kto wiara swoia wczynić ciato
Boże / albo dać sobie odrodzenie
Ducha S. może: Wielgie to głup-
stwo / w którym / albo to mówić
musza / iż w Sakramentach nie
Boskiego niemają: albo iż sobie ka-
żdy kiedy chce / y gdzie chce / Sa-
kramenta czynić / iada iako y iako
chce może.

A ktemu iako vrodzić się z Du-
cha S. nikt okrom Chrystu nie może:
tak vżywać kromu ciała Pańskiego /
prawdziwie y w rzeczy samey / o-
krom Sakramentu niepodobno
jest. Mogli starzy Wycowie Moy-
szesz / Aaron / y inni / manny oney
pożywiać / ciata Chrystusowego
wiara pożywać: ale to było iako
S. Apostoł mówi: w figurze nie
w prawozie / w nadzieiey rzeczy przy-
stych / niew braniu niniejszych /

170: Piąty Filar.

w obrazie y iako w cieniu a wesnie/
 nie na iawiu/ ani rzeczywiście. Bo
 iako mogli tak rzeczywiście / iako
 my teraz/ pożywać ciała Pańskie/
 go: ktore ięże z Panny byto nie
 narodzone? Może kto y teraz za-
 dza/ myśla / działa/ ochota/ ro-
 zmyślanie/ pożywać ciała Pań-
 skiego/ okrom Sakramentu: ale
 to pożywanie także będzie/ iako y
 oycow starego zakonu/ to iest ma-
 lowane/ a nie prawdziwe/ w na-
 dziei nie w rzeczy. Rzeczy samey
 to iest ciała Bożego / iako niekto so-
 bie wiara y pragnieniem/ wezy nie
 nie może: tak do tego iść musi/
 ktory to sam czyni/ y tam gdzie on
 chciał y kazał/ to iest Sakramen-
 cie / y ustawie a testamentie swo-
 im.

Ta wielga by na koniec rozgła-
 de Pan dał testament swoy on os-
 tatni/ gdy by kto mógł krom nie-
 go to mieć/ co w nim zostawit. Rá-
 zoy by rzekł: a co mi po iego testam-
 encie/ gdy ia ta małecność krom
 niego

ożywianiu ciała B. 171

niego y to bogactwo mieć moge.
Lecz nie tak iest / ale chciał Pan
Chryſtus / aby wſtawoy testamencie
tego / każdy sobie wielce ważył y
czcił / y do niego wgaſzczał y kwi-
pił ſię. Co być nie może iedno gdy z
niego ſamego / iako ſwey właſney
tomory y ſtąbnice / a nie ſtad iſ-
nad ſługi ſwe wierne w bogactwo

Jde do drugiey rzeczy. Tlic nie
ieſt peronieſzego / iſz nie tylo duſzą
duchownie / ale y ciałem cielesnie /
ciała Pańſkiego w tym Sakramen-
cie pożywamy. Co ſie naprzod z te-
go / co ſie wyſſey rzekło / pokazu-
ie: iſz iedzenie y napoy wſtawił Pan
w tey ciałemnicy: ieſz ſama duſzą
prawdziwie krom ciała nie może
kremu całego ciałowiſta zbawić
chee Pan Jezus naſz / nie tylo du-
ſza ale y ciało / przetoż na ożwienie
nie wieczne y ciało naſzych czaſu ſwe-
go / ciałem ie ſwym naſz wiecznym
karmi / co z Doktorow ſwietych
lepiej zrozumieſz. A iſz Apoſtol S.
mowi: iſz ciała naſze ſa członkami

A iſz

Chriſ-

Christusowym / to być nie może /
 ieśliby y członki y ciało nasze / cia-
 łem sie Pańskim nie karmiło / aby
 nasze spoienie z Panem Jezusem /
 nie było było wiara y miłością / a-
 le samym przyrodzeniem / y krwie
 zmieszaniem a spowinowaczeniem :
 iż dopiero mówić możemy / ciota-
 smy z ciała tego / y kości z kości tego
 : mamy z nim dział y uczestnic-
 two chwały tego / y wszystkich wy-
 skutków tego. W czym słuchaj świad-
 tych Doktorów / oraz Ducha Ś.
 Płotych / y Apostolskich nauczycieli.

I R E N E U S Iako pręga (heretycy)
 żeby ciało nie brało daru Bożego, które
 jest żywot wieczny, które sie krwią y cia-
 łem Christusowym karmi, y tego jest
 członek, iako Apostoł rzekł do Epher-
 zow w liście, jeżeli my ja członki z ciała
 tego, y z kości tego. Nie o duchownym y
 niewidomym członku mówi to, (bo duch
 nie ma ciała ani kości) ale o rzeczywistym
 ciele, która wedle członka jest, która jest z
 ciałą y z kości, która sie z kielicha karm-
 ić jest

W jest krew jego, karmi, y z chleba sie,
ktory jest ciało jego, pomnaza. T in-
dzienje. Iakoż mowia, żeby ciało
do skazy przytę miało, a żywota nie brá-
ło, co ktore sie ciałem y krwią Pańska
karmi? Wtazp co ten tak ławnie
mowi / iż ciála nasze / ciála Chris-
tusowego pozryw-ia. W Apostoła
Pietego pisma tego respiera. Słuz-
chay także starość drugiego.

TERTVLIANVS wyliczając
nasze Sakramenta / nie dwa tylko /
iakoż myśla adwersarz / ale pięć
ich tu mieniac / tak mowi: Ciało sie
obmywa (oto Chrześ) aby duszą czy-
sta była. Ciało sie pomazuje (oto olej
św. y o rätne pomazanie) aby
duszą posiloną była. Ciało sie znakami
krzyża świętego znaczy (oto Bierzmo-
wanie) aby duszą obronioną była.
Ciało sie rak kładzeniem zastłania (oto
rozgrzeszenie y starzenie Kapła-
now) aby sie dusza od Ducha oświeca-
ła. Ciało ciála y krwie Chrystusowej po-
rywa, aby sie dusza Bogiem uczyla.

Uciec

L. 1. 2.
Cap 34.

Sakra-
menty
nasze
liczb.

De resurre-
ctione car-
nis.

174. Piaty Silar.

Nie tak iako plecie Wolan / iż ciało
to w tym Sakramencie / chleb y
wino ie y pię / a duśa ciała Pań-
skie. Nie tak iest: Tertulianus / y
inni starożytni święci Doktoro-
wie prawde mówią: a Wolan się
z nas myja. Bo nie tyło duśa / ale
y ciało / ciała Chrystusowego poży-
wa / o czym y inni tak piśa.

Cyrillus
in Ioannē
Lib: 10.
Cap: 13.

CYRILLVS Alexandrinus, abo
podobno mniemania (heretycy) abyśmy
mocy błogosławieństwa w tajemnicach
nie znali? Która gdy w nas iest, iżali
też nie cielesnie przez uczestnictwo ciała
Chrystusowego to sprawuie, iż Chrystus
w nas mieszka? A iakoż są członki wier-
nych członkami Chrystusowymi?

Cyrillus
Hierolo:
Cath: 4.

CYRILLVS Hierozolymski: Da-
ieć się, prawi, ciało pod osoba chleba y
krew pod osoba wina, aby ty wżiawszy
ciałoy krew, stał się iednego ciała y ie-
dney z nim krwie. Bo tak się stawamy
Christophami, to iest Chrystusa w cie-
lech naszych noszący, gdy ciało iego y
krew iego w członki nasze bierzem. Tak
wedle

Ożywianiu ciała B. 175.

wedle Piewra S. boskiego przyrodzenia
staiem sie uczestnikami.

LEO Papa. Tak prawi, słu S. ucze Leo Serm
Śniacy być macie, żebyście namnicy nie-
decicunio. wacpili, iż tam jest prawdziwe ciało y
krew Chrystusowa. Bo to sie wsty bierz
co sie wiara wierzy. Widzisz iż wsty y
ciałem bierzem ciało Pańskie / toż
które tam być wierzem.

AUGUSTINVS Pośrednik
miedzy Bogiem y człowiekiem, człowie-
ka Chrystusa Jezusa, gdynam ciało swe
do iedzenia, y krew do napoju daie,
wiernym sercem y wsty przyjmujemy.

August:
lib: 2, cō:
aduersar:
legis &
Prophet
cap 9.

A indzicy naucza / iż zwyczaj jest
Chrześcianaści / aby nie wstała nie-
braли pierwoey, niżliby wstałi swoemi
ciała Pańskiego pożywali. To nie
po Wolanisku / ani po Kalwinisku.
Kcoż nie obiera raczej przy tych
starożytnych świętych zostawać /
niżli przy nowych samostanicach
y w myśłach ich ginać. Jeseje są o
tym bázro piękne y znaczne słowa
Gregorij Tłumęni.

Grego

176. Piąty Sylar.

Gregori: GREGORIUS Nisenus. Gdys
Nisen. os
rat. Cath:
de Euch
nistia.

smę iadu, którym sie przyrodzenie na-
sze rosypuie, skusili, lekarstwa, którym
sie nieprawuie, używamy, aby on iad
potrzebna iego mocą wypędzony był:

A któreż to lekarstwo? nie inne nad o-
no, które śmierć zwyciężyło, y iest zba-
wienia naszego przyczyna. Bo iako kwas
wszystko rozmięszczenie sobie podobne czyni:
tak y ono ciało które od Boga nie-
śmiertelne uczynione iest (słuchay Cal-
winisto) w ciało nasze wchodząc, wszyst-
ko w sie przenosi y obraca. bo iako tru-
ciężna z czym dobrym zmieszana, ono do-
bre szkodliwe czyni: tak y to ciało nie-
śmiertelne, ono wszystko które ie przy-
muie, czyni tejże natury nieśmiertelne.
A w ciało nic wnieć nie może, iesli sie
przez pokarm y napoy w członki nie w-
mieści. Co tu rzecze sprzeciwnie.
Wszystko sie swoy niech kasa / y za-
bami krzyca. Tłach iako potępio-
ny od tych gromow świszcey staro-
żytności wieści.

o rzywaniu ciała B. 177.

Co sie trzeciej rzeczy dotyczyę / Trzecia
wielgi jest bicz na Zwingliany / iż podpora.
w Sakramencie jest rzeczywiste
ciało Pańskie / gdy sie wywodzi z
Pisma świętego / y Doktorow / iż
go tam nie było dobry y godni du-
chownie y cielesnie na zbawienie :
ale y zli a niegodni / cielesnie a nie
duchownie / na potępienie poży-
wania. Czym jest wielgie y tak ias-
ne Apostolskie świadectwo / na
ktore Zwingliani niedbaja : Kto
prawi y y pije niegodnie, sąd sobie (a-
bo potępienie) y y pije, nie rozeznawa-
wając ciała Pańskiego. Przetoż między
wami wiele jest niemocnych y słabych,
y posnelo ich wiele. Jako sie śmienia
Apostolskiej prawdziwej sprzeczności /
ktory tak iasnie tu mowi / iż zli /
to jest niegodni / niegodnie y nie-
rozsadnie / bez poprawy duszney
przyimując ciało Pańskie / w tak
wielga winę y karanie / wieczne
na duszy / y doczesne na cielesie rpa-
daja : Nie dziwuisz sie iż Apostola

178. Piąty Filat.

ſkim ſwiądectwem gárdza / Kto
 rzy ſamego Pana ſłowa wzgardzi-
 li. Chleb / prawi / Wolan / ſam
 golyzli bióra : a Apoftoł mowi / iſz
 niegodnie bierza ciało Pańſkie nie
 rozeznawaiącego. Komuſz tu wie-
 rzyć : Izali Kto niegodnie chleb
 proſty brać moſe : y co za grzech
 chleb ieſć proſty / co mi za niego-
 dnoſć : Izali Kto za pożywanie nie-
 gođne chleba proſtego / potepie-
 nie ſobie wieczne zaſługue : Izali
 za tak mała winę / takie ſrogię y
 nierowne karanie Pan Bóg daieſ
 Dla proſtego chleba niegodnego
 wſywaná / miał by potepieniem
 ſpráwiedliwy Sądzia karać : Wy
 wſzdy było doćſeśnem ná ciebie kara-
 niem / iak owo ſtarym zaćmie : ále
 o przénadoſtoynieſſe ciało ſwoie /
 niegodnie biorącego karze / Ktory
 nierozeznawa áni rozſadza / iſz tam
 ieſt przedziwna á Anielska potra-
 wa / á do niey iak o do proſte^o chle-
 ba przyſſępuje. Sluchaymy y Do-
 Ktor owo ſwiarty ch co mowia.

August

ożywianiu ciała B. 179.

AVGVSTINVS s. toż pismo A-
 postolskie wykladaiać mowi: Iáko Iu-
 dasz keoremu przekaszenie Pan podał, nie
 źle biorac, ale źle biorac, miejsce w so-
 bie dał diabłu: tak kto niegodnie bie-
 rze Pański Sakrament, nie czyni tego.
 aby iż on sam złym iest, gły być miał:
 abo żeby nie brał, chociaż na zbawie-
 nienie nie bierze. Bo y onym było ciało
 Pańskie y krew Pańska, o których mowił
 Apostoł: Kto pożywa niegodnie, sad
 sobie pożywa y pije. I indziej: Iáko
 prawi, kto pożywa niegodnie y pije krew
 Pańska, sad sobie pożywa y pije: tak
 kto niegodnie Chrzest przyjmuie, sad
 bierze, nie na zbawienie. Bo y Iudasz
 zdraycá dobre ciało, y Symon Czarno-
 kszężnik przyiał. ale iż dobrego nie do-
 brze użyli, gli źle żywaiac zgineli.
 Dobry iest Chrzest, dobre iest ciało y
 krew, dobry y zakon, ale tym którzy te-
 go dobrze żywaią.

I indziej mowiac o tym Sakra-
 mencie naucza: Z iedney, prawi,

Z ię

rzeczy

De Bapt:
 cont: Do
 nat. li: 5.
 cap: 8.

Con. Ful
 gen: Dos
 nat: cap:
 6.

Con: Lis
 ter: Peti-
 li: lib: 2.
 cap: 4.

185: Piaty Pilar.

rzeczy świętey, Iudasż brał osadzenie
albo potępienie, a Piotr zbawienie.

Ali jeśli Piotrowe zbawienie nie z sa-
mych znakow / bo znak nikogo nie
zbawi: tedy y Judaśowe potępie-
nie nie zgołych znakow brania /
ale z przyięcia niegodnego ciała
Pańskiego w Sakramencie wosło.
przetoż zli nie same znaki / ale y
rzeczy w nich znaczone / bierza so-

De Ciuit:
li: 21. c. 25

bie na potępienie. Bo co przywo-
dza słowa tegoż świętego Dokto-
ra / iakoby zli rzeczy samey / to jest
ciała Pańskiego nie brali. Myśla-
nie / gdy iasne są słowa tego / a co
ktore oni ciągną po myśli swey :
iż zli nie rzecz sama / to jest nie po-
zytkiem / nie koncem samym / wo-
skazier rzecz sama / to jest ciało Pań-
skie przyjmują. Bo inna jest rzecz
sama / a inna rzecz sama przy-
mować. Nie przyjmują rzecz sama
/ bo nie prawym sercem y dus-
chem przyjmują : ale rzecz sama co
jest ciało Chrystusowe w Sakra-
mencie / acz nie duchowem przy-
mują.

O vzywanii ciała B. 181.

muia. Czego y ná innym mieyscu
maż światey dośląda: Ci beda, pra-
wi mowić (o żyych tam rzecz ma) wi-
mie twoie Panie iedliśmy y pili: ale y-
bysza: nieznam was. ci ciało iego y
krew w Sakramencie iedząy pija, a do
członkow sie iego po wśgem świecie ro-
złanych w Ewangeliy nie znaia. prze-
toż policzeni z nimi na sadzcie nie beda.
Ciegotz tu ná rozumienie słow S.
Augustyna tym ludziom niedo-
staje: Wiem czego. Wporu odst-
pienia. A kto wpor przelomi. Podz-
my y do innych Doktorow S.

ORIGENES stary tak mowi:
Lekce sobie ważyż sad Boży, y gardziż
Kościołem ciebie wpominaiacym, bracie
imiesz ciało Chrystusowe idac do Eu-
charistiey, iakoby czysty y świętety, i-
akoby w robie nic niegodnego nie było, y
mniemasz abyś wść mógł sadu Bożego.
Nie pomniś na ono co pisano. Przetoż
miedzy wami siła chorych, y żasn-
ich wiele. Bo sie sami nie rozsadzaią, a-
ni sia

Con: Lit:
Petili. lib.
2. cap: 55
Luc. 13.

Origenes
in psal. 17

182. Piąty Silar.

ni sie wypytywaia, ani rozumiecia: co to
 iest z Kościołem społ rzywać, y do tak
 wielkich tajemnic przystąpić. To sie im
 przydaie, co bywa siebre cierpiącym,
 gdy pokarmow zdrowym służących r-
 żywaia, sami sobie zgube przywodząc.
 Wdózili iz zli ciata Pańskiego tego o-
 co y zdrowi / to iest godnie przy-
 muiacy pożywaia. Prawozicie iz
 rzekli iz y dobra potrawa chorym
 pfodzi, nie samą z siebie / ale z nie-
 sposobnego ciata choruiących.

Basil: de
 Bapt: ca.
 Ep. V. ti.

BASILIVS Iest: z ten prawi, któ-
 ry brata iedzeniem zasmuca, od miło-
 ści odpada, bez który y wielgie dary
 sprawuiacy, pożytku nie maia: a co o-
 tym mowić, który daremnie y niepoży-
 tecznie śmie ieść ciato y pić krew Pana
 naszego Iezusa Christusa, tym sposo-
 bem wiecey drugdy zasmuca Ducha S.
 gdy bez miłości pożywa.

Ambrosi.
 in ca. 10.
 ad Hebr.

AMBROSIVS A iakoż kto po-
 deptywa syna Bożego? gdy go niegodnie
 rzywa w Sakramencie. Izali nie wiel-
 kiego sie

ożywianiu ciała B. 1831

biego sie grzechu dopuszczają? jeżeli go
nie depce? jeżeli im nie gardzi?

HIERONYMVS: Spługawia- Hiero: in
my chleb, to jest ciało Chrystusowe, gdy cap: 1.
niegodnie przystępuiem do ołtarza, y Malac .
plugawi będąc, czystą krew pijem, y
mowiem: Stoł Pański wżgardy godny
jest. Nie iżby to tak słowy mowić nie-
żbożnie śmiał: ale wżynki grzesznego
wżgardzają stołem Pańskim.

CHRISTOMVS: Ty do o- Christo:
fiary idac, na która sie y Anyołowie w- Hom: 1.
zdrygaia, rzecz taką czasem mierzysz, ad Ephe.
iako sie wkążeś przed stolicę Chrystuso-
wę, który wstami y rekoma nieczystymi
iego sie ciała dorykac śmiesz? Krola
twoego niechciałby śmierdzącymi wsty
calować: a Krola niebieskiego śmier-
dząca dusza caluiesz? T indziey:
Niech żaden przy tym stole Iudażem
nie będzie. Ta ofiara duchowny jest po-
karm. Bo: cieleśna potrawa gdy na głę
łoladek trafi, barziciey szkodzi y obraża,
y nic nie pomaga. Tak y ta duchowna
A a potrawa

122. Piaty Filoz.

potrąwa, jeśli kogo nądzie złością zma-
zanego, rychley go zatraci, nie z swej
natury, ale z winy bierzącego.

Widzisz takto ci Swieci ome klacze
Swingliant, nie burza / gdy mowia:
Christus y ciato tego nikogoż nie
truie / Każdemu i jest na zbawienie /
by go zli pozyciali / byli by wonec
zbawieni. Tiedznicy nie wmażat
cie / iż Christus / mowi Apostol /
niektorym jest wonia śmierci, nie
z siebie / ale z ginących nie przy-
prawy. Lekarstwo dobre / gdy ye
zle wezmie / to jest nie swego czasu /
zabija. Stoiće chorym oczom bar-
zo srodzi / a zdrowym nie niemaś
milskiego. Tiedze mowi oczu cho-
rych / stoiće zle jest / iż tego oczy
zaraża / izali mu kto uwierzy?
Tak też ciato Pańskie / choć zle y
niegodnie bierzace zaraża: dobre
być zawždy y zbawienne z swej na-
tury nieprzejdzie. Dłuszy o tym
mowić prozno. Tiedar mo Swin-
gliant prawdzie siacey przeciwia-
iz / aby zli nie brali ciata Pańskiego
go m

o używaniu ciała B. 187.

go w Sakramencie. Bo wolno iś
nie takim ich braniem mocno u-
cierdza / prawa y rzeczy wsta-
bytność ciała Bożego w Sakra-
mentie.

Co mówią w rzeczy cści Pań-
skiej śanuiac : ale Panu takomu
nie przystoi / aby w ziego ciała wa-
ściach y reku był / aby y bestye dru-
gdy albo myśli zżywość mu czy-
nić miały. Należy się w La-
cińskim mym pisanu odpor dać :
tobie prosiemu innego nie mówić
y inaczej się bronić nie potrzeba /
jedno słow ytaćimi / którzy świę-
ci Doktorowie używali / y swym
podawali / przeciw takiej niewier-
ności y ślaskom heretyckim.
Promienie słoneczne y w plugawo-
ści rochozza / a zmazy nie ma-
ją. Tymi słowy Aryanom Katho-
licy wsta za myśiali / iako Bazylus
Ś. świadcz / gdy mówili : Bogu
nie przystoyno między kłębami nie-
wiesćmi leżeć. Tymi y ty Żwina-
glianom gebs zamkai / a mowa :

A a ij

Wola

186. Piąty filar.

Wole prawdzie Chrystusowey y
 siroom tego wierzyć / niżli dwor-
 nym być. Dla nieprzyystoyności pra-
 rody bożey y miary nie odstępie. w
 bytceby tak z nas wiara / tak mo-
 ro Doktor ieden / żydowie y Pogá-
 ni roxmiali. Izali przystało Bo-
 gu w świecie białej glowy dziemić
 nieślicy leżeć / albo taką śmierć
 umrzeć / a wiec iż to nie przystało :
 temu wierzyć nie mam. Chwała
 Bogu iż tak nas miłował / iż y nie
 przystoynie dla nas rzeczy cierze-
 piał. Chwała Bogu iż taką ciest-
 chość y dobroć tego / że sie y z tym
 podał / aby sie y ta taśkawaćcia ie-
 go upamiętałi. Wole być prostym
 w posłuszeństwie / niżli we cści da-
 niu dwornym. Żeby sie było Pio-
 trowi świętemu poriodło / gdy
 by był dla cści Chrystusowey / od
 nog go swoich / iż to nie przystało
 takiemu Panu / umymania odpe-
 dzil. tak y Janowi / gdy by go był
 chrzcił / dla potory swey zaniechał.
 Słucham iż mi Bog cięło swe da-
 ie / y

ożywianiu ciała B. 187.

te / y iest każe / wierze / pożywiam
y dzikuie: ale iako do mnie y do
złych y niegodnych wchodzi / o
tym sie nie pytani / temu te wiado
mości zostawie / wierzyć mi y o
żywać kazano / nie wiedzieć / ani
w tych tajemnicach czerpać. Tak
niewierność gromić / a nasmier
wić ich. mocna wiara odbijac
przystoi.

Alco sie ostatniey rzeczy doty
cse: Spyta kto: Ktoż tedy iest
godne a ktore niegodne używanie
ciała Bożego? Niegodne Paweł
S. dwiema słowy opisał: Kto nie
rozsadnie / a kto nieprzyprawnie
bez wypytania sumnienia swego
przyimwie / niegodnie przyimwie.
Nie rozsadnie bierze / Kto wielgie
go uważania cści y pokłonu nie
ma / Ktemu przedziwnemu po
karmu / a idzie iako do chleba pro
stego / nie rozsadzając ze tam iest
ciało Pana iego. Pan sam stworzy
ciel y odkupiciel ieo. Jż wiary swey
nie budzi ani podnosi / do rzeczy

Aa iij stryrych

o goz
dnym y
niegoz
dnym w
żywaniu.

krytych / niewidomych / ale rze-
 czywistych y obecnych. Kiedy kto
 wroga y rozsadza / zrzucić się y
 przelasknąć / y o doszownym przy-
 iedzie Pana y gościa takiego myśle-
 muś. Nieprzyprawnie zaś przy-
 muie ten ciato Boże / kto się sam
 y swego sumnienia / iako mówi
 Apostoł / dobrze niewypyta y nie
 spróbuje / jeśli jego serce wprze-
 me jest z Bogiem / proste ku nie-
 mu a nie krzywe / ani od niego od-
 wrocone. Dla takiego zjednocze-
 nia iakie jest w tym dziwnym wy-
 waniu / gdzie Jezus w nas / a my
 w nim / y z nim stawać się jednym
 ciałem mamy. Jeśli wola y chęć
 nasza brzydzi się grzechem / y tym
 co Pan Bog zakazał. Jeśli się o-
 braca do Boga y wolei jego / a o-
 biema rażoma chwytą się tego y
 imię co Bogu jest miło. Jeśli po-
 miata swo wola / rośkość cielesną /
 nieczystość / łupieżstwo / lichwy /
 jeśli wraca cudze / odpuszcza swo-
 je / daruje rewę bliźniemu / y za-
 dney chęć

O używaniu ciała B. 189.

dney chuci wracać się do grzechu
 nigdy nie ma. y wnet czyni tak
 jak chęć execucyą / na przyszłe cza-
 sy nie obeladając. Co się nawie-
 cy na powieści do vchą wytkony
 wa / gdzie cztowiek sam sobie nie
 duszał / na sąd się Bóży y kaptan
 sli daie / do tego idac który nau-
 kę chrystiana y moc ma rozwiaza-
 nia od grzechow / od Chrystusa / na
 wielga potiecha nasza nadana /
 gdzie tym dostateczniej sumnie-
 nia swego doznanie y doświadcze-
 nie / przy wodzu y mistrzu dobrym
 czyni. Ta przyprawa do godnego
 przyjęcia ciała Pańskiego trojaka
 jest: iedna jest rowna / ale niepo-
 dobna. Druga / doskonała / ale
 trudna. Trzecia / po polita y po-
 rowna. Rowna zowia święci do-
 ktorowie / gdy jest tak wielga przy-
 prawá / iako Pan wielgi test. Tak-
 tież żadne stworzenie / ani przena-
 świętsza matka Bóży / ani żaden
 Anioł nie ma. Bo zmierzonym
 do niego / zmierzonego przyrowna-
 nia nie

195. Piąty Silar.

nia niemają / stworzeniu do stwor-
 zycielai Druga jest do konata la-
 dzi wielce świątecz / Ktorzy do te-
 go przyjeżdżają / wielgie y drogie cno-
 cy zbierają y iemi ściany serca swo-
 go / iako złotem oponami / na-
 przyjeździe takiego gościa obijają /
 nie tylo nie nieczystego w domu
 serca swego / czymby sie gość cał-
 wielgi obrażał / nie mając : ale
 wiele drogi dla niego przypraw
 gotuiac / w goracey pamiętce śmier-
 ci y meki Pańskiej / w pilnym ro-
 wazaniu / y wyczerpaniu dobro-
 dzieystwa tego / w pokorze / miło-
 ścierdziu / łaskawości / goracey mi-
 łości ku niemu / w umacnieniu
 ciała / w wboſtwie / czystości / po-
 ſtuſeństwie / y innych wielkich
 Chrzeſćjańſkich cnocach / do ktor-
 ych iako do wonnego ogroda /
 rozmaitych drzew y zioł pełnego /
 oblubieńca namilſzego przyimują.
 Trzecia przyprawa jest poſpolita
 y podobna każdemu y powinna /
 w ktorey częſć składa ſie ſerce y wo-
 la do grze

Can. 1.

O vzywaniu ciała B. 191.

la do grzechu / wzięta sia do Kaa
 planńskiego rozgrzeszenia we krwi
 Chrystusowej / bierze połuc/bie
 rze serce dobre do poprawy żywo
 ta / odmiata wnetże to / czym sia
 Chrystus obraża / y dom swoy cha
 doży. A iż onych kóbtiercow y dro
 giego obicia / y potraw / ktorem
 by Pana częstował / to iest enot o
 nych wtelgich niema : prosi Pana
 aby w dom vbogiego idac / to z so
 baprzyniosł / co sam rad ye / a po
 stał pierwey slugi swe do domu ie
 go / ktorzyby z bogaty komory y
 stárbnice / dom dusze iego obcho
 dożyli ić. O czym sia indziej w na
 bożnych / anie boiownych na he
 tetyki kśiaśkach dostatecznie na
 weza. Tam do nich Czynelnia

Ta odsylam. iaz do

Postego Gilaru

ida.

✠✠✠✠✠✠

192. Szesty Filar.

SZOSTY FILAR.

W Wzywaniu pod ie-
dna osoba nie o-
fiaruiacych.

STaccina y stara nau-
ka jest Kościelna z Chri-
stuśowego postanowie-
nia y Apostolskiego podania / i-
nie ofiaruiacy mogli zarządy / albo
pod obiem / albo pod jedną osobą
wedle czasu y zwyczajów / y sąsuna
Pr. Kościelnego, braci ten przenta-
świecący Sakrament. Co nim po-
kaze / pierwsey Placki przeciwu-
łow z pomocą Bożą obala.

plermśa
Placka
Swingliz
ańska/

Co mówi Wolan / i-
żrobie Pr-
dziestwo czyniem / gdy troche wi-
na Pradnem / a ludziem go nie da-
roamy w tym Sakramencie. Jesli
o osobę winą idzie / nie wielga jest
Pradziej: bez niego każdy zbawiony
być mo-

ożywny pod ied: osoba. 193.
być może. Lecz on z swoymi Kalwi-
ny y Zwingliany / iako sie z okru-
tney tradycy y sprośnego świe-
to tradzowa wymowi / iż nie wino
śleć iato y krew Pana naszego Je-
zusa Chrystusa / z tego Sakramen-
tu wykrada. a goly tylo chleb y wi-
no / iako sie iuz pokazato zestawia-
ie: Toć wielgie świsto tradzwo /
toć zdradliwe oszukanie ludzi na-
dżnych: Pożymay prawi / ciata /
piy krew Chrystusowa: A ty spy-
taj / a gdzie iest: a on y kaze do nie-
ba / y tam leć ić radzi. O zdradziec-
two nieznosne / iako z Sakramen-
tu / ktory na ziemi iest / y o kto-
rym Chrystus rzekł na wieczerzy:
To iest ciato moje: ta iest krew mo-
ja. Starby takie żywota wiecznego
ludziom odeymuieś / y złośliwie
wymiatas. Toć prawi / złodziey-
stwo y świsto tradzwo / a wino
choremu odiać / gdy go nie potrze-
ba iest to lekarstwo / a nie złodziey-
stwo. My iako ciato prawdziwe
y żywe / tak y krew żywa a nie wa-
B b ij marla /

194. Szosty Pilar.

marta / w ciełe Chrystusowym po-
daiem / y mowim podać: Ciało y
Krew Pana naszego Jezusa Chri-
stusa / niech ci będzie ku zbawieniu
Amen. By sie Pro na nas żalował /
iż Krwie Chrystusowej nie daiem /
miałby przyciyna: Lecz iż sie żalu-
je iże osoby winą nie daiem / przy-
czynę żadney niema. Doma sie go
napić każdy może.

Wotera
Alacka.

Alco mowia iż gwałcim vsta-
ws Pankę / gdyż Pan pod obie-
nia osobami ten Sakrament vsta-
wil. Wszytek świat widzi y na to
patrzy / iż te vstaws Pankę na ka-
żdy dzień wypetnia my / gdy ofia-
ruiem / y Misa przesaświętka
sprawuiem. Nigdy tnaczezyicy nie
mamy / iedno pod oboia osoba.
Cof tedy tak sroga potwarz na
nas klade.

Triella
Alacka.

Ale rzekno: Ladu pospolite-
go nie daiecie tego Sakramentu
w Felichu y napsu / pod osoba
wina. Prawda / nie daiem / bo na
to żaden vstawy Pankiey nie-
ma. Tri

o vžyn: pod ied: osoba. 195.
maš. Na osoby mowis wyżywa-
nia niemaš Pańskiego rozkazania
ani vstaavy: ale jest wolnošć zosta-
wiona Kościołowi ro vžyrovaniu/
(krom ofiary) abo pod dwiema /
albo pod iedna / brat ten Sakra-
ment. Bo iž Pan mowi: Pijcie z
tego wšyſcy: ſciaga ſie do onych/
o korych Ewangelista mowi: X
pili z niego wšyſcy. Zono ſłowo:
To czyncie na moie pamiatki / to
jeſt: tak pod obiema osobami bierz-
cie: nie moze ſie na wšyſtki ſciaga-
ć. Bo w tym ſłowie / To czyn-
cie / rozumie ſie teſ poſwiacaycie /
ofiarycie / y ſprawuycie ten Sa-
krament. A iž ſie białym głowom
y laſkom / poſwiacac / ofiarowac /
y ſprawowac nie godzi: przetož to
czyncie / na wšyſtkie ſie / y na vžy-
wanie obu oſob ſciagac nie moze.
Gdziež to jeſt tak iaſne na oſoby
na lud poſpolity rozkazanie Pań-
skie: Tliech thopotaža / gdzieby
Pamięć iaſnie rzekł: Wšyſcy ofia-
rujacy / y nie ofiaruacy / Kapla-
Bb 14 ni / y lu:

ni / y ludzie poſpolicci / albo Miſie
ſtrowie y Zborowi / bierzcie pod
dwoiema oſobami. A gdy tego po
kazać nie mogą : czemuż tak śmie
le mówią : ieſt to roſtżanie Pań
ſkie / Ktorego ſię przestąpić nie go
dzi. A takż wſtawoy wieczerzy Pań
ſkiej / na Ktorey Miſa ſwięta y o
fiara poſtawiona ieſt / y na Ktorey
ſami tylko duchowni byli / domaga
ć ſie laikowie obu oſob nie mo
gą. Rzecz ieſt / tedy ſię y jedney
tegoż mieyſca domagać nie mają /
y nie prawa do wieczerzy Pańſkiej
mieć nie będą nieofiaruiaacy / y nie
kapłani. Na to odpowiadam: Mi
ſia prawo do używania. Bo Pa
rzeſt na innym mieyſcu do roſyſt
tich: Jeſli ciata ſyná cztowieczego
pożywać / a Krowie tego pić nie ba
dziecie / żywota w ſobie mieć nie ba
dziecie. Tego w tym Sakramen
cie / y w tej wſtawie Pańſkiej / a
nie indziej ſukać mają. Ale pod ie
dną oſobą / albo pod dwiema braci
na to prawa y roſtżania nie ma
dane

Ioan: 6.

o vžyw: pod ied: osoba. 107.

dano to iest na Safuneł Kościel-
ny. Wedle czasu moze Kościol tak
dawać y orać: ponieważ nie mniej
iust pod iedna iedno / iako pod
dwoma / iako mowi Concylium
Trydencie: Ten ktory rzekł: Je-
śli nie będziecie pożywać ciała syna
człowieczego / y pić krwi jego / ży-
wota w sobie mieć nie będziecie.

Tenże rzekł / osoba tylo chleba mia-
nując: Kto pożywać będzie tego
chleba / żyć będzie na wieki. A ten
ktory rzekł: Kto pożywa mego
ciała / y pije krew moja / ma żywot
wieczny. Tenże rzekł: Chleb kto-
ry ja dam / ciało moje iest / za ży-
wot świata. A ten ktory rzekł:
Kto pożywa mego ciała / y pije
krew moja / we mnie mieszka a ja
w nim. tenże rzekł: Kto pożywa
tego chleba / będzie żył na wieki.

Gdyż tedy pod osoba chleba pra-
wdziwe y żywe iest ciało Boże / w
ktorym iest y żywa krew / osoba wi-
na nic się nie wymuie ani przydać:

Mowia iehże / tak dawano
w star

Czwarta
Alarka:

wo ſtarym Koſciiele: tak Paweł S.
dawał Koryncyanom. A my mo-
wiem / tak też pod iedną oſobą /
pierwey ieſzcze niżli S. Paweł / da-
wali Apoſtoli w Jeruſalem /
y ſam Pan Jezus w Emaus / co-
ſia niżej pokaze. Oboj zwoyczay ie-
dnako ſtary / y pod dwiema y pod
iedną. y owſzem pod iedną / po za-
marciwych wſtaniu Pańſtim ſtary-
ſzy ieſt. Wolno było y tak y owak /
na Koſcielnym to ſiafunku nale-
żało. Obwiazani ani na dwie tylo
ani na iedne tylo oſobę / lud poſpo-
lity nie był / ani roſtazaniem Pań-
ſtim do tej albo owej ſamej ſtro-
ny przyſiśniony. Bo záprawda
wiele by ludzi takiego roſtazania
roſpełnić nie mogło / y muſili by
bez przyczyyny potępieni być. Bo
pro przyſtazanie Boże przeſtępie-
nabywa potępienia. A tak oż by go-
dzi nie przeſtapili / Prozy wina z
przyrodzenia nie pija / albo Pro-
zy go mieć żadną miarą nie mo-
ga. Czego w Indyach y reputno-
cnych krajach

O vžyw: pod ied: osoba. 199.
cnych krainách dosyć. Rzeknie
to / czemuż y teraz tey wolności
niemáš / to chce pod dwiema / a
by mu nie broniono / a to pod ie
dna / aby mu tak dano: Poiedyna
torce y osobne naboženstwa / Ro
ščielnym sie y pospolitym zwoyča
iem miarkować maia. Ta co sie
ich wiecey zgadza / y na co staršy /
ktorych nam słuchać Bog każał /
stłonnicyšy sa / tego sie trzymać / a
swoy głowy y xpodobania / dla
zgody pospolitey odstepować ma
my. Gdyż to nam wolno Christus
dał / a z tey wolności tak wszyscy
obrali / y tak od křtu set / albo kř
lánaście set lat pod iedna osoba
przyimua. y ten sie zwoyčay Con
cyliaimi y postanowienimi Roščiel
nym wewierdził: na nie madrego
posedi / y owšem głowe zla ma /
to mimo wszyscy osoblirym być
y z innymi sie zgadzać / y staršych
Roščitola Božego słuchać nie chce.
A ktemu z tych / ktorzy obu osob
pragna / podobno sie żaden nie
Cc naydzie /

200. Szósty Filar.

naydzie / Ktoryby rzekł: iż tak wie-
le pod iedną osobą / iak o pod dwie-
ma. Dwie mi nic nie przydadza /
a iedna mi nic nie wynie. Tak Bo-
żka wstawa wypelnia ten / co pod
iedną osobą bierze iako ten co pod
dwie ma. Takie byto rozynanie y
wiara onych czasow / gdy pod dwie
ma osoboma dawano. Teraz kco
sie osob domaga / a tey wiary nie
ma / niewierny iest y heretyk / a to
go Sakramentu niegodny. A tes-
li wiec te wiara ma / prozno zgo-
de swietca / y Dobry stary zwycay
targac chce.

Takontec ona iest nieznosna
potwarz tych ludzi / na Concylu
Constancyenjskie przed dwiema sty-
lat blisko czynione / zeby takie slo-
wa mialo: Ale Christus ten Sa-
krament pod dwiema osobami ro-
stawil: rozskazze miy chceniy aby pod
iedna bylo. A zwodza tym ludzi
wiele / iakoby tak glupie slowa mo-
wie mieli Wyco wie swietci / Du-
cha Bozego pelni / albo zeby od te-
go czasu

Orzyw: pod ied: osoba. 203.
Go ciasu pod iedna osoba ludzie
brai porzeli. Kto prawdy szuka /
niech słowa onych Wycoz S. prze-
czyta. Tlie naydzie nie innego / iea-
dno i; ono Concylium stary zmy-
ciay Kościelny / pod iedna osoba
brania / przeciw Hussowi y Wi-
tlesowi potwierdza / a i; niomu
porędyntiem odmieniać sic tego
własną mocą nie godzi / co robył
to Chrześcijaństwo y zwoyczay sta-
rożytny chwalebnie przysia.

SIEDM PODPOR NA

VZYWANIE SAKRA-
mentu pod iedną osoba.

A J. E. tak iest / tak o nas
hańbia Przeciwnicy
prawdy / abyśmy re-
stamēt Pański gwałcili / y ludziami
zbawienia wymowali / gdy im ca-
łego / żywego / y nie rozdzielonego
Chrystusa / albo ciasto y krew iego /
Ec ii pod 92

202. Szosty Filar.

pod osoba iedna chleba dajem / a
osoby wina nie dajem. Ale raczy
w używaniu tak im potrzebujemy
sie siewem Bożym / całego ciała ży-
wego ciała Pańskiego / rozdawa-
niem samego Pana w Emaus / ro-
zdawaniem Apostołom w Hier-
uzalem / y indziej / starym zwy-
czajem a prawie bez pamięci Ro-
ściola Bożego / y chowaniem Sa-
kramentu tego dla chorych / przy-
czynami wiecznego szczęścia y po-
spolitego y zgodniejszego brania.

pierwsza
podpora
o używa-
niu pod
iedną oso-
bą.

Poczynając od pierwszej rzeczy
mowie / iż zbawiciel nasz w swoim
y w nauce swojej / około tego Sa-
kramentu / rzeczy które bierzem
w tej świątości / to jest ciało y
krew jego / wsiedzieć złącza / a nie
gdzieś ich nie dzieli / a osoby pod
którymi bierzemy / to jest osoby
chleba y wina dzieli / sam tylko chleb
mianować / wina nie mianować :
dając znać / iż rzeczy się nigdy nie
dziela / a osoby dzielić się mogą.
Po dziejąc króć w tej Kapituła

Ioan: 6.

Pa

o rżym: pod ied: osoba. 203.
Pan chleb nianuie / a winą ni
gdzież nie wspomina / gdy o cie
lonym / y iego rżymaniu mori :
Czemu się im wżdy tego winą
tak bårzo chce / bez ktorego nie
tyło ciato / ale y krew Chrystu
sowa mieć moga / bez ktorego
iedney osoby pożywiać / żywot
wieczny mieć moga / tak o on rzekł:
Jam iest chleb / kto pożywa tego
chleba / będzie żył na wieki. O na
potu nie nie mori / iednotam gdzie
nie osoby / ale rzeczy same mianu
ie / gdy mori : Kto pożywa ciatła
mego / y pije krew moją / we mnie
miejska / a ja w nim. Gdzie tedy
na ciełe y na krwi nie schodzi / cze
muż o osoby mori / y o trochu wi
nā / ā wielga y potrzebna do zbaw
wienia iedności y zgode rozsy
pieś : Izali to nie głupie co tak mo
wi : niechca na Panā patrzyć / ā ni
go przyiać / iesli go zaraz we dwu
sukniach / białey y czerwony nie
wytrze. Gdyż w iedney sukni tenże
iść / a nie inny : coż ci po drugiey
C e t j wroca.

204. Szosty Filar.

Wtóra siedzi onego ciym zagęszczają: tak Pan wystawił na wieczność. wystawił ale dla ofiary Reptanom / y dla znaku śmierci / Wtóra siedzi tam opowiada / gdy osobno kroczy / a osobno krew widzi / o śmierci myśli muś: ale dla żywania y iedzenia wolność dal / albo pod dwiema / albo pod iedną / gdzie żywey rzeczy na ożywienie / a umarley / Wtóra ożywić nie może / potrzeba. Tak jest żywe ciało / we krwi / iako y żywa krew w cieśle / iessi ciało bierzesz / iuz y krew masz zaraz.

Wtóra podpora
calość żywego ciała
iapaństwa
go.

Zstad jest wtóra podpora: całość y nierozdzielność przyrodzona żywego ciała Chrystusowego. Pytam ciu iakie tam ciało bierzesz / takie iako było na krzyżu umarłe / czyli takie iako siedzi na prawicy Ojca. Peronie takie / iakie jest na prawicy / gdzie nie jest osobna krew / ani osobne ciało. Gdy tedy masz żywe ciało / nie możesz się krwi domagać / Wtóra bez ciała być żywe

O vzyw: pod ied: osoba. 205.
byc żywa / iako y ciato bez krwi /
żywe by: nie może. Rzeczysz / cze-
musz Chrystus dał osobno ciato / a
w kielichu krew osobno? Jużem
rzecz: dla ofiary y w nicy opowia-
dania śmierci / co sami Kaptani
czynia. bo nigdy lepiej y prędzej
wspomnieć na śmierć nie możesz /
iako gdy osobno na ciato zranione
a wysyła krew z niego ityczoną
pierzysz. Lecj dla używania y bra-
nia dosyć iedna osoba / na ktorej
Kaptani gdy nie ofiarują przesta-
ją. Ofiaruiem baranka zabitego /
y w ofierze y opowiadaniu śmier-
ci / dzielim w znaki ch cylo nie w
rzeczy ciato od krwi: ale pożyw-
my żywego / całego. bo umarli nie
ożyli. By Chrystus nie ożył a nie
żmarł wychodził / proz na byweń
wiara nasza / mowi Apostoł.

Po trzecie sie wspieray / wielk
gim a barzo zacnym przykładem
Pańskim / iż w Emaus dwiema os-
obom pod iedną osobą chleba /
ten Sacrament rozdawał. Pro-
310 / 11

Trzeci
podpora
rozdał
nie w E-
maus.

206. Szosty Filat.

zno sie kusa przeciwnicy przeć tą
 iasney rzeczy / aby tam Sakrament
 być niemiał. czerzy sa niezbita na
 to wywody. Naprod / iż tam chleb
 błogosławil y łamat / w iasnie i a
 to na wieczerzy ostatney. A gdzie
 kotwieł Pan Christus chleb bło
 gosławil / odmiana sie w chlebie y
 cudo iakie przedziwne stało. Bło
 gosławienie twoiego / iako sie wyz
 sey wywiodło / natury mieni / y
 peronie tam chleb odmienił w cia
 ło swoje. A temu skutek to po ka
 zat / iż tam było ciało tego tym da
 ne / Którym sie oczy serdeczne y du
 pnie otworzyły / czego prosty chleb
 weźnić nie może. A co wiecey / o
 ne sprawe / Lu^{ka} 22. tak iako sie
 był w swego mistrza Pawła S. na
 uczył / zowie Łamanie chleba.
 Którym imieniem Paweł S. zwał
 ciało ten Sakrament. iako niżej
 wstykysz. Na koniec wielcy świe
 ci starzy Doktorowie lat swiada
 cza / Łacinscy y Greccy.

HIERONYMVS S. Epist: de
 peregrina-

W wto
 rym Fil
 23e.

Orzryw: pod ied: osoba. 257.

peregrinatione Paula, tak mowi: Dom
Cleophasow, do ktorego gościem stąpił
Christus, y w którym ciało swoje poświę-
cił, a nie w innych.

Toż mowi S. Augustyn o tych vo-
cimiach w Emaus / mowiac / lib:
3. de consensu Euang: cap: 15. & Epi-
sto: 59. Nie bez przyczyny wzięliśmy
to, iż przeszkoda ona na oczy ich od sa-
tana była włożona, aby Iezus poznany
nie był: ale Christus tak dopuścił, aż
do Sakramentu chleba, żeby iedności
ciała iego skusiwszy, nieprzyjacielska
przeszkoda odpadła, a Christus pozna-
ny być mógł. Item, Uczniowie go
nie poznali aż w łamaniu chleba, y pr-
wdziwie kto sobie nie na sad ye y pije, w
łamaniu chleba Christusa poznawa.
Widzijsz iako łamaniem chleba ten
Sakrament zowie.

Toż nauczka wielebny y stary Do-
ktor Beda / na to miejsce S. Lu-
kaśa piśac / et Tract: 2. in Cano:
Joan.

Do

Także

rzeć tak
rament
zbicie na
m chleb
nie ias
A gdzie
le bto
chlebie y
to. Bto
siewyż
nieni: y
itw cia
to pota
tym da
sne y du
sty chleb
acey / o
e iako sie
la S. na
chleba.
S. zwat
to niżej
ley swia
e swiade

Epist: de
peregrina-

208. Eżofy Filar.

Także Chryzostom S. Homil: 17.
in Matth.

Theophilactus na toż mieſſce,
Zyſichius lib: 2. cap: 9. Jakoż ſi-
e takim ſwiątym ſprzećiwieć mo-
ga? Nie dziwno / goy ſie ſamym
ſłowom Pań, kim ſprzećiwiała.

Czwarta
podpora. Apostołowie także iako y ſam
Pan w Emaus / w Hieruſalem /

pod iedną oſobą ten ſwięty Sa-
krament rozdawali. Przypatrz
ſie kto wprzeczynie prawdy ſuka /
iako w wtorzym rozdziale Lućaff
Actu: 2. S. w Dziełach Apoſtołylich wypis-
ſuie. Ktorzy prawi przyieli ſłowo /
po chrzeſzczeniu ſa: y przybyło dnia o-
nego duſo około trzech tyſięcy. O-
pisał Chrzeſt. patrz iako wnetż
wieczęrz: a Pańſka opisał: Przeby-
tywali, prawi, na nauce Apoſtołykiej
y communicacyey łamania cyleba y mo-
dlitwach. Pierwa rzecz iż ludzie o-
ni pierwiaſtki Ducha S. got zco-
ſci Bożej pełni / po Chrz. ie wie-
czerz Pańſkiej używali. nie na-
duſie ſia miyſſce inne ani ſłowo in-
new

ce.
 Kościół
 i mo
 mym
 ia.
 y iant
 lem /
 y Sa
 patry
 uka /
 Łukasz
 wypis
 owo /
 nia o
 ry. O
 onet
 przeby
 ol / kien
 a y mo
 dzie o
 raco
 e wie
 e nasy
 wo in
 new

O wżym: pod ied: osoba. 229.
 ne w dziejach Apostolskich / gdzie
 by to czynili iedno cu. Tlich nam
 widać inne miejsce w Dziejach A
 postolskich / gdzie lud nowo do
 wiary przystający / Apostolskim
 Kościołowi wiczerzy Pańskiemu wży
 wał. Tle widać iedno to / w kto
 rym gdy kazanie y naukę / gdy mo
 dlił się opisywał / a przy niej o Com
 municacyi łamania chleba oznaj
 muje / a kto inaczej to rozumieć
 może / iedno iż tam Sakramentu
 używali pod iedną osobą chleba.

Bo y do tego czasu tymże słowem
 dziś w Kościele zowieć używanie
 ciała Pańskiego / communia albo
 communicacya. y przy prostej a
 cielesnej wiczerzy takich Ceremo
 nii / takiego kazania y modlitw
 nie czynili. A też rzecz drugi raz
 Łukasz S. powtarza: Co dłużej pra
 wi, jednostajnie trwali w Kościele. to
 jest / na modlitwie: ale po domach
 bo w Kościele onym Salomono
 wym nie śnieli: chleb łamali, to
 jest używali naszego Sakra

Commu
 nicowaci /
 y dziś zo
 wiem cia
 ło pańskie
 brać.

Do y męga

mentu pod sama ośota chleba. A
żebyś nie rzekł / że prostego chleba
wżywali / wnet o prostych pota-
rach cielesnych mów: Brali powi-
da pokarm z: weselem y w prostości ser-
ca. osobno rzekł / łamanie chleba
Sakrament rozumieć / a es-
bno / o cielesnych potrawach / Eto-
rych nie zowie łamaniem chleba /

zwyczaj
są Apo-
stolow /
dwie wle-
ciwszy
mieć za-
raz / pań-
ska y pra-
ska.

1. Cor. 11.

ale potarmem. Prawda iż był ten
za Apostolow zwyczaj / iako nie ni-
żej dostrzeż / iż wnetże po wiecze-
rzy Pańskiej / zaraz na wzor Pań-
skiego Jezusowo / swoey cielesney wiecze-
rzy wżywali. Co gdy Corinthianie
mieścili / a iedne za druga mieli /
nie rozśedzając / iż na pierwszy by-
ło ciało Bożey Krew / a na wtorey
proste potrawy / oboje zowiąc wie-
czerzą Pańską: oto ie karze Apo-
stoli. Tak iż na potym pierwsza zwa-
li wieczerzą Pańską / a wtore ziga-
pe / iakoż zwaną nas stypy: na Eto-
rych ubogie rękawic / y sami z nimi
iedli / zaraz po przystaniu ciała Pań-
skiego. Kto tych dwu wieczerz w-
strzym

Orzyn: podob: osoba. 211.

Karvm Kościele nie dobrze wwa-
sz/ iako czynia niektorzy/ przedko
pohledzi. Peronie te dy Apostolo-
wie podobna osoba dawali w Że-
tuzalem/ ludowi z żydom pochrz-
czenemu / w których wedle za-
konu gdy ostar posywali/ nigdy nie
pił, nich nie pili/ale zawsze Młoy-
żesowych Sakramentow y ostar/
takoby podobna osoba używali.

Co y na oney Mannie znać / Kto-
ra była figura tego Sakramentu/
przy Ktorey napoiu żadnego nie
było. a tak wiele wziął ten/ co się
miaręk na głowę iedne nabrał /
iako ten co ieden gomer albo miar-
kę wziął. Toż iest w naszym na-
świętym Sakramencie/ choć po-
dobna osoba Krowezmie / nie ma-
mniey nad tego / Ktory pod obie-
mą bierze. Lecz Poganie przy o-
starach swoich nie tylko iedli ale y pi-
li. y gdy żydowie z poganiami/ przy-
gania im Młoyżes / iż pili wino od
Poganiſtwa ostarowane / czego w
swym zakonie czynić ſię im nie go-

żydowie
nigdy przy
oſtarach
nie pili ty
lo iedli.

Manna
figura na-
ſzey pod-
obna oſo-
ba.

Deut: 32.

Do 41. Dżilo.

Dziſto. Dla tegoż Apſtolowie zmy-
 czałom ludzkim wgadżali / iako
 przyprawdzie y Bogu mogli. W
 Hierużalem narodowi Żydowſkie-
 mu / pod iedną oſobą chleba / oſia-
 ry y Sakramentu wſywać dawali /
 a nie napoju nie dawali. bo ten
 wyciaj ich przy wſywaniu oſia-
 nie był. A w Koryncie narodowi
 Pogańſkim Paweł S. pod dwie-
 ma oſoboma dāie tenże Sakra-
 ment, bo Pogańie oſiarniac ſwym
 Bogom / nie tyle iedli / ale też i
 pili wino.

Actu. 20.

Sa y drugie miexſ. a w Dzie-
 iach Apſtolſkich / gdzie tenże Pa-
 weł S. który pod dwiema oſobo-
 ma rozda wał / y pod iedną też da-
 wał: W Troadzie zebraliſmy ſię /
 prawi / na łamanie chleba / w pier-
 wſzy dzień po Sobocie / to ieſt w
 Niedziele. gdzie Apſtol nie do pro-
 ſtego chleba ludzozwał / y oſobney
 na to ſale wielgiczy na gorze fu-
 ſat. Niſ iſby ich ciała cieleſnymi
 potrzebami kar mił / bo bānketom
 badac y

o vzyw: pod ied: osoba. 217.

bidac obogim niesprawował: ale
zeby ich naawieszym Sakramen-
tem nakarmil. Na co sobie y dzien
dwiecy Niedzielny obrat / gdzie o
winie y drugiey osobie zadney wa-
zmianki niema / ale pod osoba y
lamaniem chleba Sakrament ro-
zdarwal. Takze gdy w okrecie do
Rzymu plynac / tonac z innymi
mial / tworzya wiele Doktorow /
a miedzy nimi S. Chryzostom / is-
tam pierwey chleb na ciało Pań-
skie poświęcił / y z raki swey da-
wal Lukaszowi y innym uczniom
swoim / a potym wszystkim / y po-
ganom / ktorzy w okrecie byli / pro-
stym chlebem ciała poświęcił kazać.
Co rozumiecia w tych slowiech / gdy
mowi Lukasz S. Wzjawszy chleb blo-
goslawil, alba dzięki czynil Bogu przed
wszystkimi, y gdy lamal, porzjal sam
iesc. A drudzy wzjawszy lepsza mysl,
y oni wziali pokarm. Peromie ten co
S. Pawel y uczniowie jego. Stad
wiedzion byl Apostol, iż obyczay

w 220

Aktu: 27.

Chryzost:
17 in Mac
thae: opo-
imp.

214. Szosty Filar.

w Kościele Boży / iż ci Pterzy na
morze / iako na pradka śmierci ro-
śiadali / iako z soba Pańskie brali /
aby się w przygodzie oney / gdyby
bliska śmierci widzieli / do dobrego
stonania potrzepczyli. Co o bra-
cie swym Satyrze Ambrozyus Do-
ktor świąty y Biskup napisał. iż
gdy się otręt rozbił / on wziął się
w ręce ciała Boże / które nosił w
plateczkach / nie szukał deski do
wypłynienia / ale się tak puścił w
morze / wiara one o przenaświe-
śłym Sakramencie miał / iż przy-
nim utonąć nie miał / y tak się sta-
ło / zdrowo wypłynął. To tam o-
soby winą nie było.

Ambr: in
orac: de o-
bitu Saty-
ri fratris

piata y
szostka pod
pora.

Widziszże iż nie było za Aposto-
łów / ale y po nich w Kościele Bo-
żym używanie pod jedną osobą by-
ło pospolite / co się y z innych pism
Doktorów świątych / y History-
ków domodnych wiecey potaje /
piata te y szostka zaraz podpore sta-
wiał: Jako za Apostolów / tak y
po nich (Kto / jedna osoba w uży-
waniu

o vžyv: pod ied: osoba. 215.

wánui bytá: Gdy one srogie pr ze
śladowania nastaty / bráli w dom
swoy ciato pańskie y chorwali Chry
ścianie / ná ona godzina / krórey
porwac ie miano ná męczeństwo /
zwłafęza gdy iefęz Kościołow
nie mieli. W czym świadczy stary

Tertull.
Cyprian:

Tertulianus lib: 2. ad uxorem.
R Cyprianus Męczennik serm: 5.
de Lapsis / o iedney niewieści po
wiada / iż mając w szynce prze
nawieśća światość / gdy is nie
godnymi rekomá otworzyć chciá
lá / ogniem z skrynki oney wypa
dającym odstrasóna iest / aby sie
docknać nie śmiáta. Tam osoby
winá / króre sie precko stázić mo
że / zwłafęza gdy icy trocha / nie
chorowano / iedno osoba chleba.

Tenże Cyprian S. tamże o dru
gim napisal / iż będąc w grzechu á
Chrystusa sie ná mękách zaprzaw
by / gdy śmiat z ofiary wziąć od Ka
plana / to co inni brali / świato
ści pańskiey / pożywać y docknać
sie nie mogli / ale w reku swych po
wálił

L. c

piot na

piot znalazł, że y tam pod jedną os-
sobą brali. A Bazylus w liście
ad Caesariam patriarcham tak mo-
wi: Nie jest wie lgi grzech, czasu prze-
sładowania, gdy potrzeba kogo przy-
jąć, aby sam reka swa własna, okrom
Kaplana y Dyakona, brat Communia.
(to jest ciało Pańskie) dla tego iż to
stary zwyczaj stwierdził. Bo wszyscy na
puszczach Pustelnicy, gdzie Kapłana
nie ma, Communia, albo ciało Pańskie,
doma chowają, y sami sobie dają. A y
Alexandrycy (prawi) y w Egipcie,
każdy z ludu po polu ma Communia;
to jest ciało Pańskie w domu swym.

To ja słowa tego świętego / z Eteo-
rych zrozumiey / iż tam jedna os-
oba chowana była / a osoba winna
chowac się nie mogła. Ale takie
chowanie porzym dla niektórych za-
bobożow / Eteor ludzic skłonni do
złego czynili / zakazane było.

I ib: 6
cap: 16

Dionizyus Alexandryski, iako
pisał Eusebius / powiada o Se-
raptonie starym: iż mu umieracie

o używ: pod ied: osoba. 217.
 temu Kapłan przez pachołe iego /
 przez. ktore prosił / aby Kapłan
 do niego przyszedł / posłał Łuchaa
 rystwey małuczką czastkę / sam iey
 nieść nie mogąc / to jest ciało Bo-
 że pod osoba chleba / y kazał mu /
 aby rozmazana / (znac iż sucha a
 długo chowana była / ona osoba
 chleba) w usta starcowe włożył.
 A gdy to pachołe wczyniło: wnet
 Serapion w pokoju konał. Patry-
 ska chowana była iedną osobą dla
 Chorych / to Kościół Apostolskim.
 y pod iedną osobą Sakrament na-
 świętscy ludzie brali. A w Kościo-
 łach wschodnich / za czasów świę-
 tego Chryzostoma w Carogrodzie /
 acz nie broniono Kielichá / kro-
 chiał: wszakże wieśća go częst lud-
 dzi nie brali / na iedney osobie prze-
 stając. Co znać z oney Historyey /
 Ewangelisty Jozomenusa: Jedną
 Heretycką białą ślamią Cacho-
 lica / obłudnie iść chciała do stołu
 Pańskiego / gdy wzięła ciało Pań-
 skie w rękę / podrzucić sobie inny

Lib: 2.
 cap: 5.

Eo 4

prosty

238. Szosty Filar.

prosty chleb dziewce Kazala / cia-
 tem Panstym v Catholikow gar-
 dzac / ktory gdy przekasac chca-
 la / w kamien sie cudem Bozym o-
 broit / y tym przestraszona / bieza-
 la do S. Chryzostoma / y z prawe-
 go serca on kamien okazuiac / Cas-
 tholiczka zostala. Gdy by ta byla
 winna z Kielichapic / trudno by
 sie byla zataic mogla / ale znae iz na
 jedney osobie ludzie przedstawili /
 miedzy ktorymi sie ona utaic cho-
 ciata.

Wzywacie tegoz S. Chryzostoma
 Pladzie Gorgius Patryarcha v
 Metaphrasta / iz Chryzostom S. za-
 dzil ludziom / aby po wziciu ciata
 Panstiego / troche sie wody albo
 wino napili / albo taki konfekt za-
 jedli / zeby taka odrobina ciata pan-
 stiego ze zlina nie wypadla. To
 znae iz krwi Panstiey nie brali.
 Potym nastal Heretyk Nestor /
 ktory mienil / iakoby pod osoba
 chleba / samo tylo ciato bez krwi
 bylo / a pod osoba wino krew bez
 ciata /

O rzyw: pod ied: osoba. 219.

ciała / dowodząc iż w Chrystu
inna jest persona Bóstwa / a inna
ludzka. Etc. y błąd Cyconie świe
ci zwołanego Concilium Epheskie
płuc / radzili ludzioru / aby iedna
tę osobę chleba brali / wyznawa
jąc / iż tak pod iedną / iako pod
obiciem ciała jest a żywy Chrystus /
żywe z ciałem / y krewnym
w ciele. Ale potem Leo pierwszy
Papież / y po nim Gelaſyus / dla
Manicheusów heretyków / kro
rzy się winem / iako od czarca swo
rzonym brzydzili / gdy się między
wiernymi / iedną osobę chleba bier
zącami ciału / roztaczowali / a
by do krwie Pańskiej sili / żeby tak
się zdrada ich łacniej odkryć mogła
To znać wielgi / iż za Leoną okolo
roku Pańskiego / 442. lud pod ied
ną osobą brał. Bo inaczej Ma
nicheuscykowie zaciągby się byli
nie mogli / iedno między ludem kie
lichu się y osoby winu nie dożyła
iaci. Bliżko był po nim Gelaſyus
Papież / który na tyż Manicheu
E c iij c iij

Leosermi
4 de qua
drag.

222. Szosty Pilar.

czyli dekret czynił / aby obie oso-
bie brali / albo żadney / iż dla zabo-
bonow swoich osoby chleba brali /
a osoby winą nie chcieli. Zowie
światotredztem rozdział tych
taiemnic / to jest / Proby osoby ie-
dne brat / a druga by się tak od-
czarta dana brzydził. czego Cacho-
likowie nie czynili. Ale jednę oso-
bę biorąc / nie z zabobonow / ani
z brzydzenia Manicheyskiego / ale
z wieczności y wiary / y podobie-
nia jednoż jest / drugiey winą nie
brali. Tym Helazyusem adwer-
sarze nam cięscy być chcą / nie ro-
zumiejąc że to na heretyki ten Pa-
pież / jako y przed niego Leo usta-
wił. Zwyczaj brania pod jedną
osobą trwał mocnie w Łacińskim
Kościele / od którego gdy się Grec-
ki oddzielił / którego raz oboiey / dru-
gi raz jednego / y podobieństwo w do-
rych y poście używa: Eukharis ro-
zumających przynowek y potwarz-
na Łaciński Kościół / nigdy do te-
go czasu / w tym Rzymiejskim Ko-
ściele

Wzryw: pod ied: osoba. 221.
Ściotowi przyganie nie śmiał / a
ni śmie / iż pod iedna osoba Sakra
ment rozdaia. Bo wiadza z staro
dawnego y w nich zwyczajiu / iż to
wszystko iedno / pod iedna albo pod
obiedna braci.

Wskazanie
pospola.

Wskazanie branie pod iedna oso
ba / dla tego w Kościele Rzym
skim tak gęste by to / y do tego cza
su zachowywane / y od świętych po
wszechnych Conciliach / Konstanc
tyenskim / Florentskim / y Try
denskim / potwierdzone jest / iż
jest odróżnienie / y niniey ma przy
god do nieuczciwości tak wielkiego
Sakramentu. Jakoby się w
strzedz rozłania na ziemi / y zbys
dzenia iednego od drugiego / gdy
rozgodować y brzydcy z zdrowymi
wespół z iednego by na czynia pi
li. Ja to mówis: Acz się tego lu
dzie niektórzy mały wiary / y pło
chego strachu domagaia: lecz gdy
by im pozwolono tego / (iako się
to już w Cesarstwach Państwach cza
sów naszych doznalo) sami by tego
odstapili.

222. Szosty Silar.

odstapili / a na osobie chleba przestawali / tak iako to pierwszy staz / Chrześcianie uczynili. y tych cziasow takze prawowierni w Czechach y Rakusiech / Kielicha sobie dozwolonego zaniechali. W pierwszym nie byl nigdy odiety / ale od samych z dobrej wolej zaniechany / gdy zrozumieli iz pod tedna osoba caly y zywy jest Chrystus / a iz w takim uzywaniu wiecej jest trudnosci y przygod.

Dla tegoz nie naydziesz zadnego Concilium / ani zadnego Papieskiego dekretu / ktorymby tego kiedy zakazano. To tylo naydziesz / iz stary zwyczaj brania pod iedna potwierdzono. A temu karzoby malo Kościolow sie nalazło / ktoreby dostatek wina miec mogly / zwlaszcza na wsiach y w putočných krajach / gdzie sie nie robi / y wielga trudnoscia przywozi. Drugdy dnia iednego / w niektorych Włoskich y Francuskich Kościolach / dziei sie albo trzynastie ty

O vžyw: pod ied: osoba. 223.

Ście tyściecy ludzi communie.
Toby trzy kussy wielgie na ostarz
wstawic / y one poświęcać potrze-
ba. Jakoby tam wiele błędow by-
ło: A gdzie sie wino nie rodzi / stad
go tak wiele brać: A te ktorzy winą
nigdy z przyrodzenia / ani woniać /
ani kuśić nie moga: iako ie pote-
piemy / y do piekła pošlemy / iesli
oboia osoba iest et necessitate pra-
cepti / co iest pod vtrata lasti / ro-
skazana: A dla chorych iako oso-
be winą chować / y nośić / izali cho-
rzy y do kresu idacy / poćiechy y po-
mocy tey mieć nie maia: Mofeli
Kaptan o pułnocy mieć Msa / a-
by dał oboie osobe choremu: Iza-
li nie lepiej / aby wszyscy iednako
po wszystkim świecie y zgodnie bra-
li / y ci co dostatek moga mieć
winą / y co nie moga / y zdrowi y
chorzy / y modkowie / y co wino pi-
ia / y vboży y bogaci / zacni y
podli.

Sąmychże Heretykow opoio
tego bårzo niestateczne mowy /

ff rozpier

Heretres
nie nie
stark o
kolo osob

rospieraćby nas miały / przy wzia-
tym y podanym zwoyczaju brania.
Luter ktory ta tragedya zaczął /
rozmyślnieſzy ſie mówił y piſał:

Lutherus
ad Bohe-
mos.

Acżby cudniey prawi było oboiey oso-
by w ſakramencie używać, ale iż Chri-
ſtus nic takiego z potrzeby około tego
nie poſtawiał, lepieyby ſie pokoiu y ie-
dności, która wszędzie Chriſtus roſkazuje
ie trzymać, niżli ſie o osoby ſwarzyć.

Et in lib: de Declaratione Eucharistiae
tak mówi: Nigdy tego nie mówił; a-
nim radził. y teraz nie myślę, aby kto-
ry ieden albo Biskup ktory, własna wła-
dza poczynął oboie osoby rozdawać, chy-
ba żeby tak Concilium powszechnie ro-
ſkazało. Apotym roziały mówił De
Capt: Babilon. By dobrze Concilium po-
ſtawiało, mybychmy oboiey osoby nie-
chcieli, y owszem na deſpekt concilium,
dopierobychmy chcieli albo iedney al-
bo żadney, a oboiey zaniechalibyſmy,
y wyklelibyſmy tych, którzyby oboiey o-
soby z dopuſzczenia Concilium używali:

A Melan

Orzyw: pod ied: osoba. 225.

A Melanchton zgola mowil / iz
moze byc y tak y owak / a iz toz iest
brac pod iedna iako y pod dwiema.
A Brenoyus teyze wolnosci po-
zwala / in Confutatione Colonia-
en. Brenius in Apolo: Confes:
Witember. w potrzebie dopuszcza
iedney osoby. A za innych malo ich
niestatkow.

Co mowia / izby sie ich tym sia-
la nawrocilo / gdyby im pod obo-
ia osoba brac dopuszczono. A przod-
kowic naszym / y ia z innymi / i-
szem takiego zadnego Heretyka
ani Heretycki nie doznal ani na-
lazi. Eteryby w tey samey rzeczy
iedney bladzil. Kazdy Etery sie te-
raz osob domaga / wiary Katho-
lickiey okoto tego Sakramentu
nie ma / a innych wiele bledow
przy tym namieszanych peten iest.
Doznali w Rakusiech y w Cze-
chach / co im tych naszym lat / po-
zwolony kielich od Papieza po-
mogl. wietrze zgorzenie nastapilo /
a Heretyk Heretykiem. Przetoż y

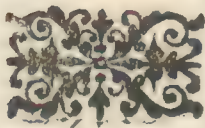
Sf ij

sami

226.

Szósty Filar.

sami CATHOLICY / widzac że nie He-
 retykom nie pomaga / y samymi
 nie sie nabożeństwa nie przyczy-
 nia / do starego sie zwyczajn wro-
 ćili. X dzieścić osob tym nie pomo-
 że / Proczy sie za swym rozumem
 puścili / a z Kościelnego posłuszeń-
 stwa wylamawszy sie / do iarzmia
 Chrystusowego niechca / pokory
 nie mają / obciorki swe zawždy ma-
 ja. Pozwalać co błodom ich y vga-
 dzać / rany ich y choroby mnożyć /
 to jest a nie leczyć. Ide do
 ostatniego Fi-
 laru.

Siedmy

o gęstym a poied: wżyw: 227.

SIODMY Y OSTA

TNI FILAR.

Ceste a poiedynkowe
wżywanie ciała Bo-
żego.

KLETNIE Y WIMY-

sły Zwingliańskie.

Wżni Wólan) iż my
Catholicy lud wierny
Christusow/ od wżywa-
nia tego przenaświeszcze-
mentu odganiaamy / a ledwie ich
raz w rok albo dwa / przypuszcza-
jąc do tey niebieskiej potrawy / a
tylo impatrzeć każąc / ieść y poży-
wać ież zakazuujemy / a chowając
ta do strzynek / myśom y molom
one trawić dopuszczamy. To ias-
to siez prawda zgadza / niech o-
sądzi kto czyta. Tak sroga nie-
znosna potwarza / Eonamniej
Sf iij sprawo

228. Siódmy filar.

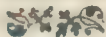
Ispraw Kościelnych świadom / że
 przydzie się tačno / a nad nami y
 Kościołem Bożym / wżalić się ta-
 kiej krzywdy może. Gdzie to kiej
 dy od nas slysat / gdzie czytat / v
 ktorego Doktorá našego znalazł /
 abyśmy kiedy częstego używania te-
 go Sakramentu komu zakazowa-
 li / do ktorego wstawicźnie wzywa-
 my. Jeśli na leniwe y niedbale to
 prawo postawione iest / aby przye-
 namniemy raz w rok / pod winami
 y karaniem / do stołu Bożego przy-
 stepowali: tym się nikomu droga
 nie grodzi / aby do tego stołu Bo-
 żego nie wgszeżat. A owsem wzy-
 wamy / pobudzamy / xpominas-
 my / aby to co najczęściej czynili /
 iako nas z łaski Bożej słuchają. W
 Wilnie teraz / tak iako po innych
 stronach Catholickich / ledwie iest
 ktore święto y ktora niedziela w
 rok / na ktoraby się communican-
 towo dobra liczba nie zebrała. W
 także nko^o rostkazaniem pod gzie-
 chem y winą duchowną nie ścia-
 kaia /

ar.

dom / za
o nami y
lic sie ca
ie to kles
zycat / v
nalazl /
wania te
kazowa
e wyzwa
dbale to
by przye
winami
tego przy
u droga
otu Bo
em wyz
omina
czynili /
haia. W
innych
wie jest
ziela w
unican
la. W
od grze
nie aia
kaia /

o gestym a poied: vzy: 229.

staia / chyba raz w rok / zeby ta
byla dobrowolna y przyiemniey
Panu Bogu ofiarą. Bo y zbawie
witel nasz czasu wzywania nie za
mierzył / ale to dat na kościelny
rozsadek y baczenie / wedle ludzi
stanow / czasow / zabaw / y in
nych okoliczności. Drugdy y in
dziey na każdy dzien wierni Nisey
sluchaiac / ciata Bozego wzywali /
tako za Apostolow / y za wielu Pa
piezow w Rzymie / aż do czasow
Hieronyma S. y daley czyniono: Hierony:
Drugdy w tydzień raz / drugdy w cont: Ioa
Nisioe / tako y dziś czyniaich uinianu:
wiele. Ta to wstawy żadney per
ney nie bylo / y dziś niema / iedno
to nabozenstwu każdego polecaia /
a iednak Kościol rstawicnie do
cześniego brania chleba tego powse
dniego wzywac nie przestae / y my
to czyniemy za pomoca Boza co
napilniey / tymi nisey polożo
nymi podniaty wiernych
serca rozbudzaiac.

pieitor

230. Siódmy Filar.

PIECIORAKA POD
NIATAKTORA SERGA
ludu Bożego do częstego używania prz
nasświetlonego Sakramentu
podniecamy.

PIERWSZA Z PI-
sma świętego.

Starym zakonie Man
ne one co dzień zbiera
no / okrom Soboty /
ktora już koniec drogi y wieczne
odpoczywanie znaczyła. A iż o
na manna za wykładem Pana sa
mego / figura była Sakramentu /
lepszey y swzey tey manny: vge
szyć co dzień do niey / iako czynia
niektorzy kaptani / a innym co na
częściach przystoi. Gdyżesiny tu na
pielgrzymstwie / pośileni być na
drogę daleką / iako Żeliasz chle
bem onym od Anioła przynieśio
nym / potrzebuemy: tylo żeby
dunę Egipt / y niewola satań
ska grze

Ioan: 6.

7. Reg: 19

O gestym a poied: vzyw: 27.

sta / grzechow / y czynienia wolej
tego / opuścili / a do nley sie nigdy
wracać nie myśleli. A Psalm mo-
wi iuż nie o figurze / ale o rzeczy
przez nie figurowaney: Anyelstiey
prawo potrawy pożywał człowiek /
y jeśiat im w hojności pokarmy.

Psalm: 77.

Jakoż do Anyelstiey potrawy nie
dostępiać / gdy tu na ziemi ludzom
zostawiona jest: A indziej: Poko-

Psalm: 101.

sonym iako trawa / y uschło ser-
ce moje / bom zapomniat iść ch-
leba mego. Upaść przeto / a iako
trawa od kosy / tak częst od potu-
sy y grzechu podcięty być musi / Kto-
ry tego chleba naswieczonego ciała
Bożego iść często zapomina. A w
drugim Psalmie mówi: Chleb ser-
ce ludzkie pośilaj iako ciało chle-
bem sie vkrzepia: tak dusia y ser-
ce naše w słabości do dobrego / y
zbawionnego ciałem sie Bożym
troierdzi. A gdy Pan sam Jezus
mowi: Jam iść chleb żywota: To
iść chleb który z nieba sstapit / aby
ten który go pożywa nie umarł.

Psalm: 103.

GG

Item

272. Siódmy Filar.

Ioan: 6.

Item: Jam iest chleb żywy Kto
 rym z nieba estapil: Kto go bedzie
 pożywał / żyć na wieki bedzie: a i
 toż Kto tego żywota pragnąć nie
 ma / gdy mu go w potarmie ta
 kim daia: Potarmem zaraseni ie
 stesmy w przodkach naszych, potar
 mem zleczeni być mamy. On śmierć
 przyniosł a ten żywość daie. Ktoż
 w skazie y śmierci Kochać a do bra
 cia żywota y nieskazitelności leni
 wym być chce? Jesteż moro! Pan:
 Kto mnie pożywa / we mnie mie
 szał a i ja w nim. A Ktoż nie chce
 Kiego mieszkania / y zjednoczenia /
 w Którym wszystko zyskuje / y za
 swoie mieć może / co Christus Bog
 nasz ma? Czyńcie to prawe na mo
 je pamiatke. Kto Kogo miluje /
 częstonań wspomina. A to wspom
 nanie nigdziez nie jest rzetelniey
 se y milse / y pożytecznieyse / iako
 przy tym używaniu / gdzie sami si
 nam Pan niewidomie daie. A
 postol gdy moro: Jle Ktoż poży
 wać będziecie / śmierć Pańska opo
 wiadai

Agasty a poiedrżym: 233.
wiadać macie: do częstego tymi
słowu przysimowania przymodzi.
Gdyż rozczytanie śmierci Pana na
tego/ niewymowne nam ku zbaw
wieniu posytek przynośi: A tch
śmierci y mekta gorzka Pana nasze
go/ nigdzieś sie lepiej nie wspomie
na/ iako biorąc to ciało/ ktore za
nas wydanie jest/ y te krew/ ktore
za nas wylana jest.

Zwyczaj też święty Kościół. Wtóra
onogo pierwiastnego w Hieruza podnata.
lem do tego pobudza. Słowo świę
ty Chrześ wzięli/ na dzień każdy Aetu: 2.
trwali na nauce Apostolskiej/ y w
łamaniu chleba y communicy/ pod
jedną osobą tego nasświetłego Sa
kramentu używając. Tak gorąca
w nich miłość ku wspomnianiu
Pana swego/ y rozczytaniu meki y
dobrodziejstwa jego/ co sie nawie
socy w tym używaniu toczy/ zоста
wała. Do ktory goracości w zami
łowaniu Pańskim/ tym sie też Sa
kramentem przyprowadzamy y wzbu
dżamy.

G g ij Kościół

254. Siódmy filar.

Tercia
podnata

Branie
podnata
osoba.

Epist. ad
Lucianu.

Czwarta
podnata

Cyprian.

Kościół ten Rzymskiego zwyczaj starzy / iako sierzeć / budzić nas do tego ma. Bo o nim tak napisał Hieronim S. Wiem iż w Rzymie ten jest zwyczaj, aby wierni co dzień ciało Chrystusowe brali. O wielu u mnie nie mówi / znać iż pod jedną osobą y krewo Pánstwa brano. Który zwyczaj i się za czas y lenistwem a oziębłością ludzką odmiennie / wrócić się do niego zbawienno jest : aby (iako w Collekcie iedney mówi Duch Kościelny) z wcześszazniem to tej tajemnice / rościł skutek zbawienia naszego. A zawždy do tego Kościoła Rzymski ludzie wterne wspominal / iako to z Doktorów y Kaznodziey tego poznasz.

CYPRIANVS in orationem Dominicam, tak naucza : Chleba tego co dzień aby nam dany był prosimy, żebyśmy w Chrystusie będący y Eucharystya (to jest Sacrament przenajświętszy) co dzień na zbawienie bierzący, w grzech iaki wielgi nie wpadli, gdybychmy

O gestym a poied: vřřw: 277.

chmy sie wstrzymali a nie communiko-
wali, oddaleni byśmy byli od tego nie-
bajęcego chleba, y ciała Christusowego.
Gdyż sam mowi y wspomina: Iam iest
chleb żywota, którym z nieba sstąpił,
kto pożywa tego chleba, będzie żył na
wieki. Gdy tedy mowi o żywocie: na wie-
ki pożywaiacemu, pewna rzecz iż ci ży-
cie, którzy sie ciała tego dorykają y Eu-
charystya communicuac bierzą.

Z drugiey strony bać sie y modlić po-
trzeba, aby oddalając sie kto od ciała
Christusowego, nie oddalił sie od zbawie-
nia. Gdyż on grozi: Iesli pożywać
ciała syna człowieczęgo y pić krwi iego
nie będziecie, żywota w sobie nie macie.

S. HILARIVS też tak mowi: Iesli takie
grzechy nie są, aby kto dla
nich był wyklęty, nie ma sie od lekar-
stwa ciała y krwi Pańskiej oddalać.

Bo bać sie trzeba, aby im dłużey prze-
włóczę, oddalonym od zbawienia nie
był, Kto grzeszyć przestał, communico-
wać niechay nie przestać.

Gg ij

S: Am-

Dotykać
sie ciała
pańskiego
go w są-
krament-
cie.

Hilar. dia-
stincti: 2.
de Cōsec.

236. Siodunv Silar.

Ambrosi de
Sacr: lib:
I. cap. 4.

Łepiej
mi
brać cie-
bie, niżli
z boiun-
stwo.

S. AMBROSIVS: Ieśli powsze-
dni chleb ieſt (iako mowiem w Paćie-
rzy) czemu go raz tylo w rok bierzeſz,
iako Grekowie na wſchodzie czynić zwy-
kli. Bierz co dzień, to co tobie co dzień
pomocno. tak żyj, abyś co dzień brać
był godzien. Kto co dzień nie gotow, y
po roku nie będzie gotow. I niżej:
Kto ma rany, lekarſtwa ſzuka. Rana
ieſt, boſmy w grzechu ſa, lekarſtwo ieſt,
niebieſki y cześć godny ſakrament. Chle-
ba naſzego powszedniego day nam dziś:
ieſli co dzień bierzeſz, tedy dziś tobie
ieſt jawzdy. I indziej: Cieſzko ieſt,
iż do ſtołu twego Panie, z czyſtym ſer-
cem, y z niewinnymi rekami nie idziem:
ale cieżej ieſt, gdy ſie grzechow boiac,
ofiary tobie nie oddaie.

HIERONYMVS ad Luciniū.
Boże byſmy mogli Eucharystya, bez po-
zepienia naſzego, y bez kłócia ſumnie-
nia, brać co dzień, y Pſalmiſty ſłuchać
mowiacego: Koſztujcie a obaczcie iako
Pan ſłodki ieſt.

Tenja

o gestym a poied: vžyw: 237.

Tenže o Rzymie y Hispaniey píše:
iž tam co dzień čtala Božego pošy-
wala wierni. Et in Epistol: ad
Gal: 4. et in Regula ad Eusto: Dwaťroć
radzi Mniřkom / aby sie dwaťroć
na mieřiac spowiadaly / y čtalo
Pańskie braty.

AUGUSTINVS de Ecclesiasti-
cis dogm: cap: 53. mowi: Co dzień cō-
municować y brať Eucharystya, ani
chwale, ani ganie, wszakže na každy
Niedziele to czynić radze y vpomínam
byle serce bez chuci do grzechu zosťa-
walo.

GREGORIUS: Opatrzny Pan, De Confe-
dal nam ten Sakrament, zbawienia, iž
my co dzień grzeřem, a on iuž vmićrať
nie moře, řebyřmy přez ten Sakrament
odpuřćjenja grzechow nabywali. Bo
onego zavgdy iemy y pijemy v prav-
dzie, a on caly, řywy, y nepokalaný zo-
řtali.

BERNARDVS De Coena Domi-
ni: Přyřaćiele oblubíencowi, to řest do-
brý Bi-

238. Siódmy Filár.

brzy Biskupi, dobrzy Opci, y inni bogoboyni y zakonni ludzie, skoszcowali y zupełnie doznali, to co mowie, y przeto do stolu oltarza często ida, co dzień bia-
le czyniac szaty swoje, to iest ciała, iako nalepiey moza, maiac sie Boga swego reka y rsty dorykać, y mowiącego do-
siebie słuchać.

A BEda wielebny o Kapłanie niedba-
łym tak mowi: Kapłan nie maiac stu-
siney przeszkody, gdy służyć Mszy s.
opuszcza, ale z niego iest, bierze naswiet-
szyć Trojcy częśc y chwale, y Anyotom
wesela, grzesznie odpuśły spráwiedliwym
pomoc y łaskę, w czyściu będącym ochło-
de, Kościołowi duchowne Chrystusowe
dobrodziejstwa, a sobie lekarstwo odcy-
muie. Zamechrywam murey dla
brzości / ktorychmy nankę y vo-
pominanie ludziom wieronym prze-
kładamy / aby często ciało Pana
swego bráli. Z czego acz niewyliczo-
ne są pożytki / jednak dla wier-
nych na pobudki ich / niektóre tu
wylisze.

Częstym

• gesty m̃ a poied: ṽzyw: 279.

Częstym ṽzywaniem tego prze-
nadostojniejs^o Sakramentu/na
przed cłowiek sie z P. Bogiem
swym mięcej jednocy/ y spai mi-
łoscia ona / ktora w tym Sakra-
mencie wlozona jest. Ktory Pa-
sterz owoc swoje własna krowa kazi-
mi: A nie każda matka pierśiami
swymi dzieci swych odchowywa.
Rozumiey iako nas zamilował
Pan Jezus Bog nasz / dając nam
ciato y krew swoją ku pokarmu.
Tey miłości jego przedziwnie słod-
kiey kosztuiem / ale proć przyimu-
iem: iakożbyć może/ aby te miłość
iedzac y piąc/ syćsi my nią/ y w niej
duży y gorący zostawać nie mieli?

Kto rzadko przyimuie/ podob-
no z boiaźni czyni/ boiać się Pana
srogiego / iesliby w czym sobie złe
poczał/ aby na sąd sobie nie brat.
A kto często przyimuie / z miłości
to czyni / chceć Pana często go-
ścić swym mić / y jego lastki ṽzy-
wać/ y nań iako obecnego pątrzyć
y w nim się nałochać. Lepśa jest

zb

miłość

li

piata
podnata
z pozyc
kow roz
mających
ciebiego
brania

2.

240. Siódmy Silar:

miłość niżli boiażń. Kto dla boia-
żni od ognia / aby się nie sparzył w
cieka / nigdy ciepła nie ma: a kto
ostrożnie do ognia idzie / ciepła do-
state / a im częściej y bliżej / tym
się zimnaśmiej boi. Przeto lepsza
ostrożna miłość z pożytkiem / niż
zli leniwa boiażń z veratą. Młodo-
ściemu wszystko się w dobre obra-
ca / y Pan Bóg mu do godnego
przysięcia dopomaga.

3. W częstym przyimowaniu wie-
le cnót czele nabiera. Bo idzie do
spowiedzi / y zarządzy albo często
pierze ścieśnienie swego / po-
knuje y żałuje / y sam siebie
doświadczać / zdobywa się na
wielką pokorę rozmyślać / co on
jest / a co ten / którego w domu
przyimie / ucy się niżto kłaniać
Panu swemu / sednać się z tym mu-
ci którego rozmyślać / modlić się
nabożnie naczę / rozmyślać me-
te państwa / (co jest temu przyimo-
waniu własna rzecz) y inne do-
brodziejstwa Pana naszego nie za-
miera.

O gestym a pojed: rzy: 241.
niecha. Piłnicy sie grzechu musi
strzec/ mając tak częstego gościa/
ktory sie grzechem brzydzi. A in-
nych zabaw dobrych y wczynności
wiele enot z tym roście.

Częste używanie / czynięcie kła-
na pokusy w grzechu mocnego. i-
ako pokarm do roboty dodac syty:
tak ten niebieski/ na pożadliwość
kley struszenie/ na czartow/ kłak śia-
del do złego stęrganie / na odcięcie
sie złym pokusom barzo służy / y i-
ako zeliaska posila.

A co nadewszystko jest / cieleśne
požadliwośći ta przeczysta potra-
wa w ciele ludzkim gaśi / y dzimnie
susz. Bo iako on pokarm pier-
snych rodziców naszych / zle a nie-
porwolne rozumowi chuci / w ciała
nasze / iako iad iaki wpuścił: tak
ten / na tych złych chuci wgaśenie/
y wysuszenie w ciałach naszych / da-
ny jest pokarm / iako pewne y dziel-
ne na iad požadliwośći lekarstwo.
A przeto młodzi / ktorzym ta jest
pokusa nacięższa / gdy tego lekar-

394

stwa

4.

5.

242. Siódmy Filar.

stwa cięsto używaia/dziwna y zná-
czną pomoc do czystości czuia.

α. A Temu Porozędnie grzechy
przyimowaniem naświetłego cia-
ła Bóžego gładza się/które acz po-
iedynkiem o śmierć duszna nie
przyprawiaia: ale gdy się ich wiele
ga hurma zbierze do grzechu śmier-
telnego prowadzi.

7. Doktorowie świeci ono mieys-
sce w objawieniu S. Jana/ o drze-
wie żywota w pośrodku ulicy os-
ney / z obu stron rzeki / które co-
mnieśiac / dwanaście troć do roku
rodzi / o tym naświetłym Sakra-
mentie wykladaia / który ma tych
dwanaście w używaniu pożytkow.
Ożywia / ochładza / zapala / gąsi /
cierpliwość daie / nałarmia / na-
prauie / iednoczy / leczy / zachow-
wa / pośila / gotowym czyni: Oży-
wia w grzechach umarłe. Ochla-
dza w iarzmie y cnotach robiące.
Zapala ozieble serca do nabożeń-
stwa. Gąsi cielesne złe żądze / iako
woda ży piekielny ogień. Daie w
przepłac

O gestym a poied: vžyw: 243:
prześladowaniu / w niemocy / y w
ciężkich cierpliwosci. na armia do
bre świecie jadze. Naprawuie gdy
co w duchowne żywocie osłabie /
y płowac się pocznie. Jednoczy y
spaa dusze z Oblubieńcem Jezus
Chrystem. Leczy rany y wrzody / y
blizny starych grzechow. Zachow
wa w dobrym / aby dusza cwała a
nie słabiata. Pošla w zaczeretey dro
dze do dobrego / y wielga myśl czy
ni / odstraszyć się trudności za
dnei nie dajac. Gotowym czyni do
Kresu y do oney iedney y ostatney
przygody / Ktora śmiercia zowie.

A nalepiey ty pożytki vžna /
ktory sam kosztuie. Bo wnet się v
czuie do czynienia wolej Bożej o
chotnieyszym / do wzgardy swia
ta y co on obecnie / meżnieyszym /
do wmiarowania grzechow ostro
żnieyszym / do rzeczy duchownych
y Bożich gorętszym y przedszym.

A co nawiecey iedno przyimo
wanie / do drugiego wieksza goto
wość czyni: Jesli dziś nie wielga

h. h. iij maś go

244. Siódmy Filar.

masz gotowość / przyjmuy przede-
 sie / bo po przyjeździe będziesz miał
 twierdza. Tak iako kto zchudły po-
 prawić się chce / y cięta nabrać / im-
 częściej ye zdrowe potrawy / tym
 co daley sytniejszy będzie. A kto się
 długo głodem morzy / nigdy nie
 wyje. Dziś powiadaś mam co czy-
 nić / dziś mus cięto bierziesz kuś /
 dziś pościć nie mogę. A mnie masz
 aby iuż nie też było / a nie cię
 na cie nieprzyjaciela czyba / lepiej
 im dziś odpoć dawać począć / niżli
 iuż w czym się oni wzmacnia-
 czełać.

O POIEDYNKOWYM WZIWANIU.

Zamykając te rozprawy / z
 grubego bardo błedu tych
 mizernych ludzi Kacerstwa Zwini-
 glianckiego / naśmiać mi się chci-
 ą : ale wżalić się nad nimi y płakać
 wole. Miemi ciemny Minister /
 iż się

O gestym a poied: vzyw: 245.

Is sie tednemu / albo poiedyntiem
vzywac tego Sakramentu nigdy
niegodzi. A dacie te przyczyns: is
zbawiciel nasi nie jeden sam pozys-
wal / ale podawal Zborowi swes-
mu. Co mi za przyczyna? Nie
Zbor tam byl / ale starszy Kosciel-
ni Apostolowie / w liczbie dwu-
nastey. Jesli z tego przykladu licz-
be vzywajacych bierza / czemu ich
Zwingliani nad dwanaście wies-
cey przypuszczaja? a iesli sie tchey
liczby przyczyni godzi / czemu sie
winnieyszy / gdy ludzi mniej / nie
godzi? Czemu gdy potrzeba / y
dla jednego tym Sakramentem
nie pasowac? Izali is Apostolowie **Actu: 2**
trzy tysiacce zaraz ludzi ochrztili /
poiedyntiem sie chrzcić nie godzi?
Obacz iesli ci rozumi maia. A skad
takie swoje dekrety biora? z Pro-
tego pisma swietego / z Ectorego
Concilium / z Ectorego Dekre-
ta? Mowi ciemny / is za Anakle-
ta Papieja kazdy Ectory przy Miej-
byl / brać Sakramentu P. A. i
sli musiai. A Ecto tego przy? Ale

246. Siódmy filar.

Kto w Kościele być nie mógł / prze-
 niemoc albo inna słuszną przeko-
 ba / izali skodować na tym miał /
 aby wcześnikiem iako inni / ofia-
 ry oney święty nie został? Kto po-
 dy tak na chore y niedoleżne / y słu-
 szenie zabawione okrucnym był /
 aby ye okrom żadney winy ich / iż
 tylo przybyć do Kościoła nie mo-
 ga / od takiego dziedzictwa / star-
 bu / żywoć / y testamentu odmia-
 tal? Stadżec ten nie rozum / y stro-
 gie okrucieństwo Zwinglianstym
 Ministróm wrośło / iż swoich cho-
 rych / tym Sakramentem / y w
 ten czas / gdy konać mają / nie cis-
 śa / ani na te droge tak daleko /
 potrzebna żywnośćia y straconem
 opatruia. Acz z strony ich golego
 y tego chleba / przybyć choremu
 poćiechy nie nie może. y stad znać /
 iż sobie ten Sakrament za nie ma-
 ia / y w nim być lekarstwa duszne
 ani pośilku do potykania z śmier-
 cia y czartem nie rozumieia. Wo-
 ciata Pańskiego tam mieć rzeczy
 więcej

O gestym a poied: vzyw: 247.
wiście niechco. By co wielgiego y
poważnego / y dusy pożytecznego
w tym Sakramencie być mniema-
li / peronieby y chorych a vmieraia-
cych, ktorym tego iuz napilniey /
od tego nie odsadzali. Lecz iako
stare Apostolskie / y zarosdy w Ro-
ściele Bozym trwajace jest poie-
dyntowe / zwlaszcza chorym / piel-
grzymom / y blisko śmierci w przy-
godzie iakiey badacym / tego Sa-
kramentu rozdawanie y vdzieła-
nie. Juzes nieco Czytelniku mily
z hostego Silaru zrozumial / teraz
jeszcze wiecey na krócie ogladay.

CLEMENS uczeń Piotra S.
y po nim Papież / Epist. 2. ad Ja-
cob. tak mowi: Trzem stanom pole-
cone sa tajemnice Sacramentow Boskich
to jest, Kapłanowi, Dyaconowi y Mi-
nistrowi, którzy z boiazni y zdryganym
Clerykow, ostatkow lamania ciała Pań-
skiego strzedz maja, aby iakiey sproch-
niałości w sacrum nie bylo, żeby prze-
wiedbalość ciężka sie krywda czaście
li ciała

248. Siódmy Filar.

Wizer
tek po-
mientone

Lib: 6. ca
pit. 37. Ec
cle: hist.

ciała Pańskiego nie działa. Na coż to
chowano: izali nie dla chorych /
y innych rzeczy na czas być nie mo-
gli / albo z nabożeństwa w ten czas
by przystąpić chcieli / gdy do Nissey
y poświęcania Kapłan być gotow
albo się należeć nie mógł. Tamże
o drugich oświadczeniach y reliquiach
mowi / które się / gdyby ich nad-
używanie zbysło / od Apostołów
brać miały. Choż chowanie na-
świetłego Sakramentu dla cho-
rych / ona historya Dionizyusza
Aleksandryjskiego o Konstantynie /
Świadczy / ktoremu o pulnocy cho-
ry Kapłan sam iść nie mogąc / ciał-
to Pańskie przez pachole posłał. co
się wysszey wspomniato / y co napi-
sał Eusebius:

Przymiada y druga niemniej
stara za Stephana Papieża Me-
cenijskiego / około roku Pańskiego /
250. Tarsycus Acolit niośł do cho-
rego ciało Pańskie / a iż miał mu-
żat ciał godny y osobny wbiór do-
stał wielkiej rzeczy / żołnierze go
Pogan

O gasty a poied: v żyw: 249.

poganſcy podławoſy pytali / co nie
śieſz? A on rozumiełac / iſz nie by
to przyſtoyno przed wieprze kłaſć
perły / ſadna miara przywieſć ſia
nie dał / aby naſwieſzcie y naprze
czyſtke ciało Chryſtuſowe w nieſe
czyſtke rece podał. Oni go kłymi
y kamieſni taſz długo bili / iſz go
zabili / a jednaſz v niego naleſć cia
ła Pań. Niego nie mogli. Ty ſto
wa kładzie Weda / Ado Algerus w
ſwoich Wceſennickich kſiezach.

A Juſtynus Philozoph Wceſen
nik S. wyznawa / iſz po Wſcey / gdy
wpyſcy obecni przyieli ciało Pań
ſkie / nie przytomnym do domu po
ſylano. Szadze Zwingliani to ma
ia / iſz krom zchadzki poſpolitey ni
komu używać nie dopuſzczą.

S. Nazyanzenus Theolog ſtawia
one hiſtorya o ſwoey ſieſtrze Gor
goniey na kili mieyſc ſtawi / iſz be
dac chora / w nocy ſie wewrwała do
oltarza / gdzie leżał naſwieſzcy Sa
krament / y dotykałac ſię ciał Pań
ſkiego / iako ona krwiſ plynęca w

Brante.
ped ied =
na ojebo.

In Apol.
ad Antō.

Orati: de
Sci: & Ara
rian. & in
funere Ba
ſili.

Ji ij Ewano

250. Siódmy Filar.

Cant: 13.

Oratio de
obitu fra-
tris.

Evangelii / zdrowia zupełnego
dostała. Stadze y dla czego by w
Oltarzu naświecić. Sakrament
chowano / by nie dla chorych y in-
nych przigodnych ludzkich potrzeb.
Concilium Nicenskie pierwsze ro-
zkazuje / aby żaden umierający bez
tego siarowego / bez używania cia-
ła Pańskiego nie schodził. A ma ty
stawa: O tych którzy schodzą stara y
zechwalona ystawa niech będzie chowa-
na, aby ten który z żywota schodzi osta-
tniego y nabazgierz potrzebnego straw-
nego nie ostradał. Żwali y zdrowia Wi-
iatykiem y strawnym Oycowie S.
ten przedziwny Sakrament / Kto-
rym się nawiecy konający / y pila-
niey uzli zdrowi / poilić y umoc-
nić ma / na wielga droge y na wiel-
ga wojnę. Toż inne Concilia świa-
te y powszechne / gęsto y często wa-
pominaia / y o Wyboryach y chowa-
niu pilnym / dla takich potrzeb te-
go Sakramentu stanowią. Toż sia-
z Ambrożego S. o Satyrze na mo-
żu płynącym wyżej wspomniano.
Coż wiódz

O gestym a poied: vžyw: 251.

Což wšdy w głowa weszło Zwinglianom: iako bżemienne niewiaſty / iako do bitwy y nā woynę idace / iako nā morze wāiadaiace / iako co trūdneho y niebeſpiecznego zaſſynaiace opatrza / iako konaiace vcieſſa y poiegnāia: Słyſialem iſ moſia drudzy Zwingliani / dla tego Sakramentu przy ſmierci nie daia / aby zaſſywota y zdrowia gotował ſie czele / a niemocy y ſmierci nie czele. A tego nie wiedza / iſ y nagotowſy y naſwiozſy / tego Sakramentu w niemocy vſywaia. A niſt tak gotowy być nie moſe / ſeby tey pomocy nā onęgodzinę nie potrzebował. Dobrzeć to ſie w zdrowiu gotuie y tak żyie / iako by dziś miał vmrzeć: ale ieſli tego nie czyni: izali gdy zachorzete albo wmera / zameknione być mu maia wrota do miłoſierdzia: izali czaſu do pokutyniemaſ poſtduſa ięſt w cieie: izali Pan Bog dać mu nātoſtku albo nā tońcu nie moſe / cze go za zdrowia nie miał: Do roſpā

Ji iij

czyta

252. Siódmy Filar.

czy tacy Ministrowie wioda / y tacy
ich wczniowie a sami wiecey w mie-
staia. Pomnie niemało Historii
rospacznych śmierci ich / a iedna tu
w Wilnie znaczna niewiasty ied-
ney / y w wierze y w obyczajach ia-
ko siato złącza pospolicie / bledni-
ce wielgiey. Bliżko śmierci bedaca
Ministrowie nawiedzali / wspom-
nia iey Chrystusa / a ona strasli-
wym głosem na nie sie oburzyła /
mowiac : Co za Chrystusa : Nie
znam ia iedno rogato / y takiego
ście wy mnie wskazowali / y tak z
tym głosem mieśo na sobie kasaia-
zdechła. Rzecz prawdziwa y ie-
ście w pamięci ludzkiej / y miłoś-
wać sie osoba y maż iey ieście ży-
wy może.

ZAMKNIENIE TYCH KSIĄZEK.

W Amietayże na ten koniec
namilży Czytelniku / a
czyś sobie tego / aby sie na robie o-
ny flasz

o gestym a poied: wzyw: 257.

ny słowa Pańskie ziściły: Przyjdo
do ciebie mowi Pan Jezus/ y zso
ba cie weźmie/ abyś tam był gdzie y
ia. Przychodzi do wiernych poku
tuacych Catholików Pan Jezus
na godzinę ostatnią/ w tym prze
dzirnym Sakramencie/ o kto
rym sie tu mowilo/ gdy już z tym
światem rozstać sie mają/ do tych
którzy w iedności Catholickiego
porośechnego Kościoła tego/ w
domu y w ołczarnicy tego/ wiary
wzietey nie odmiennie dochowy
wają/ w pościu y w żałości za grze
chy swe/ z Kościelnym rozgrzesze
nim y Sakramenty schodzą. Przy
chodzi do nich nie na sąd y potępie
nie/ ale aby ie w miłosierdzie swe
wtoronował/ aż ścipa wziął na o
no wesele małżeńskie/ iako mado
y ciuyna oblubienica swoje/ iego
trwia droga oczyszczenia/ y oleiem
dobrych wezynków iasnielaco.

Serzeż ze sie Kacerstwa y odsze
pienstwa wśelającego/ ktore wiara
pluie/ iniego niżli oycem naszym
opoc

254. Siódmy Filár.

opowiedziany jest fałszywego Chrystusa podmiata / w którym przy
 skonaniu nadzieia wpada / rospać
 następuje / które żadney poćiechy
 ani obrony z Chrystusa prawdzi-
 weo y drogicy meki iego / y żywota
 z ciała iego przenaświadczeo / które
 sie w Sakramencie daie / nie przy-
 nośi. które od śatana przodka y
 głowy odśiępienstwa / pychy / y
 nieposłuszeństwa wysłane / do nie-
 go sie y piekła iego wrócić muśi.

A z czytania tych Psalmów / jest
 przestroga o diadu Sakramentar-
 skiego / y Żwinglianśkich Kalwin-
 skich błędow / albo wleczenie / co
 Day Boże / wezmiesz: rzekni zemna
 a Boże bych ie zroba tu y w onym
 pokoiu y odpoczynieniu gornym /
 ze wszystkimi wybranymi wiśolo
 zaśpiewał: Chwała Bogu w Troy
 cy iedynemu / który był / jest /
 y będzie / y króluie na wie

ki wieków A

men.

Chwała Bogu w Troycy iedynemu.

**Index przedniejszych
rzeczy / ktore sie w tych ksiaz-
kach zamyslaia / według
obietadla rozlo-
żony.**

A.

Aryanom iako Catholicy od-
powiadali / przeciw wcieleniu Sy-
na Bożego mowiacy. Folio 155.

Ani czego przydaie ani wymuze
Sakramentowi osoba wina 197.

B.

Bogu nic nie trudno. 15.

Baranek załonnny / figura był
Christusa Baranka prawdziwe-
go. 25.

Berengarius odprzysiagił Ka-
cerstwo Sakramentarstwie: 75.

Blogosławienstwo Boże / od-
miانة czyni na rzeczach / ktorymi
blogosławi. 61.

C.

Ciała Christusowe obecna przy-
tomności / czemu potrzebna. 30.

R. E.

Cov

To w swojich wiernych sprawu-
ta przytomność. 36

Czemu tedy w Sakramencie nie
widzieć. 73.

Concylia albo zbory Kościelne/
co o Sakramencie oltarzynym wy-
znawia. 76.

Ciekawe pobądry / o Synu Bo-
żym więcej niż Żwingliani trzy-
ma. 59.

Czwarta podpora o Miłos-
ciwinności przyrodzona własnej
Bogu służby. 111.

Czwarta podpora na postło-
żeniu Bożemu / świadectwa Do-
ktorów S. 142.

Czwarta podpora ożywianiu
pod jedną osobą / rozdawanie 2-
postolście. 205.

Communikować co znaczy. 209

Chrześcijaństwo pierwszy brali z
bo w domu Sakrament. 215.

Concilium pierwsze Nicejskie /
chorym communikować rozkazu-
je. 250.

Ciało Chrystusowe w naszym cie-
le / iako was w ciebie. 175.

Doctor

sprawu

36

enie nie

73.

ościeśne/

znym wy

76.

ynu Bos

ani trzy

59.

Nfey S.

własney

111.

a pofton

twą Do

142.

żywanu

wanie A

208.

aczy. 209

brali z j

215.

icęńkie /

ro, Kazu

270.

afym cio

175.

Docto

Doكتورowie starozytni / rzeczy
wista obecność ciała Pańskiego w
Sakramencie wyznawais y twier
dza. 37.

Dziwiata podpora o Nfey świa
tey / Concilia. 119.

Dziśiata podpora o tyż Nfey /
porwiechności młodych narodow
Chrześcijańskich. 120.

Dwanaście owocow drzewa ży
wota z Sakramentu pochodzi. 242

Doكتورowie święci iako trzy
mali o tym Sakramencie. 173.

Dobrzy y złi przyjmują ciele Pań
skie. 177.

Do tego Sakramentu równy
przyprawy żaden człowiek mieć
nie może. 189.

Doftonala jest przyprawa ludzi
świetych. 190.

Dwie osoby w Sakramencie nie
są przytazane. 195.

Dla czego Kościół raczej ie
dne osoby wzywac nie chciał. 198.

Dla czego pod dwiema osobami
Chrystus zstąpił ten Sakra
ment. 205. R E Ń Ephe

Epheskie Concilium ledna oso-
ba brać radzilo / przeciwko Nestoro-
wi. 219

S.
Fałsz y klamstwo Kalwinistów
o tym Sakramencie. 193.

Fałszywey nauki Heretyckiey /
znak jest niestatek. 161.

Fałszywa potwarz przeciwko Ca-
tholikom. 194.

G.
Głozą y Papturki Zwinglianście
na słowo Boże. 13.

Gdzie y w czym pożywaia Zwin-
gliani ciała Pańskiego. 163

H.
Heretycy Stół tylo mają / ale
Ołtarz nie mają / y sami się go-
pra. 80.

Heretycy Kapłanów nie mają /
y do nich się znać nie chcą. 81.

Heretycka nieprawda / żeby Pa-
pieżowie Nisza wymyślili. 85.

Heretyczka cudem Bożym na-
wrocona. 218.

Heretycy więcej się gorzą niż
li nawracają pozwoleniem Re-
licka. 225.

Jadrey

Jedzey Wolan / w Chrystuſie
wiezna mocy Boſkiey. 20.

Jako ſie ma rozumieć co ma
wie Heretycy / ſe Papieſznicy co
w ſie przyſiaſobie Chrystuſa. 55:

Jedennasta podpora o Miſey
ſmutey / ſwiadectwo Heretyco
kie. 121.

Jedney oſoby uſzywanie daleko
ſnadnieyſze dla wielu przyſczyn. 221.

Jako mанны tak y tego Saſia.
mentu czeſto uſzywać przyſtoi. 230.

Jako chiehem ciało / tak duſza
tym Saſramentem ſzye. 231.

Jedno przyſtepowanie do dru
giego gotwie. 243.

Jako ciało Pańſkie zlym ſko
dzi. 182.

Jako cieſki grzech niegodnie
poſzywać ciała Pańſkiego. 182.

Jedney oſoby uſzywanie w Ko
ściele zawſdy bylo. 192.

Jako ſie rozumie pſcie z tego
wſyſcy. 195.

K:

Krzyſa ſwiatego znaku / ſtaro
K. ii. ſzyenie

żyenie przy Sakramentow spras
rowaniu używano. 48.

Blaski, Heretyckie okolo Nispy
świętey y czerze 79.

Blaski Zwinglianskie / iż Sa
krament w rękę nie w usta trzeba
dawać. 135.

Kościolowi Christus zlecił sta
nowić czas używania Sakramen
tu. 229.

Katolickie czterzy podpori / o
prandziowy ciała Bożego / cia
łem y duszą używaniu w Sakra
mentie. 166.

Kaczerze wielka rozgórda czynia
o star niemu Pańskiemu Testamen
tow. 170.

Kto godnie a kto niegodnie Sa
krament przyjmie 167.

L.

Lamianie chleba co znaczy 210.

Luchter jedney osoby używania
rady. 224.

Lutrow niestatek. 224.

Lekarstwo dobremu albo słoń
cu podobne ciało Pańskie 185.

M.

Milose

brás
48.
Iſey
79,
Sáo
zebá
135.
ſka
neno
229:
ri/ o
cias
trás
166:
ynia
men
170.
le Sá
167.
219.
ania
224:
224.
ſtois
185.
iloſe

Mitoſi Chriſtuſowá ku ſwoim
wiernym iako wielka. 15.

Madroſi Chriſtuſowá w da
waniu na ziemi ciała ſwego 22.

Mánná figurowała Sakrament
ciała Pańſkiego. 23.

Mitoſi prawa zámſe prágne
obecnoſci tego kogo miluje 33.

VI.

Niegodnie dotykał ſię Sá
kramentu/ od Boga karani. 215.

Nieſwieſki Káthechizm/ mniſcy
zdrády miał / niſ Wilenſki. 165.

Nie cyło duchowne/ ale y cieles
ne ciała Chriſtuſowego poſywas
nie teſt w Sakramencie. 171.

Náſe z Chriſtuſem ziednoczenie
ma być cielesne. 172.

Nowego Káthechizmu Wilen
ſkiego/ Declaratio. 161:

Nauka Zwinglianſka/ przećiw
nauce Doktorow ſwicych 184.

Q.

Q obecnoſci ciała Pańſkiego w
Sakramencie/ mąptary y brednie
Zwinglianſkie. 2.

Obecnoſci ciała Pańſkiego w
Sakras

Sakramencie podpory.

12.

Odmiana Zwinglianſka wina
y chleba w Sakramencie/ wymyſla
na ieſt.

52.

Oſma podpora o Miſey ſwie-
tey/ ſwiadkowſcie wieldzy Doſko-
rowie.

117.

O wyrzadzaniu czci ciału Chri-
ſtusowemu w Sakramencie. 125.

Obie oſobie brać przykazano
przeciw Manicheyſykom. 219.

O bu oſob domagać ſie/ znając ieſt
niedowiarſtwa.

237.

Oſoby iedney zwyczaj przeciw
Heretykom.

201.

p.

Poſwieccanie/oddaniem/ zle na-
zywają Zwingliant.

46.

Poſwiacanie iako ſie prawdzi-
wie rozumie.

46.

Poſwieccanie odmienſta iſtnoſci
chleba y wina/ w ciało y krew pra-
wożna Chriſtuſowa.

55.

Przymierze nowego y ſtarego
Zakonu z Bogiem/ iako rozne. 26.

Potrwarz Wolanowa/ żeby Do-
ktorowie wſzyli/ iż namnieyſzy kła-

plan

plan mocniejszy jest niżli Bog. 74

Podpory o Nfey y ofierze prze-
naawietfey ciała y krwi pańfkiey.
pierwsza/ Piśmo święte. 88

Pan Chrystus ofiarował przy
ostatekney wieczerzy / według po-
rządku Melchisedechowego. 96.

Proroctwo o Nfey S. 100.

Piąta podpora o Nfey świętey
rozkazanie przepowiadania śmier-
ci pańfkiey. 112.

Potwarz heretycka na wierna
Boże / iakoby oni chleb za Boga
mieli. 131.

Pierwsza podpora na pokłon ciała
Bożemu w Sakramencie/ iż tam
jest obecne y rzeczywiste ciało Pań-
skie. 136.

Paweł S. w Troadzie/ pod jedną
osobą rozdawał. 212.

Przykazanie raz w rok commu-
nikować / iako się rozumie 228.

Pierwszy Chrześcianie na Kośdy
dzyń przystępowali. 234.

Przez Sakrament z Bogiem się
spalamy. 239.

Po Communicowaniu Kościoła
21 nym/

nym/ tym którzy nie byli / od ko-
mo w Sakrament syłano. 240.

Przeciw Doktorom S. Raccet
wyporem bija: 181.

Przyprawa do tego Sakramen-
tu pospolita / każdemu porcin-
na. 193.

Pierwsza podpora ledney oo by-
Słowa Chrystusowe. 202.

S.

Sakramentow Różnicznich
śiedm / a ieden różny od drugie-
go. 84.

Słowo Chrystusowe natury
mieni. 691.

Szosta podpora o Mięcy świe-
cey / Czerpanie załug oney ciary
raz na krzyżu uczynoney. 114.

Siodma podpora o Mięcy świe-
cey / Wyżwanie. 115.

Świeci Doktorowie do częstego
przystępowania wiada. 234.

Sakrament przeciw pokusom
pośła. 241.

Seraskliwy przykład niewia-
stvinglian / w Wilnie umiera-
łocy. 272.

Szyby

Szkoły za Pácerstwem idace. 256.
Świeci Oycowie stárego záko-
nu / iáko ciáło Chrystusowe go w
mánnie pożywali. 167.

Sakraméntow Chrześcijańskich
wiele jest. 173.

Świętego Páwła sentencya ro-
zna od Wolanowy. 178.

Stárodawne jest używanie Sa-
kramentu tego/ tak pod iedną iá-
kó pod dwiema osobami. 198.

Sarsum corda / iáko się rozú-
mie. 159.

Sakramentow/ ciáło ludzkie spá-
wić nie może. 168.

T.

Testáment stary cieniem był no-
wego zákonu. 23.

Testáment Chrystusow y przy-
mierze znaczy/ y ostatnia iego wo-
ła pokazuje. 26.

Trzecia podporá o Mseyświá-
tey/ Doskonałości nowego tego te-
stamentu. 106.

Trzecia podporá ná poklon ciá-
łu Bożemu/ iż w Ewangeliey ciá-
łu się Chrystusowemu iáko Bogu

Flansano.

141

Troiakaprzyprawa dogodnego.
przyjęcia Sakramentu 139.

Trzecia podpora iedney osoby/
przyklad Chrystusow w Emaus.
206.

W.

Wiary Kacholickiey fundame-
ment / wierzyć iż Bóg jest wszech-
mocny. 17.

Wiczejerza y częśc Zwinglianska
gruba. 5.

Wszechmocnośc Chrystusowa
w dawaniu ciała swego na ziemi
wielga. 7.

Wierzyć a rozumem nie obyja
mować / rzecz jest Kacholicka. 11.

Wyklad slow Pańskich / To czyni
cie na moie pamiatka. 90.

Wtora podpora o! Mihey Swietey
/ Obecnośc ciała Pańskiego w
Sakramencie. 104.

Wyklad Proroctwa Dániela
S. o przyjsciu Antychrysta / y zyla-
dzeniu Mihey Swietey. 122.

Wtora podpora na poklon ciała
w Bozemu / iż ciało Chrystusowe
jest

141
tego.
13 9.
Toby/
aus.
da
ech
17.
nsta
5.
owa
emi
7.
yia
11.
zyn
90.
vies
o ro
04.
iela
gla
122.
cia
wa
teft

teft ciato Bofe.

122.
Wolan w Chrystusie nie zna
mocy Bostley.

Wolan y Ministrowie inni / ro
zmatnie rozumiecia o vzywaniu cia
la Painskiego. 149.

W domu chowac Sakramentu
czemu za kazano. 216.

Wschodnych Kościolow zwys
ekay okolo vzywania iedney oso
by. 217.

W Hiszpánii co dzien commu
nikowano. 237.

Wiele cnót plynie z tego przy
stępowania. 240.

W Sakramencie ciata Painskiego
prze Heretycy. 162.

Wolan Chrześc wyrzuca 166.

Wolan sie mija z prawda. 174.

Wiernych cztonki sa cztonka
mi Chrystusowymi / y Chrystusa w
cielech swoich nosza: 174.

Wszyscy Chrześcijanie powinni
przyimowac ten Sakrament. 196

Wcora podpora iedney osoby /
Zupelnosci ciata Chrystusowego. 204

3.

21 ij Zmyslow

Smysłow używać w wierze/ b44
Dłeca rzecz y niewiara. 53.

Zwingliani/ czemu słowu Bo-
żemu nie wierzą: 20.

Zwinglianśkie Placiki y baśnie o
poświęcaniu. 46.

Żle dowody Molanowe/ iż Pa-
pież jest Antychryst. 124.

Żle Ministrowie Paża siedząc
przyjmować ciała Pańskie. 125.

Żwyczały Apostołow y Korynt-
czycow przy wieczerzy Pańskiej. 210

Żwyczały Żydow wiernych przy
communiey pod iedną osobą. 211.

Żydom się pić winą ofiarowane
go nie godziło. 211.

Żeglwiacy z sobą miewali Sakra-
ment. 214.

Żwyczały stary pić wodę albo wi-
no po communiey. 215

Żwyczały Grekow po dziś dzień
w używaniu Sakramentu 220.

Ża Apostołow Sakrament dla
chorych chorano; 247.

Żaden Pańskiego ciała ołtom
Sakramentu używać nie może. 169

Żli w używaniu Sakramentu/
podobni

podobni są Judasowi. 179.

Zligardza stołem Pańskim. 183.

Zaraz Kacholicy przyimują Krew
Chrystusową z ciałem. 194.

Znać wielkiego wporu/ odstrze-
la: się od Kościoła. 199.

Zwingliani umierającymi cho-
rymi/ Sakramentu tego nie da-
ją. 246.

Zwingliani jedno znają ciała
Pańskiego na swojej wteczszej bio-
ra. 264.

Poprawienie niektórych miejsc, na
których nie dobrze druk-
owano.

z oni/ pro s oni Solio z.

owe/ pro owo/ 21.

wiary/ pro wiary. 74.

moim/ pro mówią. 85.

imieniem/ pro imieniem. 102.

nieprzyimie/ pro nie przypime. Ibid.

Numeri foliorum transponendi. 114.

Liturgia/ pro Liturgia. 117.

mundi/ pro mundi. 124. Ibid. con-

sumatione pro consummatione.

dobre/ pro dobrze: 129.

prawy

prawy/ pro prawdy. 122.

ciemni/ pro ciemny. 150. essi/ pro
iessi ibid.

f w Sakramencie/ pro w Sakramen-
cie. eryuac/ pro fufac. 159.

nieba/ pro niebo. Ibid.

+ winie/ pro w winie. 162.

drugiego/ pro drugiego. 173.

to iest/ pro to iest. 184.

do nich zmierzzonego/ pro niezmierz-
onego. 189.

W Symon Czarnoksiemni przyial/ pro
y Symon Czarnoksiemni dobry chz. is
przyial. 179.

a vmarley/ pro a nie vmarley. 209.

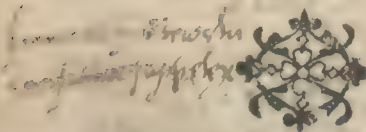
niz izby/ pro nie izby. 212.

Wostiego/ pro Wostiego. 61

innny/ pro innny. 94.

pro willse (woichre W. ad. weich)

Ibid. de pashate/ pro poq. 46.

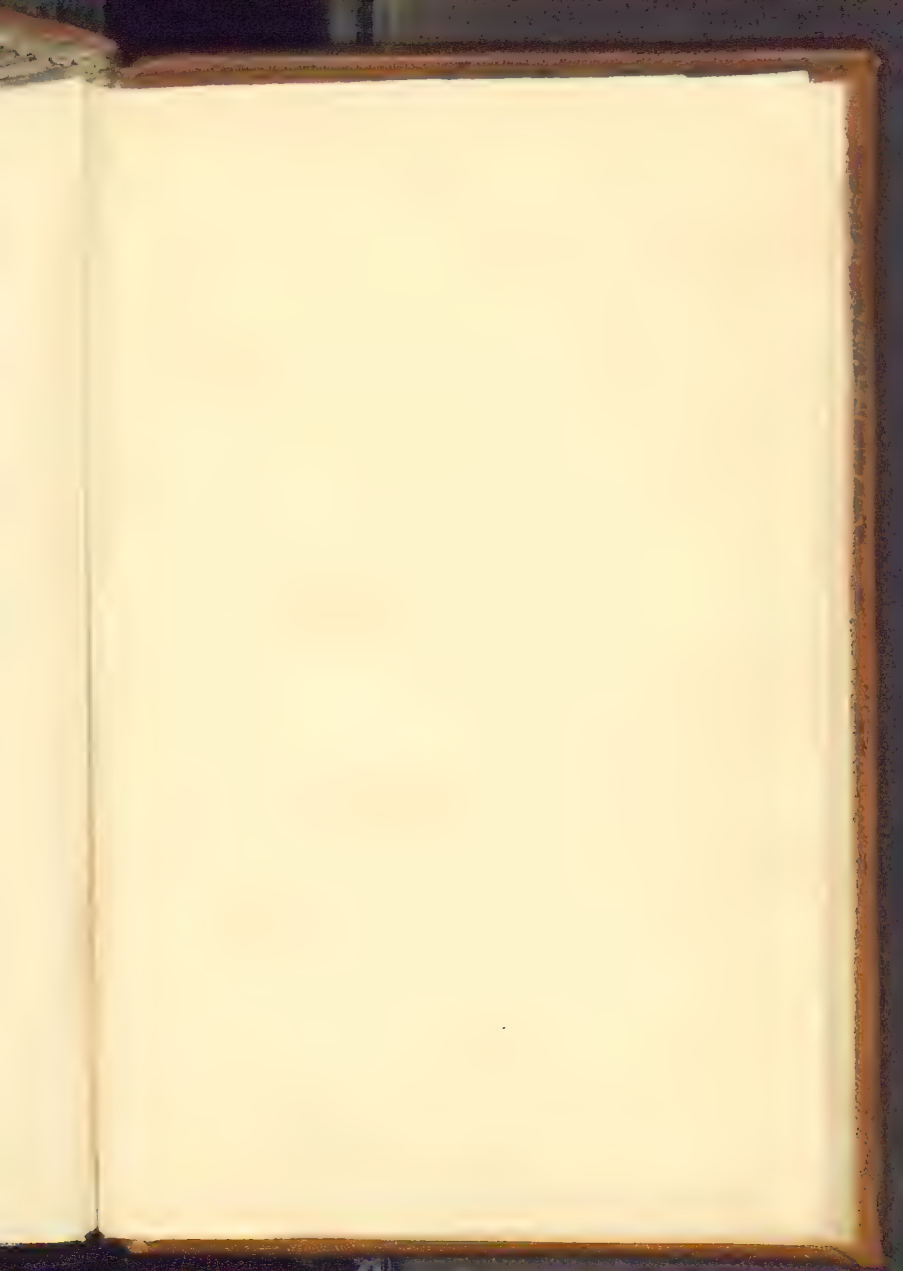
pro
mens

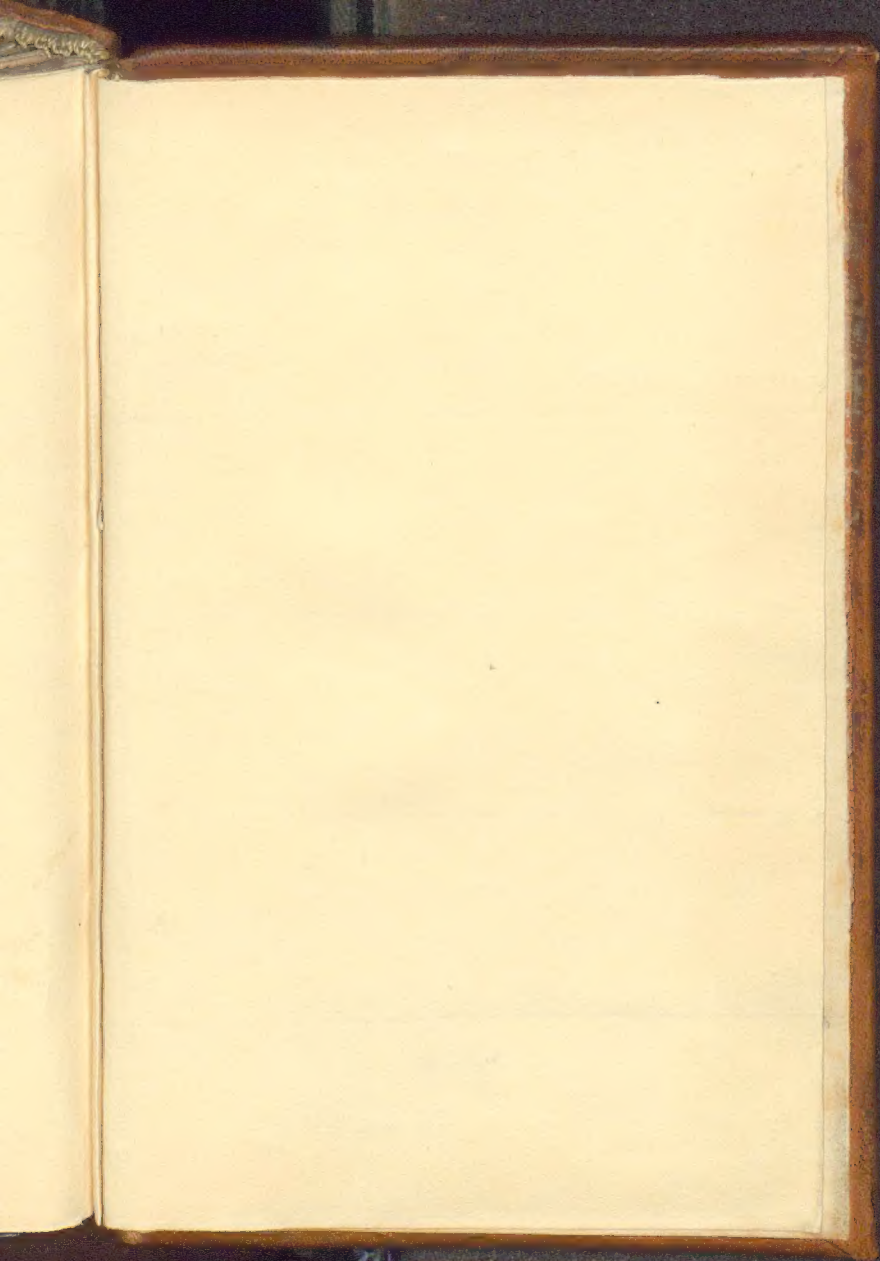
erzop

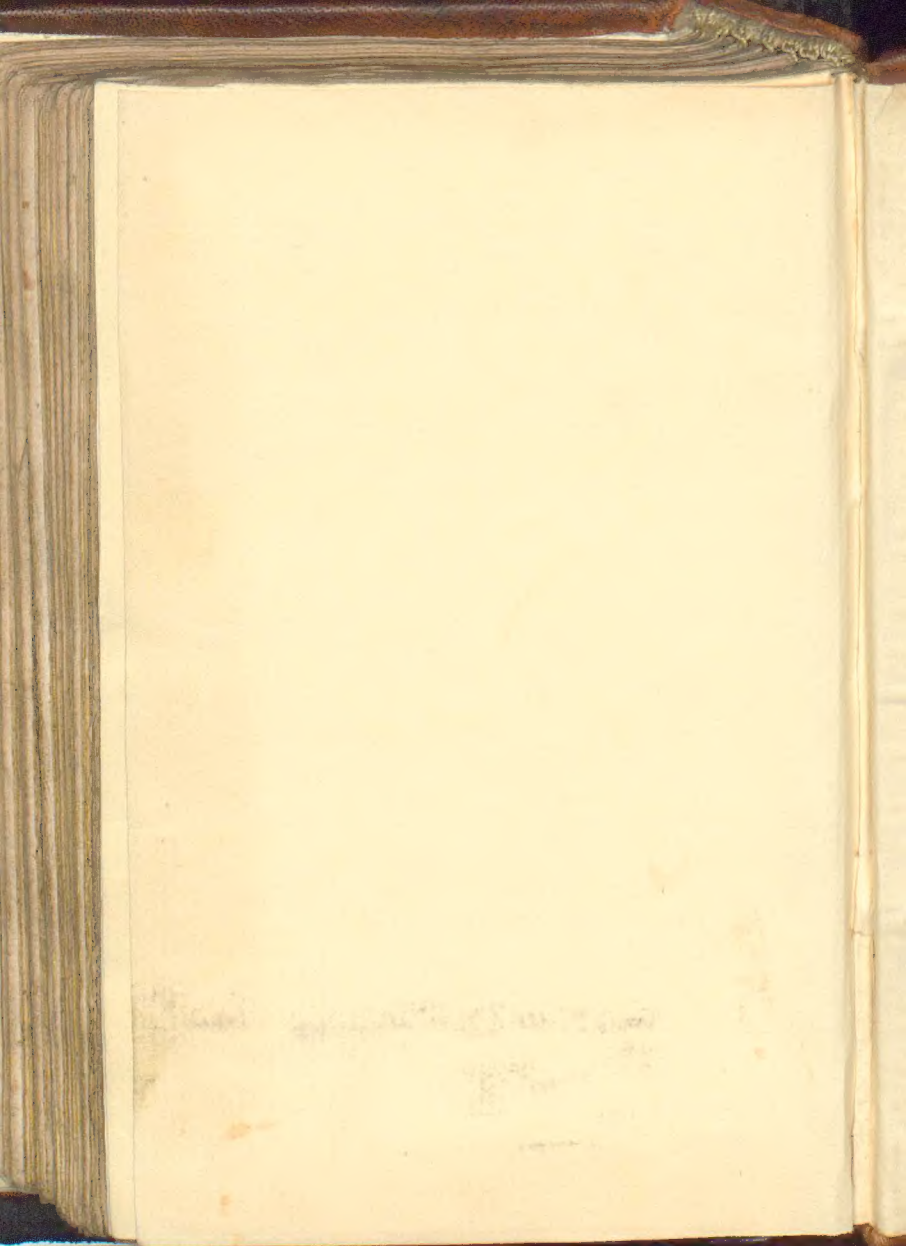
/pro
erz. st

204.

oelch

Pracownia Kauserwatorska
Bibl. Jag.
1966 r.

